

BULLETIN

Národní protidrogová centrála Praha

ročník V

čtvrtletník

3/99

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :

Národní protidrogová centrála ÚOOZ S
KP P ČR

Vedoucí redakční rady:

npor. Miloš Vaněček

Adresa :

Policie ČR, PS 41/V5, 156 08 Praha 5,

Vydává :

oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:

Tiskárna MV, p.o.Bartůnkova 4,
149 01 Praha 4

tel.7957011 fax 7952603

Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč

Roční předplatné 252,-Kč

Objednávky přijímá a vyřizuje Obchodní
odbor Tiskárny MV, Hybernská 2, 112 19
Praha 1

**Distribuci a předplatné pro Slovenskou
republiku zabezpečuje :**

Magnet-Pres Slovakia s.r.o.

P.O.Box 169, 830 00 BRATISLAVA

tel./fax: předplatné 07/525 45 59

(07/444 545 59)

tel./fax: administrativa 07/525 46 28

(07/444546 28)

sidlo firmy :

Teslova 12, 821 02 Bratislava

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen pouze se souhlasem
redakční rady

Podávání novinových zásilek povolila
Česká pošta s.p., Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu policie ČR,
obecní policie, SZ, soudů a vybraných
institucí

Povoleno MK ČR - 7834

ISSN 1211 - 8834

Grafické zpracování titulní strany:

Tereza ŠMAHOVÁ

Obsah:

- 1) **MUDr. René GRUMLÍK**
PhDr. Petr Vavřík
Strana 3
- 3) **Bylo to dávno, hodně dávno III.**
Jiří Panuš
Strana 5
- 4) **Mezinárodní výbor OSN pro kontrolu drog –
Výroční zpráva Evropa 1998**
Hana Šturmová
Strana 9
- 5) **Léčba, HIV AIDS, koncentrace drog
v biologickém materiálu**
kolektiv autorů
strana 17
- 6) **Alternativa**
Dr. Jaromír Zýka
Strana 30
- 7) **Drogy v jihovýchodní Asii a střední Evropa**
PhDr. Miroslav Nožina
Strana 32
- 8) **Asijská seskupení**
Zdroj – Národní protidrogová centrála
Strana 41
- 9) **Pohled do zahraničí**
Strana 53
- 10) **Knihovnička Bulletinu**
Strana 65

MUDr. RENÉ GRUMLÍK, CSC.

PHDR. PETR VAVŘÍK

Kdysi se ho jeden publicista zeptal, jak se člověk stane psychiatrem. Tehdy odpověděl parafrází jednoho vtipu, podle něhož jsou dvě možnosti: buď se to chce, nebo se to stane řízením Osudu. Pointa původního vtipu se ztrácí v žertovných mlhovinách komična, pointa příběhu o zrodu psychiatra, MUDr. Grumlíka, spočívá v oblasti tvrdé reality - ve faktu, že jemu byla určena druhá z obou možností.

MUDr. Grumlík onemocněl ve svých 31 letech akutní poliomyelitidou a ta zanechala své vážné následky na pohybovém aparátu. Musel tedy "umazat" osm let dosavadního lékařského života. Do gräfenberského Priessnitzova sanatoria v Lázních Jeseníku ho přivedl trvale zapamatovaný výrok tehdejšího ředitele lázní MUDr. Jaromíra Rubeše: "Hlava Ti zůstala v pořádku, pojď dělat psychiatrii." Oba se stali velmi dobrými přáteli a jejich přátelství trvá dodnes.

René Grumlík se narodil 25. června 1925 v Kroměříži. Morava se stala místem jeho celoživotního působení. Na kroměřížském reálném gymnáziu v roce 1944 maturoval, na brněnské lékařské fakultě Masarykovy univerzity v roce 1950 promoval. Řízení osudu ho přivedlo k psychiatrii - popromočním novicem "medicínské řehole" se stal ve svých 33 letech. Kultivovanost lázeňské psychiatrie byla nemálo lákavá, leč způsoby nazírání a odborné zájmy ho odvedly po něco více než dvou letech do opavské psychiatrické léčebny.

Začátky jeho odborného zájmu o drogy možno datovat do doby jesenického působení, kdy spolu se svým primářem Rubešem dokázal rozlišovat klinické obrazy "čisté" neurózy od neurasteniformních obrazů z dlouhodobého zneužívání fenacetinových analgetik. Vznikla z toho jejich společná publikace - práce k otázkám toxikomanií a nadměrného užívání analgetik v ČSSR v periodiku Praktický lékař. Opavská psychiatrická léčebna s možností práce na oddělení s problematikou tzv. malé psychiatrie mu v tom směru poskytovala více možností k pozorování. Katalyzátorem zájmu MUDr. Grumlíka o problematiku závislosti se stal tehdy pozoruhodný dobový fenomén - československá fenmetrazinová éra, směřující do psychiatrických zařízení stále častěji pacienty zneužívající fenmetrazin.

Jak to bývá, náhody zasahují do osudů. Náhoda tak učinila i v další etapě odborného vývoje MUDr. Grumlíka. Úmrtí školitele, jímž určené téma kandidátské práce bylo pro zpracování málo nosné, přineslo možnost změny. Vznikla tak - a v roce 1968 byla úspěšně obhájena - pozoruhodná kandidátská práce o fenmetrazinových symptomatických psychózách, zabývající se 72 případy z moravských psychiatrických klinik a léčeben. Na doporučení tehdejšího hlavního psychiatra doc. MUDr. Prokúpků dostal MUDr. Grumlík nabídku k řízení Priessnitzova sanatoria, avšak - s asociací na moudrost klasika, že do stejné řeky se dvakrát nevstoupí a že se to ani nemá zkoušet - zůstalo při starém. Zůstal věrný Opavě, svému zájmu o "tvrdou psychiatrii" a všemu dobrému i zlému s ní spojeným.

Důležitým znakem jeho tehdejšího působení byla zaměřenost k psycho-terapii. Na svém oddělení rozvinul skupinovou psychoterapii nemocných s drogovou závislostí, vstoupil též na území opavské věznice pro mladistvé se socioterapeutickým programem a se zaměřením na drogy. Byl pozoruhodně činorodý v praxi, na poli publikačním i v řadě dalších rolí - v odborných časopisech psychiatrických, kriminalistických a právnických publikoval 25 prací o dění na drogové scéně, přednášel o této problematice v Československu a v Polsku, působil jako lektor pro orgány činné v trestním řízení.

První polovinu své psychiatrické praxe věnoval "malé psychiatrii" (neurózy), druhou "velké" (psychózy) a tak ještě víc a hlouběji pronikl na pole sociální patologie a soudně psychiatrické praxe. V ní vykonal nezměrný kus těžce docenitelné práce při posuzování symptomatických duševních poruch při zneužívání drog v souvislosti s pácháním trestní

činnosti. Drogová scéna na toto pole rozhodně do pozornosti patřila, z ní také nadále na Grumlíkovo přijímací oddělení pro léčbu psychóz s jednotkou intenzivní péče přicházeli pacienti k detoxifikaci a k zahájení léčby. Drogová scéna se od konce padesátých let neustále měnila, tehdy se však stále zdálo možné věřit, že v Československu drogy neznamenaají vážný celospolečenský problém a že jsou zneužívány jen zanedbatelnou množinou jedinců - z jaksi rekreačních důvodů.

MUDr. Grumlík se tehdy ve svých studiích zaměřil na skupinu lidí, jimž obstarání medikamentózních drog i tvrdšího kalibru nečinilo potíže, na české a slovenské lékaře. Popsal jejich klinické intoxikační obrazy a tristní společenské zchátrání k brzké smrti, vše plné míře a ve stejné kvalitě, jako je tomu u toxikomanů v oblastech dostupných tvrdých drog. V éře své zralé odbornosti sledoval, jak doba přiváděla do léčebny od počátku sedmdesátých let podle kielholzovských předpovědí čím dál víc mladší lidi, nejdřív zneužívající těkavé látky, později si injikující svérázně vyrobené roztoky z tablet Alnagonu nebo psychotropní medikamenty v různých kombinacích.

Ve své široké psychiatrické praxi při řízení oddělení pro léčbu a dlouhodobý pobyt mužů psychotiků, nesměroval MUDr. Grumlík svůj odborný zájem výlučně na problematiku drogových závislostí. Ty byly v jeho zorném poli jedním ze sociálně patologických jevů, jež ho odborně poutaly - přesto jedince závislé na psychoaktivních látkách přiřadil ke svým pacientům. Sám skromně zlehčuje celou záležitost, uváděje do popředí motiv, že mu tak prostě velelo téma jeho kandidátské práce.

Všichni, kdo jej znají a odborně a lidsky se s ním setkávají, vědí, že velmi dobře rozumí tomuto druhu lidského utrpení a že ho v průběhu čtyř desetiletí své odborné dráhy - už v dobách, kdy fenomen drogových závislostí v české společnosti pouze tiše doutnal - dokázal dobře rozpoznat a že také dokázal rozvíjet terapeutické nástroje k jeho překonání.

BYLO TO DÁVNO, HODNĚ DÁVNO III.

JIRÍ PANUŠ, CELNÍ INSPEKTOR

Alfons BERKA, * 29.ledna 1910, bytem Králíky č.557

zpracováno podle vyprávění pamětníka v roce 1983

Jako **finančník** jsem působil na Prostřední Lipce, a to od roku 1935 do okupace. Někdy byla s pašeráky legrace, přestože tady zase tolik toho pašování nebylo. Ale pašovalo se ! Pašoval se sacharín, střelný prach, zapalovače a jiné věci.

Zisk při pašování byl značný. Jedno kilo sacharínu o sladivosti 120 stálo v Německu 120,- korun a u nás se dalo prodat i za tisícovku. Sacharín byl v modrých kilových balíčcích, byl to jako modrý balící papír na školní knížky a na něm byla viněta. Byl 120 x, 300 x, 450 x, až 600 x - to byla hodnota sladivosti. Byl také v půlkilovém balení. Sacharín, to byly takové krychličky, hranolky - zrnka asi jako rýže.

K nám se ho pašovalo proti osobnímu zboží poměrně hodně, ale kdybychom taky mi žili jako oni, tak bychom pašovali taky. Byla bída a hodně se pašovalo ven, to jsme my podporovali jako vývoz.

Pašerák a financ ? Když řeknu, že jsme byli v dobrém kontaktu, tak tomu po letech nikdo neuvěří. Když jsme na sebe narazili, tak málokdy pašerák utíkal. Zůstal stát a my jsem si to s ním vyřídili. Když to bylo někdy moc velký, tak se zavřel a to na 48 hodin. To byla tzv. ochranná samovazba, další vězení muselo uvalit Okresní finanční ředitelství.

Jednou jsme věděli, že nám pašuje tady z Hedeče. Byli to nějaké Jeřábek a Kutík. My jsme na ně narazili náhodou, to jsem šel s kolegou Bucharem. Jeli jsme na lyžích a slyšeli jsme praskot, jako když se boří sníh. Chodili nám přes opevnění, kde byli španělští jezdci a okop 10 m široký. Přes to měli daný prkna a po nich nám chodili. Chytli jsme tehdy u nich devět kilo sacharínu a vyšetřováním, u toho už jsme nebyli, to dělal právník z Okresního finančního ředitelství, se toho provalilo na dva metráky. To se jim tedy prokázalo.

Bylo to tenkrát přes opevnění Berhého na Výšině a chodilo přes Prostřední Lipku. Tehdy tam byl velkostatek, dneska je tam jenom kaplička a přes potok nahoru, sem rovnou na Hedeč.

My jsme byli vůbec rádi, když jsme jim chytli sacharín. Za to jsme dostávali od trustu cukerných uhlobaronů 120,-korun s pašerákem, bez pašeráka 80 korun. Přiznanej sacharín za jedno kilo 20,- korun. Takže se to vyplatilo.

Když jsem já sloužil jako příslušník finanční stráže, tak tehdy těm vyspělým pašerákům bylo tak okolo 40-45 let, ale pašovali i mladí. A z nich tu nikdo nezůstal, byli to vesměs Němci, a ti byli potom odsunuti.

Dobytek ten se pašoval po první válce, za nás už to nebylo. V Německu byl velmi drahý, vždyť po válce žádný nebyl. Fronta všechno sežrala ! Takže na to měla vliv poválečná doba. Když se to v Německu vypěstovalo, klesaly ceny zvířat a pašování klesalo. Mimo cukerinu se tahaly ještě do republiky zapalovače, střelný prach, náboje, žiletky, holicí strojky, kola i bonbony. Jedno kilo tvrdejch bonbonů taky stálo tak 15 až 16 korun, v Německu byly aspoň o polovičku lacinější.

Pašovalo se od nás hodně ven. A to látky, boty a podobně. Existovaly party, ale to byly party rodinné - rodinné klany. Jinak ale ne. Tady byla snad jedna parta, ale tu se podařilo rozbít. To byl nějaký Krista z Boříkovic. Byl to velkej sedlák a přitom pašoval. To tenkrát

provezl 2,5 metráku sacharínu, který chytli snad až v Bukurešti a tam ho vysypali do stok. Byl to německý sacharín a šel přes celou republiku.

Prostřední Lipka, tedy jako oddělení finanční stráže, mělo na starosti úsek od Bobošova po Sněžník. Vlevo pak bylo oddělení FS Dolní Lipka, Mladkov, pak Petrovice a dál Bartošovice.

U nás chodili hodně pašeráci z Písařova a okolí. Známí byli Neugebaurové z Písařova, na jednoho jsem jednou narazil. Ale nechytíl jsem ho. Sacharín odhodil a utíkal potokem a už jsem ho nenašel. Myslel jsem si, že se snad i utopil. Podařilo se mu však utéci.

Pak tu byl ještě nějaký Maleček a hodně těch drobných pašeráků z Písařova a okolí. Ti místní je neměli rádi, protože jim dělali konkurenci.

Když se pašerák přistihl, tak záleželo na tom co měl a nebo jak se chtěl na něm financ „svézt“. Financ mohl vyměřit pokutu jednou až dvanáctkrátě vysokou než hodnota zboží. Třeba za takovej hloupej zapalovač, co stál pětikorunu, mohl pašerák zaplatit třeba 30 i 40 korun pokuty. Když to bylo třeba, jak se říká „vosolit“, tak to možné bylo.

Jinak zboží, které bylo zabaveno, se úředně podle protokolu muselo zničit. Malé množství sacharínu, tj. desetidekové se rozpustilo ve vodě, větší množství se odeslalo pryč. Větší předměty jsme odesílali na Okresní finanční ředitelství a co se s nima dělo dál, to už nevím.

Nepamatuji se, že by se někdy při zadržování pašeráků střílelo a vůbec, že by docházelo ke střelbě.

Také se někdy pašoval kokain, ale to bylo málo. To sem náhodou objevil a to takovou klikou. Z Hanušovic jezdíval do Mezilesí pro rentu chlap a byl to chlap bez nohy. Měl ten kokain v té protěze a náhodou se mu to vysypalo na nádraží v Prostřední Lipce. Já jsem tam náhodou taky byl a tak jsem ho hned zabásl. Bylo to z mé strany prostě štěstí, a on měl z pekla smůlu. Netrvalo to dlouho, co si pro něho přijeli z Okresního finančního ředitelství a co se dělo dál, to už mi neřekli.

Jednou na vánoční svátky jsme se chystali k večeři u pana Pospíšila, to byl velitel stanice v Prostřední Lipce. Pozval nás jako svobodné. Pospíšil se náhodou koukal zrovna z okna a viděl pašeráka, jmenoval se Chrula, jak jde do lesa. Za oddělením byl zrovna les.

Tak jsme si řekli, že on tam má nějaký kontraband, tak mu půjdeme naproti. Já jsem šel s Pospíšilem a ostatní šli také po dvojicích. Jak byl ten les, my jsme šli přímo, ostatní jej obcházel, až ty boční hlídky spatřili jedna druhou. My jsme stále s Pospíšilem čekali a ti naši kolegové se tam někde honili. Asi po půl hodině se Chrula vracel a nám zrovna před nosem. A víte co nes ? On si tam byl užrznout vánoční stromeček !

František KLEČKA, * 20.března 1911, bytem Králíky č.386

zpracováno podle vyprávění pamětníka v roce 1984

K **finanční stráži** jsem přišel na výzvu, na posílení hranice v roce 1938, a to do Bartošovic. Oddělení finanční stráže bylo současně celníci v jednom domě při hranici, kterou tvoří Divoká Orlice. Dole byl celní úřad, nahoře pak financové. Úsek pro kontrolu jsme měli od Zemské brány až na Orlici.

V základním výcviku jsme byli též školeni, jak zasahovat proti pašerákům, jaké jsou předpisy, co se smí a ce se nesmí. Finanční hlídky chodily ve dvou, později ve třech. Když finančník měl psa, tak to bylo jako jedna plus jedna. Já jsem měl fenu Dášu a s tou jsem sloužil až do rozpuštění hranic.

Tenkrát se pašovalo z Klášterce přes Jedlinu. To jsme měli několik pozastávek. Ale ta doba už měla jiné starosti než nějaký ten zapalovač či cukrín.

Kontroly se dělaly u vozů i u lidí, kteří přejížděli hranici a nebo se kolem ní pohybovali. Hlavně doklady, průkazy a povolení. Spíše se šlo po papírových dokumentech zpravodajského charakteru.

V roce 1938 jsem byl zaměstnancem FS a byl jsem přidělen na oddělení FS Bartošovice v Orlických horách. Bydlel jsem v podkroví u jednoho obchodníka a pak jsem se přestěhoval do novostavby nad hostincem u Mačatů. To byl Čech. Majitelem byl mistr cukrářský z Klášterce v Orlických horách, myslím si, že se jmenoval Fridrich a taky Čech. Doba byla velmi bohatá na politické události. Vzpomínám si, že naproti přes silnici, pod strání byl domek, nemohu si vzpomenout na to jméno, ale vím, že jeden syn z tohoto domku byl pilot anglického letectva. Náš služební obvod byl od Zemské brány podél hranice až k Orlici.

Měl jsem právě službu, když byla vyhlášena mobilizace. Každý příslušník FS byl pověřen zvláštním úkolem v SOS - Stráž obrany státu. Mně byl přidělen řapík číslo osm. Bartošovice byly až na malé vyjímky německé. Při mobilizaci nastoupili a byli přiděleni do družstev jako obsluha řapíků (malých bunkrů) téměř sami žamberáci. Pamatuji se na jméno Chaifraitág.

Obyvatelstvo Bartošovic odcházelo přes hranice a zanechávali tady veškerý majetek a hopodářství. Dobytek byl hladový. Stravování příslušníků SOS nebylo. Počasí bylo nepříjemné stále přšelo a strava žádná. Ta situace rozhodla tak, že z jednoho statku vedle Mačatů se vyhlídl jeden vepř, který se stal obětí SOS.

Bydleli jsme v jedné stodole v blízkosti řopíků č. 7 a 7a. Byli jsme ve stálé pohotovosti, takže jsme se nesměli ani zout ani svlékat. Spali jsme na slámě. V noci jsme hlídali hranice a ve dne nám přišla kontrola důstojníka s širokými lampasy a šavličkou, aby nám připomněl základní cvičení se zbraní. Tehdy jsem si myslel, aby je vzal čert, takové panáky. V noci při službě jsme si mysleli, že došlo k přepadení pevnosti, které byly za námi, ale oni se prý páni důstojníci třefovali do krabiček od konzerv.

Při jedné službě společně se závodčím od četnictva a služebním psem Dášou jsem šli od Nesrfleku po silnici k Bartošovicím, pes šel klidně před námi, najednou se pozastavil, ale viděl jsem že vrtí ocasem, což mě nijak nevzrušovalo. Najednou vyskočil někdo z příkopu a zavolal: „ Ruce vzhůru ! “ V tom závodčí, který šel po mé pravici, strhl pušku z ramene a chtěl udeřit toho útočníka. Já jsem mu srazil ruku, neboť pes nejevil nepřátele. Osobou byl četník Broznbach, který nás šel prý kontrolovat. Byla z toho neshoda a četnický závodčí byl přeložen prý do Prahy. To jsou ty velitelské nedostatky.

Pak přišla služba na kolegu Navrátila, který šel ve službě podél hranic do Orlice. Tam někde prý v prostoru kostela na něho vystřelili a kolega Navrátil dostal plný zásah do prsou, prý střelou dum-dum. V době svého pohřbu měl mít svatbu. Tak skončil zase jeden život zbytečně. Na místě jeho skonu byl postaven pomník.

Čas běžel dál. Jednou večer rozruch a střelba v sousedním bunkru č.8 a myslím téhož dne, asi 22.září 1938 kolem půlnoci, nastala střelba v prostoru celnice. Seběhl jsem rychle dolů na silnici a šel opatrně směrem k ohni. Cestou jsem potkal našeho velitele FS a správce celního úřadu inspektora Ptáčka s několika vojíny, kteří ustupovali od hořící celnice. Šli jsme k požární zbrojnici a násilím otevřeli dveře, vzali žebřík a běželi jsme zpět k hořící budově s předpokladem, že ještě něco zachráníme. Bohužel oddělení finanční stráže a horní část celního úřadu byla dřevěná a byla již celá v plameni. Podařilo se nám zachránit Sbítku zákonů a kolo. To bylo vše. Na oddělení zůstaly bedny střeliva jako rezervní a začalo to vybuchovat, takže jsme se museli vzdálit od hořící budovy. Na druhé straně řeky Orlice stáli ordneři, zřejmě útočníci. Museli jsme odejít směrem do Bartošovic. V prostoru křižovatky jsme

potkali motocykl řízený vojínem a vzadu seděl důstojník, který měl položeny obě ruce s pistolí na rameni řidiče pro svoji obranu. Řekli jsme jim, že jdou pozdě. To byla veškerá vojenská pomoc. Vrátil jsem se ke službě na celnici. Tu dobu se poslouchal rozhlas z Vídně: Svobodná Evropa. Správce celního úřadu a správce oddělení FS společně s přidělenými vojáky právě poslouchali rozhlas, když jim byl hozen granát do místnosti. Neznám přesně co bylo předtím, ale z výpovědi se pamatuju, že útočníci přinesli s sebou otepi slámy, kterou podpálili. Někdo z vojáků hodil ze dvorka granát přes zídku a na druhé straně bylo slyšet nářek, což nasvědčovalo, že byl z útočících někdo zraněn. Později jsme, časově nevím již kdy to bylo, ustoupili, po silnici do Kunvaldu.

Druhý den pak jsme všichni přišli do Klášterce nad Orlicí, kde bylo zřízeno oddělení FS, které bylo v budově pily. Náš služební úsek byl od lesa pod Jedlinou k Vlčkovcům.

Vzpomínky na vytvoření demarkační čáry v prostoru Jedlina: jeden den se po dohodě oboustranně zasadily kolíky a druhý den ráno byla demarkační čára posunuta podle potřeby místních obyvatel. Někteří chtěli být u nás a někteří zase na druhé straně. Kolíky byly zase dány podle dohody.

A ještě k tomu pašování. Jednou jsem byl právě u oběda v restauraci u Ttänzlerů, když zvoní telefon. Volá starosta z Jedliny, aby ihned někdo z FS přišel k němu. Napsal jsem si hned službu a zastavil automobil, který jel na Pastviny. V prostoru u mostu jsem vystoupil a poděkoval se řidičovi. Pak jsem znamením houkání sovy přivolal kolegu Houdka, který měl v tamním prostoru právě službu. Odešli jsme oba k starostovi, který nám sdělil, že u sousedů jsou dvě ženy, které se mu zdají podezřelé. Zaujali jsme výhodné postavení a vyčkávali. Zanedlouho jsem se dočkali. Obě ženy nápadně „vycpané“ jsme zastavily a požádali je, aby se s námi vrátily do Klášterce. Starší žena se nám skácela a zkušený kolega Houdek požádal mladší ženu, aby tu omdlelou ženu vzkřísila. My jsme měli dost času a tak jsme vyčkali až se jí to podaří. Po krátkém čase jsme se vraceli všichni do Klášterce.

Na oddělení FS jsme požádali paní Houdkovou, aby provedla postupně prohlídku žen. Po provedení osobní prohlídky zůstaly dvě hromady kontrabandu. Nákupy - obuv, punčochy a podobně.

Druhý podobný případ se mi přihodil ve službě na „Krentě“, což je samota u Vlčkovcům. Seděl jsem se psem v příkopu a sledoval okolí. Přijelo osobní auto. Vystoupila paní a něco si dávala za blůzu a to několikrát. Pak nastal polibek a auto se rozjelo zpět - byl to hoteliér ze Žamberka. Paní pokračovala směrem k Vlčkovcům. Vystoupil jsem a oznámil jí, že jsem všechno viděl a požádal, aby se vrátila do Pastvin, kde bydlel správce oddělení Kouřil. Paní ač nerada se vrátila a na oddělení FS zůstal kontraband uschovaný za blůzou. Několik balíčků kávy - byla to paní hostinská z Mladkova.

Přepsáno z rukopisu Fr.Klečky, který napsal v listopadu 1984.

MEZINÁRODNÍ VÝBOR OSN PRO KONTROLU DROG

Hana ŠTURMOVÁ, Národní protidrogová centrála

VÝROČNÍ ZPRÁVA PRO R. 1998 - EVROPA

HLAVNÍ VÝVOJE

408. Zatímco byla Evropa převážným cílem drog, objevila se také jako producent konopí a syntetických drog. MDMA („Extáze“) je podloudně vyráběna v Evropě a dopravována do celého světa. Nejasné zprávy o nebezpečnosti syntetických drog, zejména MDMA (toxický účinek MDMA na lidský mozek byl nedávnými důkazy potvrzen) mohly přispět ke zvýšené poptávce po takových drogách. Ve své zprávě pro rok 1997 zdůraznil Výbor obtížnost prevence zneužívání drog v prostředí, kde se na toto stále více pohlíží jako na téměř normální kulturní jev.⁴⁰

409. Většina syntetických drog zachycených v západní Evropě je vyráběna také v zemích západní Evropy, převážně v Nizozemí, a některých zemích východní Evropy; výroba syntetických drog se taktéž rozšiřuje do ostatních zemí. Syntetické drogy vyráběné v Evropě jsou určeny pro nelegální trhy v evropských a mnoha mimoevropských zemích.

410. V některých západoevropských zemích vzrostlo zneužívání heroinu. V ostatních zůstává stabilní nebo pokleslo, přitom průměrný věk uživatelů heroinu roste. Byl zaznamenán odstup od nitrožilní aplikace heroinu a přesun ke kouření heroinu; změna byla způsobena pravděpodobně nárůstem čistoty drogy. Ceny heroinu poklesly, což vyústilo v nárůst dostupnosti látky na nelegálních trzích. Výbor je znepokojen tím, že oživení heroinu může být také výsledkem mylné představy, že kouření heroinu je bez závažnějších rizik.

411. Počet záchytů heroinu je stále vysoký. Na rozdíl od zneužívání syntetických drog nebo heroinu, kterému se dostalo hodně pozornosti, u zneužívání kokainu se nezdá, že by na něj bylo pohlíženo jako na závažnější problém veřejného zdraví u celkové populace. Zneužívání více drog najednou roste, což představuje nelehkou výzvu pro ty, kteří jsou zainteresováni do léčení narkomanů.

412. Výbor s uznáním zaznamenal, že evropské vlády daly vzrůstající důraz na úsilí o snížení zneužívání drog a nelegálního obchodu s nimi. Zároveň vlády vyzdvihly důležitost prevence zneužívání drog jako nástroje pro dosažení dlouhodobých výsledků v kontrole drog.

DODRŽOVÁNÍ SMLOUVY

413. Od doby vydání poslední zprávy Výboru se Litva stala účastníkem Úmluvy z r. 1988. Ze 44 evropských států je 41 účastníky Úmluvy z r. 1961, 40 je účastníky Úmluvy z r. 1971 a 36 států a Evropské společenství je účastníky Úmluvy z r. 1988.

414. Běloruská vláda dala najevo svůj úmysl přistoupit na Protokol z roku 1972 doplňující Úmluvu z r. 1961.⁴¹ Lichtenštejnská vláda dala najevo svůj úmysl stát se účastníkem Úmluvy z r. 1971 a švýcarská vláda stát se účastníkem Úmluvy z r. 1988.

⁴⁰ *Report of the International Narcotics Control Board for 1997...* odst. 1-42

⁴¹ Spojené národy, *Treaty Series*, sv. 967, č. 14151

415. Albánie není účastníkem žádné ze smluv na mezinárodní kontrolu drog. Po několik let naléhal Výbor na vládu této země, aby přistoupila na tyto smlouvy. Proces přípravy pro přistoupení ke smlouvám byl přerušen sociálním nepokojem v roce 1997. Výsledkem tohoto nepokoje bylo, že se zločinecké skupiny sloučily a rozšířily své operace, a Albánie nyní čelí závažným problémům zahrnujících činnosti spojené s obchodem s drogami. Výbor proto ještě jednou naléhal na albánské úřady, aby posílily své současné protidrogové snahy tím, že přistoupí ke smlouvám, že přimějí národní legislativu ke spolupráci s opatřeními smluv a tím, že začnou s postupem proti skupinám zabývajících se nelegálním obchodem.

REGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE

416. V Evropské unii vstoupil v lednu 1998 v platnost mechanismus pro rychlou výměnu informací o nových syntetických drogách a odhadu o jejich rizicích, a tak byl realizován společný krok z 16. června 1997 převzatý Radou Evropy na základě článku K.4 Smlouvy Evropské unie ohledně výměny informací, odhadu rizik a kontroly nových syntetických drog.

417. Výbor věří, že Evropská konference uspořádaná městem Vídní v listopadu 1998 o výměně zkušeností získaných v mezivědní spolupráci a spolupráci mezi institucemi zainteresovanými do prevence zneužívání drog a politikou na kontrolu drog, poskytne nový podnět pro vývoj společné evropské politiky pro prevenci zneužívání drog.

418. Pobaltské státy (Estonsko, Litva a Lotyšsko) znovu potvrdily svoji snahu bojovat proti kriminálním aktivitám jako je praní peněz a nelegální obchod s omamnými drogami. Šéfové hraničních stráží pobaltských států podepsali v červenci 1998 protokol o spolupráci v boji proti nelegálnímu obchodu s drogami.

419. Výbor uvítal operaci „Kanal“, která byla vyvinuta společně Běloruskem, Moldavskou republikou, Ruskou federací a Ukrajinou. Operace znamenala vzrůstající interakci kompetentních institucí podél hranic členských zemí mobilizací úsilí a opatření bezpečnostních složek těchto zemí.

420. V září 1998 se ministři vnitra Bulharska, Řecka a Rumunska shodli na posílení svých společných snah v boji se zločinem na hranicích. Dohoda umožnila, *inter alia*, založení trilaterální komise pro dohled nad společnými policejními operacemi směřujícími k boji proti nelegálnímu obchodu s drogami a praní peněz.

421. Výbor s uznáním zaznamenal pokračující součinnostní programy Evropské unie se zeměmi ve střední a východní Evropě zejména na poli kontroly drog, činností financovaných nebo realizovaných v rámci mnohostátního programu Phare⁴² pro boj proti drogám a ostatní.

422. Výbor vzal na vědomí vstup v platnost Úmluvy Europolu v říjnu 1998 a podnítil Europol k plné spolupráci s Interpolem, Světovou celní organizací, ostatními mezinárodními organizacemi a národními bezpečnostními orgány.

⁴² Iniciativa Evropské unie pro ekonomickou integraci se zeměmi střední a východní Evropy (původně Polsko/maďarská pomoc pro obnovu ekonomiky)

NÁRODNÍ LEGISLATIVA, POLITIKA A AKCE

423. Výbor vítá přijetí nové nebo posílení existující legislativy na kontrolu drog v několika zemích, zejména v Rakousku, České republice, Maďarsku, Lotyšsku, Polsku, Ruské federaci a na Slovensku.

424. Výbor vítá legislativu proti praní peněz, která vstoupila v platnost ve Švýcarsku v dubnu 1998. Výbor doufá, že se švýcarská vláda připojí k Úmluvě z r. 1988 co nejdříve. Legislativa směřující k prevenci praní peněz byla uzákoněna také v Litvě a Lotyšsku, které již jsou členy Úmluvy z r. 1988.

425. Výbor naléhá na vlády Bulharska, Chorvatska, Rumunska, Slovinska a bývalé jugoslávské svazové republiky Makedonie, aby dokončily nové zákony na kontrolu drog, které se v současné době připravují. Albánie, Bosna a Hercegovina a Jugoslávie by měly učinit všechny pokusy pro navrzení a přijetí legislativních nařízení pro uskutečnění nařízení z Úmluvy z r. 1988.

426. Polsko přijalo v roce 1997 novou legislativu na kontrolu drog. Výbor věří, že budou odpovídající organizační předpisy zavedeny bez odkladu. Výbor konstatoval, že polská policie byla vybavena dokumenty beroucími v úvahu sledovanou zásilku a moderní vyšetřovací metody.

427. V červenci 1998 ustanovila slovinská vláda mezivládní drogovou komisi a protidrogový úřad pro koordinaci činností spojených s drogami.

428. Ve společné směrnici předložené v dubnu 1998 požadovalo Shromáždění veřejných prokurátorů a belgické ministerstvo spravedlnosti po veřejných prokurátorech, aby dali „nejnižší soudní prioritu“ pro ukládání obvinění proti osobám pro držení malých množství konopí. Zároveň bylo navrženo, že uživatelé konopí, kteří nespáchali žádný jiný trestný čin než bylo držení, by neměli být posláni do vězení a uvěznění by mělo být až „posledním východiskem“. Naneštěstí byla tato směrnice obecně mylně vykládána jako krok k dekriminalizaci a legalizaci konopí.

429. V Německu zavedlo nařízení, které vstoupilo 1. srpna 1998 v platnost, správní pokuty za řízení pod vlivem drog. Pokud bude řidiči prokázáno požití jakéhokoli množství konopí, heroinu, morfia, kokainu nebo amfetaminů, bude to pro něj (ni) znamenat odejmutí řidičského průkazu, krom toho bude muset zaplatit značnou pokutu. Výbor vyzývá ostatní země k podniknutí podobných kroků v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti kvůli snížení nebezpečí od řidičů zneužívajících drogy.

430. Výbor vzal na vědomí, že Rada Evropské unie schválila v červnu 1998 Směrnicí č. 1420/98,⁴³ doplňující všeobecné předpisy pro poskytování pomoci pěstitelům lnu a konopí. Doplněk omezuje poskytování pomoci kterémukoli pěstiteli konopí, který uzavřel dohodu se schváleným prvotním zpracovatelem konopí, nebo který zpracovává konopí na slámu. Výbor vyzývá Radu Evropské unie k uvážení přijetí dalších kontrolních opatření, včetně zavedení vnitřních kontrol a, pokud to bude nezbytné, sankcí, aby se předešlo užívání konopí ze subvencované kultivace pro nelegální účely.

⁴³ *Oficiální časopis Evropských společenství*, č. L170, 4. července 1998

431. Výbor uznal překážky, se kterými se setkaly švýcarské justiční úřady při prevenci prodeje konopí pěstovaného pro zahradnické účely uživatelům konopí. Výbor věří, že se švýcarská vláda bude tímto problémem náležitě zabývat doplněním existujících právních opatření.

432. Výbor konstatoval přijetí národních strategií pro kontrolu drog v Bělorusku, Estonsku, Norsku, na Ukrajině a ve Velké Británii. Výbor uvítal skutečnost, že střed pozornosti strategií je na prevenci zneužívání drog a že některé ze strategií jsou doprovázeny značně zvýšeným financováním pro činnosti spojené se snižováním poptávky. Výbor oceňuje schůzku koordinátorů národní kontroly drog ve Velké Británii, což v této zemi posílí úsilí o potírání zneužívání drog a nelegálního obchodu a o usměrnění výroby a obchodu se zákonnými drogami.

433. Výbor vyzývá litevskou a lotyšskou vládu, aby pokračovaly ve vývoji národních programů na kontrolu drog, které započaly. Výbor znovu opakovl své doporučení Rumunsku, jak učinil následně po své misi do této země v červenci 1997, aby Rumunsko ustanovilo koordinační výbor na kontrolu drog.⁴⁴ Výbor, zatímco zkoumal obtíže zažité v Bosně a Hercegovině, poradil, že úřady těchto zemí mají využít všech možností pro vývoj a národní mechanismus pro koordinaci činností na kontrolu drog různými úřady, včetně bezpečnostních orgánů.

434. Výbor přivítal fakt, že několik vlád zemí v západní Evropě začalo pro rozšiřování konkrétních informací o drogách a užívání drog používat moderní komunikační prostředky, jako je např. Internet.

435. V Nizozemí byla započata namátková klinická studie pro porovnání vzájemné účinnosti užívání methadonu *per oral* a heroínu lékařsky předepisovaných a užívání samotného methadonu *per oral* u chronických závislých uživatelů heroínu vzdorujících léčbě. Všeobecně vzato zůstává Výbor znepokojen nad možným rozšiřováním experimentů s heroínem a přijetím sociálních plánů, jako je předepisování heroínu, předtím, než projdou projekty úplným a nezávislým zhodnocením. Výbor zůstává znepokojen také nad účinkem, který mohou experimenty mít na celosvětové úsilí o vypořádání se s problémem drog. Výbor věří, že nizozemská vláda zaručí, že bude následovat protokol připravený pro výzkumný projekt, takže bude moci být docíleno nepředpojatých vědeckých výsledků.

436. V únoru 1998 předložila švýcarská vláda zákonodárnému orgánu výnos upravující Federální zákon z 3. Října 1951, za účelem poskytování lékařsky předepisovaného heroínu těžce závislým narkomanům. Toto následovalo po držení celostátního referenda o švýcarské drogové politice, včetně předepisování heroínu, v září 1997, což vedlo k souhlasu s distribučním programem pro heroín. Přestože tento doplněk doporučoval určitá omezení pro lékařské předepisování heroínu, s ohledem na množství a typy osob, jež měly být léčeny, Výbor znovu opakovl své již dříve vyslovené starosti nad programem. Výbor s lítostí konstatoval, že zhodnocení programu Světovou zdravotnickou organizací, které švýcarská vláda na návrh Výboru požadovala, nebylo před vyhlášením výnosu dostupné.

437. Některé evropské státy zřídily tzv. „*shooting galleries*“, kde si mohou narkomani aplikovat drogy pod dohledem a za pravděpodobně hygienických podmínek. Výbor na tyto státy naléhá, aby pečlivě uvážily všechny důsledky takových „*shooting galleries*“, včetně právních aspektů, shromažďování narkomanů, usnadnění nelegálního obchodu, poselství,

⁴⁴ Zpráva Mezinárodního výboru pro kontrolu drog na r. 1997..., odst. 392

kteře mohou takovto msta dt vseobecn veřejnosti, a včetně vlivu na vseobecn vnímání zneužívání drog.

438. Vybor oceňuje skutečnost, že lucembursk vláda opět poskytnula finann prstředky (1,7 milionu USD), znovuzískaných ze zadržených prstředk pocházejících ze zlon souvisejících s drogami, pro úsilí Spojených nrod v kontrole drog, podle Umluvy z r. 1988. Vybor vyzývá ostatní vlády k přijetí podobných opatření, aby bylo zajištěno, že zkonfiskované výnosy ze zlon majících vztah k drogám budou užit pro účely národní a mezinárodní kontroly drog.

PĚSTOVÁNÍ, PRODUKCE, OBCHOD A ZNEUŽÍVÁNÍ

OMAMN DROGY

439. Obchod s konopím vzrůstá a rozšířuje se po celém evropskm kontinentu. Je zadržováno stále více zásilek konopí, což potvrzuje nárůst v dostupnosti konopí na ilegálních trzích. Evropa se stává více důležitou jako zdroj konopí kvůli vzrůstajícímu domácímu pěstování konopí, kter se uskutečňuje v regionech, vývoj umořnn volnm obchodem se semeny kanabisovch odrůd s vysokm obsahem THC. Domácí pěstování konopí, kter m poatek převšm v Nizozemí, se rozšířuje po mnoha evropských zemích, obzvlst ve Velké Británii, kde se v průběhu posledních pár let znásobily záchyty. Domácí pěstování konopí je stále více kontrolováno zločineckými organizacemi.

440. Konopí roste plan na více jak 1 milionu hektarů v jiřn části Ruské federace a v oblastech této země východní od Uralskho pohoří a na maximln 100 000 hektarech na Ukrajině.

441. Hlavními neevropskými zdroji v Evropě zadrženého konopí jsou Kambodža, Kolumbie, Maroko, Nigérie, Pákistán a Thajsko. Španělsko a Nizozemí zstvj dvěma hlavními distribučními centry v Evropě. Španělsko je hlavn bránou pro marock konopí a Nizozemí je hlavn evropsk vstupní bod pro konopí z Kolumbie a Nigérie. Konopí je pařovno převřn v nkolikatunovch zsilcch, kter jsou ukryty v kontejnerových nákladech.

442. Přm a nepřm inzerce metod uřivanch k pěstování konopí doma, snadn přístup ke konopnm semenům a inzerce a rychl dostupnost výbavy pro zneužívání konopí, dle názoru Vyboru, dle přsply k rozšřen zneužívání drog. Veřejn diskuse o legalizaci konopí zanechaly falešn dojem, že konopí je neřkodn a že má mnoho převnost, včetně lebnch užitků, kter dosud nebyly vědecky potvrzeny.

443. Vybor vt všechny serizn výzkumy ohledně lebnch vlastností kterkoli omamn drogy nebo psychotropní látky, včetně konopí, avšak varuje vlády přev zneužitm vědeckých prací pro účely legalizace. Měla by být potvrzena jeho lebn uřitenost, konopí bude drogou nikterak odliřnou od vtřiny omamných drog a psychotropních látek, s dobřev poznanou lebnou uřitenost. Nicméně tyto drogy musí být i nadále uřivny pouze pro lkařsk účely ve shodě s pořadavky mezinárodních smluv o kontrole drog.

444. Opiov mk je nezkonn pěstování v Ruské federaci. V jiřn části rusk federace bylo bezpečnostními slořkami vypátráno a zničeno velké množství mst uřivanch k nezákonnému pěstování opiového máku v malém měřítku. Na Ukrajině se opiov mk nelegln pěstuje

nejméně na 3000 hektarech. Nelegální pěstování opiového máku se zdá být vzrůstající v Litvě, kde jsou každoročně ničena velká maková pole.

445. Podomácku vyráběné extrakty z makové slámy jsou obvykle zneužívány injekčně, především na Ukrajině, ale i v Estonsku, Lotyšsku, Litvě, Polsku a Ruské federaci. Skutečnost, že jde o nitrožilní zneužívání, přispěla k rapidnímu rozšíření infekce HIV, neboť je zde rozsáhlé sdílení jehel a malé povědomí o nebezpečí, které tento zvyk znamená. Ze všech členských států CIS se Ukrajina zdá být zachvácená nejvíce; je také členským státem CIS s nejrychleji rostoucí mírou infekce HIV.

446. Záchyty heroinu zůstávají stejné nebo klesající v zemích západní Evropy, kromě Velké Británie, kde v roce 1997 dosáhly takové záchyty rekordního počtu více jak 2 tun. Většina heroinu i nadále pochází ze zemí jihozápadní Asie a Kolumbie. Po rozšíření se na západ zůstává Balkánská cesta hlavní cestou pro nelegální obchod s heroinem. Pašeráci i nadále používají silniční transport, zejména kamiony TIR, kterých je podél Balkánské cesty mnoho, k pašování velkých množství heroinu. Jako sklad a distribuční centra především pro heroin je dle zpráv stále víc užívání několik států, zejména Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko.

447. Heroin pocházející z Kolumbie byl v Evropě poprvé zachycen v r. 1997. Od té doby, co Španělsko slouží jako upřednostňovaný vstupní bod pro kokain do Evropy, je zde nebezpečí, že existující kokainové distribuční sítě mohou být užity pro distribuci heroinu.

448. Přestože je míra zneužívání heroinu relativně nízká, nárůst ve zneužívání heroinu byl hlášen v Bulharsku, Chorvatsku, České republice, Ruské federaci, Slovensku, Slovinsku a bývalé jugoslávské svazové republice Makedonii. Zneužívání této látky se, jako rozšiřující se efekt průjezdního obchodu s heroinem, rozšiřuje v některých státech regionu.

449. Dodávka, cena a čistota kokainu zůstávají v Evropě vysoké. Pokračující vysoké cenové hladiny kokainu jsou pravděpodobně důsledkem opatření podniknutých bezpečnostními složkami pro nárůst množství každoročně zadrženého kokainu. Podle Interpolu zůstává námořní náklad hlavním prostředkem pro pašování kokainu do Evropy, přestože množství kokainu zadrženého na evropských letištích také vzrostl. Užívané jsou i ostatní prostředky pro pašování kokainu, jako například zásilková služba expresní pošty. Z důvodu menších hraničních kontrol mohou být velká množství kokainu přemísťována po regionu takřka volně.

450. Ve východní Evropě, kde zůstává podobné zneužívání omezeno na určitou část populace z důvodu vysoké ceny, je zneužívání kokainu nadále relativně nízké. Nicméně v Bulharsku a Chorvatsku ukazují záchyty velkých zásilek kokainu přepravovaných v kontejnerech po moři, že se drogy ve velkém množství pašují z Jižní Ameriky přes východní Evropu. Určitý rozptylovací efekt ve východní Evropě se proto nedá vyloučit. Zdá se, že zneužívání „cracku“ se v Evropě nerozšířilo, na rozdíl od situace ve Spojených státech. Výbor je znepokojen tím, že skutečná podstata a rozšíření zneužívání cracku v západní Evropě nejsou dobře stanoveny.

PSYCHOTROPNÍ LÁTKY

451. V roce 1997, stejně jako v loňském roce, byl amfetamin hlavní psychotropní látkou zadrženou v Evropě. Množství zadržených psychotropních látek od roku 1995 vzrůstá. Evropa je zodpovědná za značnou část amfetaminových záchytů hlášených z celého světa. Hlavní zdrojové země amfetaminů a jejich obdob, jako je MDMA („extáze“), jsou Belgie, Německo,

Nizozemí a Polsko. Dostupné údaje naznačují, že východní Evropa je stále více užívána pro nelegální výrobu stimulantů amfetaminového typu a pro obchod s prekurzory a chemikáliemi užívanými pro nelegální výrobu těchto drog.

452. Bulharské bezpečnostní složky provedly zátah na tajné laboratoře užívané na výrobu amfetaminu ve velkém množství, mající celkovou kapacitu 1800 kg amfetaminu na jednu várku. V České republice je i nadále široce zneužíván pervitin, místně vyráběný metamfetamin.

453. Místní výroba amfetaminů, efedronu (methcathinone) a MDMA v menším množství se v Pobaltských státech uskutečňuje i nadále. V těchto zemích jsou dostupné na nelegálních trzích prekurzory používané na výrobu syntetických drog.

454. V Ruské federaci jsou úřady znepokojeny nad rapidně rostoucí podomáckou výrobou syntetických drog a přípravků převážně z efedrinu v malokapacitních tajných laboratořích. Amfetaminy se v tajných laboratořích vyrábějí také na Ukrajině. V roce 1997 objevily úřady také laboratoř užívanou pro nelegálně vyráběný MDMA určený pro export do Německa.

455. Rozšíření zneužívání syntetických drog (amfetaminů a jejich obdob, zejména MDMA) se stalo téměř ve všech evropských zemích závažnou záležitostí veřejného zdraví. V některých zemích východní Evropy bylo užívání opiátů ve velkém množství – převážně ve formě místně produkovaného extraktu z makové slámy – nahrazeno přesunem k amfetaminu a stimulantům amfetaminového typu. V Pobaltských státech také vzrostlo zneužívání syntetických drog.

456. Prekurzory a chemikálie požadované na nelegální výrobu syntetických drog se do evropských států importují nebo jsou nelegálně získávány od evropských výrobců. Výbor vítá nedávné iniciativy v Evropské unii k posílení kontrol nad syntetickými drogami a jejich prekurzory.

MISE

457. Výbor podnikl v září 1998 misi na Kypr. Bylo konstatováno, že obsažná legislativa na kontrolu drog spolu s mezinárodními smlouvami na kontrolu drog byly příhodné. Kontrolní systém pro omamné drogy a psychotropní látky fungoval účinně. Výbor by ocenil větší ostražitost vlády ohledně transakcí zahrnujících dovoz psychotropních látek pro opětovný vývoz, aby se zajistilo, že tyto látky nejsou odkloněny do nelegálních kanálů ve třetích zemích.

458. Výbor doporučuje, aby kyperská vláda pokračovala ve svém úsilí o studii rozsahu, charakterů a trendů ve zneužívání drog. To vládě umožní navrhnout a zrealizovat spolehlivou strategii zaměřenou na snižování poptávky po nelegálních drogách a dosáhnout cílů Národní politiky na prevenci a léčbu alkoholových a drogových závislostí, které byly ohlášeny v červnu 1996.

459. Jeho úspěch coby mezinárodního centra v pobřežních vodách vystavila Kypr mezinárodním aktivitám v praní peněz. Výbor si povšiml akce, kterou vláda podnikla proti praní peněz, včetně přijetí legislativy proti praní peněz a v prosinci 1996 založení jednotky pro potírání praní peněz a v květnu 1998 poradního úřadu proti praní peněz, který poskytuje Radě ministrů rady o dalších opatřeních, která se mají podniknout pro zlepšení realizace legislativy proti praní peněz. Zatímco úsilí vlády zvýšilo, se vši pravděpodobností, její

schopnost učinit opatření proti nelegální finanční aktivitě v zemi, musí být vyloženy další úsilí ohledně posouzení mimopobřežních bank a společností usilujících o registraci na Kypru. Zvláště centrální banka by měla provést vlastní šetření, aby se přesvědčila a zákonnosti mimopobřežních operátorů.

460. V březnu 1998 vyslal Výbor misi do Nizozemí, aby projednala vývoje v kontrole drog od své poslední mise do této země v roce 1996, a aby byla informována o náhodilé klinické studii na porovnání poměrné účinnosti užívání „spolupředepsaného“ methadonu *per os* a heroinu a užívání samotného methadonu *per os* u chronických, léčbě vzdorujících narkomanů závislých na heroinu (viz odst. 435 výše).

461. Několik průzkumů v Nizozemí naznačuje prudký nárůst zneužívání konopí a MDMA mezi mladými lidmi. Výbor povzbuzuje vládu k pokračování v úsilí o napravení nedorozumění mezi mladými lidmi, že konopí, MDMA a nové drogy jako například ty obsažené v různých houbách nejsou nebezpečné, a pro vyvinutí jasných zpráv ke znechucení zneužívání všech nelegálních drog.

462. Výbor uznal, že úsilí zmenšit dodávky stimulantů amfetaminového typu v Nizozemí se jeví jako nesoucí slibné výsledky. Oceňuje skutečnost, že se úřady v Nizozemí podělily o své zkušenosti se svými protějšky ze zemí čelících podobným problémům včetně nelegální výroby stimulantů a obchodu s nimi.

463. Výbor povzbuzuje nizozemskou vládu k prověřování způsobů ulehčení potírání prodeje konopných semen na poštovní poukázku, zvláště do jiných zemí, a inzerce konopných semen. Zákaz držení konopných semen pro nelegální účely by bylo těžké prosadit; nicméně, zákaz podomáckého pěstování konopí pro všechny účely by přispěl k prevenci rozšíření pěstování konopí s vysokým obsahem THC užívaného pro nelegální účely, neboť v zemích s klimatickými podmínkami jako má Nizozemí může podobné konopí růst pouze v bytě.

464. Výbor s uspokojením zaznamenal, že v Nizozemí byla zřízena řada zařízení na léčbu a rehabilitaci narkomanů závislých na opiu, že se průměrný věk těchto narkomanů zvyšuje a počet těchto narkomanů se jeví, že zůstává v 90. letech stejný. Nicméně nárůst v užívání kokainu spolu s opiáty narkomany závislými na opiu představuje obtížný úkol pro osoby zapojené do léčby podobných narkomanů.

Odborné návštěvy

465. V březnu a dubnu 1998 Výbor odborné návštěvy v Ruské federaci a Velké Británii, aby prodiskutoval problémy týkající se kontroly legálního pohybu látek pod mezinárodní kontrolou. Výbor v Ruské federaci ocenil přijetí nového zákona o omamných drogách, psychotropních látkách a prekurzorech a věří, že vláda pohotově zveřejní všechna nařízení nezbytná pro realizaci ustanovení tohoto zákona. Výbor povzbuzuje vládu Ruské federace k plné realizaci legislativy ohledně zpravodajství od společností na export a import kontrolovaných látek. Výbor žádá na vládě Ruské federace zajištění přiměřených zdrojů pro kompetentní úřady odpovědné ke spolupráci s Výborem. Výbor zaznamenal záměr britských úřadů posílit právní základ pro kontrolu mezinárodního obchodu s některými psychotropními látkami. Výbor povzbuzuje vládu Velké Británie ke zvýšení oprávnění a zdrojů kompetentních úřadů odpovědných ke kontrole legálních pohybů omamných drog a psychotropních látek.

LÉČBA, HIV AIDS, KONCENTRACE DROG V BIOLOGICKÝCH TEKUTINÁCH

Jiří KÁLAL, Primář MUDr. Karel NEŠPOR, CSc., MUDr. Jan CIMICKÝ, CSc., Doc. MUDr. Marie STAŇKOVÁ, CSc., Ing. Marie BALÍKOVÁ, CSc.

Do tisku připravila: PaedDr. Zdena Kašparová

V minulém čísle Bulletinu NPDC jsme pro Vás připravili několik kapitol zařazených do tématu „Prevence“. V tomto čísle pokračujeme tématem „Léčba“. Jednotlivé odborné příspěvky uvedených autorů byly **původně určeny** pro zveřejnění v komplexním materiálu „**Drogová scéna v Praze v roce 1997**“. Vzhledem k finančním problémům, které doprovázely tisk tohoto materiálu, jsme přistoupili k jeho zveřejnění formou postupného publikování témat v Bulletinu NPDC.

DROGY A ULICE Z POHLEDU ZÁCHRANNÉ SLUŽBY

Jiří KÁLAL, Záchraná služba

Je smutné, že musím konstatovat prudce stoupající počet výjezdů záchranky do ulic hlavního města ke zfetovaným lidem. Podle mého odhadu stoupl počet těchto výjezdů proti stejnému období loňského roku dvakrát až třikrát! Některé dny, podle toho jak dojde do Prahy dodávka drogy, se pomalu nic jiného nedělá. Jsou veliké problémy s umístěním těchto lidí, protože primární detox v nemocnici na Míčankách odmítá od záchranky tyto pacienty přijímat. Končíme proto obvykle na metabolických jednotkách velkých nemocnic nebo jako poslední možnost pro nás zbývá centrální příjem Záchrané služby umístěný v Motolské nemocnici. Zde, na těchto odděleních, se pacient detoxifikuje a ihned, jak to dovolí jeho zdravotní stav, je propuštěn. Tyto nemocnice se nezabývají léčením toxikomanie jako takové. Pochopitelně, že je takový člověk v „abstínu“, a jeho první myšlenka je, jak sehnat novou dávku, aby mu nebylo špatně. Celý kolotoč začíná znovu, sehnat peníze, nakoupit drogu, a když to dobře dopadne, třeba se nedostane zase do nemocnice.

Zde je třeba se zeptat, kde se dají sehnat peníze na tohoto koníčka, když gram např. heroinu dnes stojí 1000 až 1200 korun, a to je asi tak množství, které závislý toxikoman potřebuje na den. Pochopitelně že krádežemi, prostitucí, výměnou za jiné věci nebo dealerstvím drog, kdy si toxikoman z prodaného množství vyšetří dávku pro sebe. Snadno se spočítá, že když je to tisíc za den, je to za měsíc 30 000 a za rok skoro 400 000 korun. Kolik to reprezentuje vykradených bytů, aut, obchodů a kolik za takovým člověkem zůstává škody a naštvaných lidí.

Co na to zákonodárci? Bohužel nic! Stále se jenom moudře hovoří o novele zákona a zase nic. Vydávají se desítky milionů na protidrogovou prevenci, ale neexistuje v této republice ústav, kam by se dal narkoman po detoxifikaci předat a léčit ze závislosti. Při své práci potkávám mnoho rodičů, kteří jsou zoufalí, v bytech všechno vykradené a prodané od svých dětiček narkomanů. V mnoha případech jsou od svých dětí i bití, když pro ně neseženou peníze na drogy. Co na to policie, taky nic a poslední dobou už ji k záchytům toxikomanů nevoláme, protože je to k ničemu.

Otázka další - drogy za volantem ! Množí se nehody i se smrtelnými následky, kde byla prokázána droga, ale to už se nehoda stala ! Kdo dnes může říci, kolik řidičů je pod vlivem drogy. Buď jako uživatel, nebo jako povzbuzující prostředek, aby vydržel déle

pracovat. Například řidiči kamiónů, nebo někteří páni podnikatelé. Jak se proti tomu bránit, když neexistuje detekce, ale pouze rozbor krve nebo moči, který provádí toxikologická laboratoř. Tento rozbor trvá dlouho a je drahý a nakonec ani nikoho nezajímá, že toxikoman vlastní řidičák a může kdykoliv sednout za volant.

Otázek je mnoho, ale komu je položit a jak se proti drogám bránit! Nebo snad nechceme, protože si myslíme, že se nás to netýká !

Také text jednadvacetiletého narkomana, popisující jeho zoufalé pocity a stavy, ale zároveň i touhu a odhodlanost vymanit se z bludného kruhu, je velice působivý.

ODDĚLENÍ PRO LÉČBU ZÁVISLOSTÍ PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNY V PRAZE 8

Primář MUDr. Karel NEŠPOR, CSc.

Stav k 7. 3. 1998

Adresa

Psychiatrická léčebna v Praze 8, Ústavní 91, 181 02 Praha 8

Telefonní čísla

Muži, pav. 26, přijímání mužů, Dr. Prokeš: 8574 226, 8574 2374.

Muži, pav. 35, nepřijímové oddělení, Dr. Mráčková: 8574 235.

Ženy, pav. 8, přijímání žen, Dr. Dvořák: 8574655, 8574208

Ženy pav. 18 patro, přijímání žen, Dr. Pekárková: 8574 572, 8574 208

Linka XX (pro ženy, které mají problémy s návykovými látkami): 8574 292 nebo 855 6582

Primář MUDr. Karel Nešpor, CSc.: 8574 249

Kapacita

V březnu 1998 jsme měli k dispozici 80 lůžek pro muže a 65 lůžek pro ženy.

Indikace k přijetí

Přijímáme pacienty ve věku 15 až 65 let s návykovými nemocemi. Nabízíme detoxifikaci, krátkodobou nebo středně dobou léčbu. Přijímáme i akutní stavy (např. toxické psychózy). Pokud je oddělení plně obsazeno, přijímají se akutní pacienti na všeobecně psychiatrická oddělení léčebny. Podmínkou střednědobé léčby u nás je alespoň elementární spolupráce zahrnující respektování bezdrogového prostředí a ochotu účastnit se v léčebných aktivitách jako je skupinová psychoterapie. Osoby s návykovými nemocemi v těžkém tělesném stavu (např. otravy) se většinou přijímají na ARO nebo na interní oddělení a do léčebny se překládají až po stabilizaci stavu.

Ambulantní služby

Našim bývalým pacientům nabízíme jako doplněk ambulantní léčby, která probíhá jinde, účast v terapeutických klubech stanice 8, 26 i 35 a některé další formy doléčování. Máme ovšem zájem na tom, aby naši ústavně léčení pacienti spolupracovali s ambulantními službami v místě svého bydliště i se svépomocnými organizacemi typu AA nebo NA.

Nabídka pro patologické hráče

Na pavilonu 26 koná se každou středu od 16:30 do 17:45 otevřená skupina pro patologické hráče. Na ní je možná anonymní účast těch, kdo se u nás nikdy neléčili. Tito lidé

mohou svůj problém navíc anonymně konzultovat se členy týmu před nebo po skončení skupiny.

CESTY TERAPIE A PREVENCE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ

Modrá laguna, Centrum duševní pohody - MUDr. Jan CIMICKÝ, CSc.

V prosinci 1997 proběhl v Paříži II. kongres světové frankofonní psychiatrické organizace, kde měli možnost delegáti ze 42 zemí, kde francouzština je srozumitelným jazykem (mateřským, parciálním či jen zájmovým), společně konzultovat aktuální problémy moderní psychiatrie s návazností komplexní péče.

Hovořil jsem při této příležitosti o našich zkušenostech s drogami a drogovými závislostmi, jak se u nás rozvíjely v průběhu tohoto století a zejména v posledních dvaceti letech.

Velký zájem vyvolala i naše zkušenost s komplexní ambulantní péčí o drogově závislé, kde je již minimální riziko selhání díky rodinnému zázemí či alespoň je toto riziko sníženo na minimum a je zde zásadní rozhodnutí a vůle jedince léčit se.

Pět let se v naší praxi, nejprve v PL Bohnice a nyní v Centru duševní pohody Modrá laguna objevují mladí lidé závislí na drogách, kde závislost je podchycena (diagnostické proužky Bohringer Mannheim či jiná testovací metoda) a postižený deklaruje přání a rozhodnutí léčit a podrobit se dohodě o terapii, která spočívá v přenesení dominantní odpovědnosti na něho.

Využíváme především dvou zcela zásadních terapeuticko-rehabilitačních metod, jednak ušní akupunktury a jednak relaxační techniku sofronisace. Ve spojení těchto dvou na sebe vzájemně navazujících metod je patrná výrazná změna ve snížení vnitřní tenze.

Rádi Vás s těmito našimi postřehy a zkušenostmi seznámíme.

Problematika šíření drogových závislostí v současné době významně narůstá. Více než 30 % mladých lidí, zejména středoškoláků, má dnes již svou zkušenost s drogou a tato zkušenost se u některých prohlubuje až k závislosti. Postihuje i ty jedince, kteří se k drogám dostali, protože nedokázali ve svém kulturním prostředí odmítnout, aby se nevyčlenili z kolektivu a nesklidili posměch, dále osoby zatažené do závislosti promyšleně některým z dealerů a konečně i ti, co podcenili sílu drogy a v bláhovém domnění, že mají vše „pod kontrolou“ se pozvolna propadli do závislosti.

Stále více se v naší Modré laguně objevují rodiče a jejich děti, kde se jedná o zoufalou prosbu o pomoc. Nejsou to jedinci, kteří by byli vhodní pro klasické odvykační centrum. Mají rodinné zázemí, které učiní vše, aby bylo možné postupovat ambulantní cestou, alternativně. Velice záleží na tom, **aby postižený nebyl v neustálém kontaktu s podobně postiženými i při vlastní terapii** – proto vyhledávají Centrum duševní pohody.

Modrá laguna se uchází o finanční grant, protože chce rozvinout alternativní možnost terapie drogové závislosti u motivovaných jedinců pomocí **akupunktury**, využívajíc zkušeností světoznámého Centra pro odvykání drog v USA v Bronxu. Toto centrum má v současné době v péči asi 2 000 postižených a denně tam dochází na terapii 200 osob.

Terapie je vhodná pro všechny typy závislostí, včetně heroínu a je vyzkoušená na značném množství postižených. Na našem pracovišti tuto sestavu zkoušíme experimentálně dva roky a dnes již můžeme říci, že i v našich podmínkách **je velice účinná**. Významně snižuje vnitřní tenzi, a tím i potřebu drogy, celkově zklidňuje a harmonizuje. Na rozdíl od jiných programů (např. metadon a pod.) je **finančně méně náročná a podporuje vlastní obranné mechanismy jedince bez potřeby dodávání jiné látky** a substituce drogy drogou.

V rámci péče v Modré laguně se mohou odvykacím procedurám podrobit i mladí lidé, motivovaní k abstinenci a odvyknutí. Významným představitelem tohoto typu postižených je i známá

televizí moderátorka, která se této terapii podrobila a sama to uvedla ve svém medailónku. Výhodou terapie je i široký rozptyl sestavy, která pokrývá i u nás rozšířené drogy, jako je alkohol a nikotin.

Podle dr. Michaela Smitha z Centra v Bronxu je tato terapie možná provádět denně, nejméně 3x týdně, trvá 45 minut a kombinuje se s relaxační technikou. V Bronxu se mohou chlubit 60% abstinencí i po třech měsících od léčby a 40% dlouhodobě (jinak se pohybuje úspěšnost do 10 %!). Typickým efektem terapie je **pokles frekvence a intenzity potřeby drogy**, snížení imperativní potřeby zklidnění (anxiolytiky) a vyrovnání energetických hladin.

Terapii akupunkturou, kterou je možno aplikovat i vícekrát denně na dobu 30 – 45 minut, je-li imperativní potřeba zásahu, tedy zejména v době velkého psychického zatížení a pocitu potřeby získat a aplikovat drogu. Ukázalo se, že po aplikaci sestavy akupunkturálních bodů se snížila i naléhavost bažení a touhy po aplikaci, a to i v těžších případech na několik hodin, posléze i dnů. Intervaly se pravidelnou terapií prodlužují.

Zároveň využívá pacient relaxační kazety, kterou má nahranou i pro domácí užití, kde se naučí postupně uvolňovat a během měsíce, šesti týdnů pravidelného cvičení alespoň jednou, ale častěji i vícekrát denně, dokáže zvládnout uvolňování sám. Jakmile dokáže uvolnit tělo pomocí originální kazety, obvykle lze přistoupit k nahrání stejného obsahu vlastním hlasem, takže v následujícím období již jedinec poslouchá „svůj vnitřní hlas“.

Je jistě nutné hledat a mapovat všechny možnosti, jimiž se budeme snažit pomáhat dnešnému člověku zbavit se obtíží, ať jsou to již problémy závislostí jakéhokoli druhu, či problémy a napětí, vznikající nadprahovým stresem, bez aktivního vlastního přispění.

Relaxační technika sofrologie se ukazuje jako velice snadná a přijatelná i pro středoevropany, kteří nejsou nadáni dostatečnou disciplínou a jimž proto klasické autogenní cvičení nevyhovuje.

Rozpuštění nahromaděné úzkosti je pro člověka dnešního světa již životně důležité. Většina konfliktů a z nich plynoucích obtíží se totiž pohybuje v ustavičném trojúhelníku: NAPĚTÍ – ÚZKOST – BOLEST.

Moderní a současná psychiatrická péče vyžaduje, aby i prostředí, v němž se bude poskytovat, bylo co nejbližší ve všech směrech normálnímu, běžnému životu. Proto perspektivní snaha psychiatrického vývoje směřuje od velkých lůžkových kolosů a anonymních ambulancí k intimnějšímu, osobnějšímu a vlídnějšímu prostředí, respektujícímu soukromí.

Z toho důvodu, využívajíc především francouzských zkušeností z oblasti psychiatrické rehabilitace a readaptace, vzniklo Centrum duševní pohody Modrá laguna.

Modrá laguna je preventivní, léčebné a rehabilitační ambulantní pracoviště, vycházející z imperativní potřeby poskytnout moderní psychiatrickou a psychologickou péči na adekvátní evropské úrovni:

- vysoké odborné kvality
- v příjemném a diskrétním prostředí
- a maximálně propojenou na emocionální úrovni s kulturními prožitky

K dispozici tu je

Psychiatrická ambulance s pracovištěm psychologa

- poradna pro tenzní stavy a bolestivé syndromy, stavy úzkosti, fobie a obsese
- poradna pro stavy dráždivosti, diskoncentrace a chronické únavové stavy
- poradny pro poruchy spánku a pro zácvik do relaxačních technik (sofronizace)
- poradna pro různé typy závislostí (alkohol, kouření, drogy, poruchy výživy - bulimie, anorexie, hráčské závislosti ap.)
- poradna pro krizové partnerské stavy
- individuální psychologická poradna, psychoterapie

Ordinace akupunktury a elektroakupunktury pro algické stavy, poruchy imunity, alergie atd., primárně způsobené psychikou, resistantní na klasickou terapii farmaky

Modrá laguna je umístěna ve třípodlažní novostavbě na rozhraní Horní Liboce a Dědiny, nedaleko romantického údolí Divoké Šárky.

Vstupní část Centra duševní pohody je demedikalizována, zajištěna klubovým stylem s možností posezení a občerstvení. K dispozici knihovna s novinkami českých autorů, relaxační kazety.

Důraz je kladen na vytváření příjemného pocitu klidu, vyrovnanosti a pohody od prvního kontaktu.

Jsem závislý

Příběh mladého muže, který popisuje svoje pocity před zahájením léčby a zběhem léčby ze závislosti.

„Už nemůžu takhle žít dál. Rozhodl jsem se, že to zkusím s léčbou. Snad mi to vyjde.“

3 dny před nástupem na DETOX u Apolináře

Radost a těšení se, že budu pryč z Prahy.

A jistota, taky velké přesvědčení, že přestanu brát „tvrdé“ drogy - (heroin, braun).

2 dny před nástupem na DETOX u Apolináře

Přemýšlím o tom, jaké to bude, když léčbu podstoupím. Jak to bude vypadat, když bych měl zase vycházet s našima. Moc si to neumím vybavit. Tyto myšlenky se mi honí hlavou, teď, když už je večer a já sedím u v křesle u L. a u J. Začíná mi bejt ze všeho divně.

1 den před nástupem na DETOX u Apolináře

Ráno bylo ještě v pohodě. Byl jsem napraný perníkem, trochu, a 2 ml brauna. Jak to začalo ze mě opadávat, začal jsem být si sám sebou nejistý. Chvílema mě napadalo, proč bych měl vůbec někam se chodit léčit, vždyť jsem měl celé čtyři roky vše pod kontrolou. Co se mi to najednou stalo, že je mi bez drog zle. Jak je možný, že mám abst'ák, nemůžu po ránu se zvednout a postavit se na nohy. Nejhorší je, že na jednu stranu se mi pryč nechce. Je mi s mými kamarádkami dobře a nechce se mi od nich;chtěl bych vrátit čas zpátky.

Den nástupu na DETOX

Teď ráno, když odcházím od je mi divně, skoro do breku, v hlavě se mi promítá posledních 18 měsíců den za dnem; bojím se, co bude dál. Mám pocit, že o všechno přicházím, čím dál tím víc vzpomínám a nejvíc myšlenek mám na tu dobu, když jsem chodil s J. Čím dál tím víc myšlenek se soustřeďuje právě na ni. I když na to nechci myslet, nedá se to zastavit. Je mi bez ní smutno, i když už spolu nechodíme a ona chodí s jiným klukem, nemohu na ní stále zapomenout.

Teď jsem dorazil na DETOX k Apolináři. 3/4 hodiny jsem čekal na přijetí, bylo mi divně a už jsem chtěl odejít, ale zůstal jsem.

Říká jí teď, jaká je opravdová závislost. Jsem jí i holkám za všechno moc vděčný.

Po týdnu přichází NÁSTUP do léčebny.

1. den

Rozkouvávání se a divný pocit z toho, kam jsem se to dostal a co z toho bude. Myšlenky na to, jak se co nejrychleji tady odsud dostat zpátky mezi (kamarády) feťáky. Je mi ze všeho smutno a nevím, co mám dělat, jak se dostat z tohoto blbýho a nejistýho stavu.

2. den

Už je to o něco lepší, už jsem se troch rozkoukal a seznámil jsem se už s pár lidma, který jsou se mnou na oddělení 4. To je oddělení, ze kterého se postupuje na oddělení č.3 a potom na 1. To dohromady trvá 4 měsíce, to je nejkratší doba, aby byla léčba považována za ukončenou. Na pokoji je nás tu 9 lidí. 7 alkoholiků a 2 toxici.

3. den

Už jsem si tu celkem zvykl, už jsem jakž takž v pohodě. Ten druhý toxik už byl přerázen na oddělení 3, tak jsem tu jediný toxik, protože všichni už jsou na 3. nebo na 1. Tam je mladých toxiků odevšad plno. Hlavně z Prahy, už je všechny znám, tak se cítím líp. Já už jsem měl taky postoupit na 3., ale není místo, až prý tak po Vánocích, ale už mě radí mezi ty, co patří do 3., protože už mám za sebou dostačující abstinenci. I já sám se cítím už dobře. Teď už jenom srovnat si tu psychiku.

4. den

Po ranní komunitě jsem pracoval na zahradě. To trvá 1 hodinu a odpoledne 2 a 1/2 hod. Na pokoj přišel nový feťák, návyk na omamné látky (toluen, ředidla). Je mu 18 let, ale hned jsme se skamarádili. Teď večer přemýšlím, jak tu za 4 dny strávím narozeniny, vzpomínám na své dvoje poslední, které se mi líbily. Ty předloni jsem byl s dobrými kamarády a ty loňské s J. a ještě potom taky s L. Štve mě, že s nimi zase nebudu.

5. den

Už jsem si zvykl úplně a jsem v pohodě, je tu i celkem sranda, tak to jde. Dneska aspoň se můžeme koukat déle na televizi, tak to jde, jinak ji tady ve 22.00 vypínají.

6. den

Bavil jsem se s jedním klukem ze 3., jak to tam vypadá, říkal, že je to super, že je tam pohoda, Maj tam prý televizi, video, věž a je to tam už rozdělený, že dole jsou alkáči a nahoře toxici. Tak už se tam celkem těším, snad to bude větší pohoda než na 4. Ale jinak je tu nuda, člověk neví, co by dělal, začínám si nalhávat, že už jsem v pohodě a začínám si myslet, že bych to venku zvládl. Je to nepříjemný chod myšlenek. Podle mého bych to zvládl, kdybych měl kde bydlet a měl svůj byt, potom si myslím, že bych to zvládl. Víím, že je mi dobře fyzicky, ale budu muset srovnat tu psychiku. To ještě není pořád ono.

7. den

Dnes vyhodili 2 kluky ze 3., takže se tam uvolnily 2 místa, tak bych měl bejt přerázen asi tak zítra na 3. Ale zítra bych chtěl být ještě tady na narozeniny. Dnes jsem prospal celý odpoledne, tak mi to uteklo. Aspoň další den za mnou

8. den - 8. prosinec 1997

Dnes mám 21. narozeniny. Je to k vzteku, chtěl bych to oslavit v Praze s lidmi, který mám rád. Aspoň doufám, že mi dnes někdo zavolá, jinak večer budu volat já. Chci mluvit s mámou a s holkama, s J. a s L. Večer mi volala máma. Volal jsem J. a L. přes sesternu, ale jak na

potvoru se dovolat nemůžu, prý to pořád vypadává a přeskakuje. Tak mi to sere, že s nima nemůžu mluvit. Tak jim zítra aspoň napíšu. Jinak dnes mě přeřadili na 3., tak si zvykám, ale snad to půjde. Tak uvidím.

9. den

Při ranní komunitě se snažím vysvětlit, jak na tom jsem, ale nikdo mě nechce pochopit. Snažím se marně vysvětlit, že jsem na tom trošku jinak, než ostatní, jenže tady nás berou všechny stejně, snažím se jim říct, že mám pevnou vůli a že k opiátům bych se v životě nedostal. Bral jsem je proto, že jsem se chtěl zničit. Příčinou je sled všech událostí za poslední rok a půl. Chtěl jsem jim naznačit, že kdybych měl kde bydlet, tak jsem s opiátama v životě nezačal. Už jsem si to dokázal jednou, že mám pevnou vůli, už jsem jednou přestal s opiátama a perník jsem bral dlouho, ale žádnou závislost jsem nepociťoval, a to jsem bral 2,5 roku 2 g denně. Nebejt toho „p“, tak nevím, jak bych dopadl. Já jsem to hlavně bral jako výdělečnou činnost, splácet tím dost vysokou částku, kterou jsem si udělal za hrací automaty.

10. - 15. den

Tyto dny ležím, mám klid na lůžku, chytil jsem drsnou rýmu. Ale jinak jsem v pohodě. Strašně mě potěšil pohled s přáním k narozeninám od holek. Udělalo mi to opravdu velkou radost. Taky mě potěšilo, že volala máma a vyřídila mi, že jí volala L. a ptala se jí, jak se mám. Taky mi vyřídila pozdrav od vás. Taky mi říkala, že mi posílá balík. Tak z toho mám opravdu velkou radost. Jinak tady pořád přemýšlím, jaký to bude, až tady odsud vylezu. Strašně si přeju svý soukromí, kdyby to šlo, tak můj sen je vlastní byt. Ale je to bohužel jen sen. Škoda, strašně bych si ho přál, byla by to pohoda. Koupil bych si toho psa, abych tam nebyl sám. A hlavně abych měl Nějakou povinnost. Jó, bylo by fajn bydlet zase třeba s mámou doma, ale už bohužel nejsem malý a potřebuju mít vlastní soukromí. Pořád o tom všem přemýšlím a jsem zvědavý, jak to všechno dopadne. Já doufám, že nějak kladně.

16. - 18. den

Začal jsem přemýšlet čím dál tím víc, o tom jak jsem žil, a o lidech kteří mi byli blízký a nejvíc o J. Postupem času začínám docházet k tomu názoru, že nemá cenu o ní přemýšlet. I když mi hodně pomohla (ale nejenom ona), přesto když o ní začnu přemýšlet, začínám si uvědomovat, že to asi opravdu nebyla ta pravá. Začínám opravdu vidět, co jsem dřív neviděl. Není to holka pro mě. Zaprvé byla mladá a nevím, co jsem si od toho sliboval. I když mě ze začátku snad opravdu měla ráda, tak postupem času už se mnou chodila jen kvůli těm zasraným drogám. Ale já to stále neviděl. Byl jsem zaslepený a úplně blbý - spíš naivní. Ten rozchod mi hodně dlouho trápil, ale už to přestává. Všechno je vina těch hnusnejch sraček, a proto je začínám čím dál tím víc nenávidět. **STOP DRUGS!**

Léčbu jsem po necelých dvou měsících přerušil sám. Mám dojem, že to zvládnou. !!!

Ležím tu na zemi a (jako tradičně čekám na drogy) jako každý den chytám ze sebe deprese – z toho, jaký jsem, z toho, jak žiju.

Od té doby, jak matka odjela do lázní, tak mám pocit, že jsem zase dost v prdeli a čím dál tím víc na dně. Trápí mě to, co jsem nasliboval mámě, než odjížděla; ale opětně jsem to zvorál. Bojím se přijít za mámou a opětně ji zklamat (to opravdu nesmím, to jí nemůžu udělat), ale potřeboval bych si s ní popovídat. Potřebuju si s někým popovídat, s někým, kdo

mě bude poslouchat a kdo mě nevyfackuje jako nějakýho zasrance vyfetovanýho. Denně se trápím sám sebou. Snažím se utéct sám před sebou. Vždycky když jsem v pohodě nebo mám dobrou náladu a chci se bavit, tak z ničeho nic mi v hlavě proběhne pár myšlenek a v tu ránu je po pohodě. V tu chvíli bych se nejradši někomu se svejma starostma svěřil. Ale není komu. Takže se to ve mně dusí. Nevím, co mám dělat a jak před tím utéct. Nechci hledat pomoc v drogách. Ale zatím mi to moc nejde.

Perníkem si vydělávám na živobytí, což mě drží nad vodou, ale zároveň mě to i utápí do depresí, protože se tak živit nechci a taky mám strach z policajtů. Snažím se zuby nehty z těch plno problémů udržet před heroinem – je to strašně těžký.

Po necelých dvou měsících jsem to bohužel zkusil. Pocit to byl dobrý, ale jenom po tu dobu, kdy jsem byl mimo v euforii. Hned jak jsem přišel k sobě, tak jsem toho moc litoval a další dávku jsem vyhodil. Byl jsem nasraný sám na sebe, a to tak, že bych si nabíl pořádně hubu. No, ale co naplat, dal jsem si druhý den ještě dvě dávky. A začínal jsem mít pocit, že jsem zase bez problémů, ale to už známe, to už jsem zažil. Takže k tomuto stylu života rychle stop. Nechci heroin a zkusím to ještě radši znova a znova nějak docílit toho, abych mohl za mámou v klidu přijít.

Trápí mě myšlenka: Podaří se mi to někdy, žít ještě normálně?

***Můj názor na lidi**, který jsou mi nejbližší známi a se kterými se stýkám (samozřejmě lidi závislý, jiný bohužel neznám) je prostě drsný. Když je tak pozoruju, tak by kvůli blbýmu náslehu udělali všechno.*

To je:

***Podrazili úplně kohokoliv a jakkoliv**, jiní by zase úplně všechno prodali. Všechno, co maj, i když to třeba není jich a maj to půjčený.*

***Holky by za „peří“ (pervitin) udělaly cokoliv**, chvílku ji živíte drogama a po chvílce si s ní můžete dělat co chcete. Ne teda úplně se všema, ale to jen do té doby, než si na stálý přísun drog zvyknou. Potom pro holku, se kterou je člověk rád a udělal by pro ni první poslední, by dokonce přestal brát i drogy. A myslí si, jak ho taky nemá ráda. Tak když se ocitne na dně a přijde o všechno a hledá u ní oporu a prostě všechno a ona mu jeho lásku oplatí tím, “já s tebou končím”. A jde hledat kluka, který do ní zadarmo ty drogy bude rvát.*

*Mezi lidma, ke kterým bohužel patřím i já, **neexistuje slovo kamarád**, každý je kamarád jen naoko s každým, i když ho nemá vůbec rád a nadává na něj. Tak aby měl pro sebe drogu, tak se přetvařuje a hraje si jak je s ním v pohodě a jak dobře si rozumí, prostě nejlepší kamarád.*

Tady to všechno mi strašně sere, vadí mi, že ty lidi jsou takový. Je mi z nich do breku, když vidím, jak kvůli jedné dávce, kterou maj na chvíli, zničej všechno svýho i cizího.

Bohužel, musím být zatím mezi nima do té doby, než si najdu práci mino Prahu (mám slíbeno dělat v horské chatě, ale není to jistý). Musím pryč, jinam, jinak to nebude dlouho trvat: A já už to začínám pociťovat, zatím vím, že to zvládnou, ale už to moc dlouho trvat nebude a budu tam, kde jsem byl - na dně. Ne, budu na tom ještě hůř, to vím. Takže jestli to během pár dní nevyřeším, tak půjdu ve vlastním zájmu se léčit znovu.

Slibuju, vydržím do konce - tohle to nemá budoucnost. “

Poznámka:

Mladík nevydržel, jede v tom dál!

HIV AIDS

Doc. MUDr. Marie STAŇKOVÁ, CSc., vedoucí lékař AIDS centra FN Bulovka

Od roku 1981, kdy byl syndrom získané "imunodeficiency" poprvé rozpoznán a popsán, došlo v rozpětí pouhého jednoho desetiletí k pandemii postihující miliony mužů, žen a dětí všech kontinentů. Konečné dimenze této pandemie nelze dobře odhadnout, ale již dnes je zcela jasné, že podobně jako u všech v předchozích stoletích historicky dokumentovaných pandemií i tato zasahuje nejen do sféry postižené populace, ale má i své podstatné dopady ekonomické, sociální, legislativní, náboženské i politické.

Přesto, že byla velmi rychle objasněna etiologie této nákazy a postupně rozpoznána molekulární a funkční struktura viru lidské imunodeficiency –HIV-, přesto, že byly vypracovány diagnostické postupy pro přímý i nepřímý průkaz původce a zjištěny i možnosti terapeutického zásahu, stále neexistuje lék či vakcína, kterou bychom HIV z organismu plně eliminovali. Vyléčit tuto dosud smrtelnou chorobu neumíme. Dobře ale víme, že existují preventivní opatření, která dovedou zamezit nákaze. Jsou stále známé jen tři způsoby přenosu HIV infekce do organismu – cesta sexuální, krevní cesta a přenos infekce z infikované matky na dítě. Bohužel ne vždy je sexuální styk procesem, který je vůlí a dobrým předsevzetím plně ovlivnitelný. Stejně tak může touha po droze přehlušit strach ze smrtelné nákazy. A tak přes zavedení řady příslušných protiepidemických a preventivních opatření počty HIV infikovaných lidí ve světě stoupají – Jak dokumentuje tabulka č.1.

Denně se nakazí asi 16 000 lidí ve světě, t.zn. každých 5,5 sec. 1 člověk! Přes 40 % nově infikovaných osob jsou ženy, mladé ženy kolem 20 let, které s velkou pravděpodobností budou rodit další a další HIV infikované děti. V celosvětových statistikách je uváděno, že denně je infikováno kolem 1 600 dětí pod 15 let!

Pod dojmem těchto čísel nám statistika HIV infikovaných v ČR připadá téměř zanedbatelná. Uvedené počty HIV infikovaných osob nejsou samozřejmě skutečným odrazem rozšíření HIV infekce v ČR. Tato čísla představují jistě jen menší část skutečné prevalence této nákazy, větší část zůstává zatím neodkryta, tak jako i v jiných zemích. Ženská i mužská prostituce stoupá v naší zemi, záhy se jistě stane významným problémem i nitrožilní narkomanie, přijíždějí k nám občané ze zemí, kde je výskyt HIV infekce vysoký, zvyšuje se počet našich lidí, kteří cestují do těchto zemí. Je pravděpodobné, že několik desítek, možná i stovek HIV infikovaných klinicky zdravých osob není diagnostikováno, nejsou si vědomi své nákazy a šíří ji dále. Pokud se nebudou důsledně dodržovat protiepidemická opatření a národní preventivní programy nevedou do povědomí celé populace je nebezpečí, že za 5-10 let dojde manifestaci několika stovek rozvinutého onemocnění AIDS se všemi vážnými důsledky pro naše již tak zdevastované zdravotnictví.

Většina našich HIV infikovaných občanů se nakazila cestou sexuální, významně v poslední době stoupá počet lidí nakažených heterosexuálním stykem. Počty prokázaných infikovaných nitrožilních uživatelů drog jsou u nás zatím nízké, i když je velmi pravděpodobné, že je jen otázkou času, kdy drogová scéna zaujme významné místo ve statistice HIV pozitivních osob. Počty lidí, kteří byli infikováni při aplikaci krve či krevních derivátů se od roku 1987, kdy se začalo s vyšetřováním vosech dárců, nezměnily. Bohužel v loňském roce jsme zaznamenali první případ přenosu HIV infekce z matky na novorozence. Jde o první vertikální HIV infekci v ČR ze 20 porodů HIV+ matek, které u nás porodily zdravé děti.

Významný je stoupající trend u HIV infikovaných žen, S tím jistě v budoucnu bude souviset i zvyšující se počet gravidit a bohužel i počet zákonitě se zvyšujících přenosů HIV infekce z matky na dítě.

Léčebně preventivní péče o HIV/AIDS pacienty v ČR je soustředěná do 6 regionálních AIDS center (Brno, České Budějovice, Plzeň, Hradec Králové, Ostrava, Ústí

n/Labem), která jsou metodicky řízena AIDS centrem FN Bulovka v Praze, kde je také dispenzarizováno téměř 80% všech HIV+ osob v ČR. Specializovaná centra musí mít vysoce odborně vzdělaný a vyškolený personál nejen lékařský, ale i středně zdravotnický, musí mít dobré laboratorní zázemí a náležitě ekonomické zabezpečení.

Léčebně preventivní péče je poskytována HIV/AIDS pacientům především v Ambulantní složce centra, na kterou úzce navazuje činnost denního stacionáře a vlastní nemocniční oddělení. V pravidelných intervalech sledujeme všechny klinické, imunologické, sérologické a virologické markéry progresu HIV infekce a v souladu se současnými znalostmi jsou naše dispenzární programy zaměřeny na řadu opatření, která vedou ke zpomalení HIV infekce, k prevenci oportunních infekcí a ke zkvalitnění života našich pacientů. Dispenzarizace pacientů v AIDS centrech je založena na plné dobrovolnosti. Pacient se musí sám rozhodnout, zda bude plně respektovat naše požadavky týkající se režimových a léčebných opatření. Jestliže pacient nespolupracuje, neužívá léky daného individuálního režimu, nebo je užívá nepravidelně a nerespektuje plán příslušných klinických a laboratorních kontrol, pak není možné jej antiretrovirovými léčivy zajistit. Je nejen závažné nebezpečí, že by se v naší populaci mohly objevit rezistentní varianty viru na příslušné léčivo, ale je třeba si také uvědomit, že léčba HIV infekce je stále dražší, protože v současné době se kombinují inhibitory reverzní transkriptázy s inhibitory proteáz a není tedy možné, aby takto drahá terapie byla podávána člověku, u kterého nemáme zajištěno, že bude náležitě spolupracovat. To se týká především nitrozilních uživatelů drog, jejichž spolupráce s pracovníky AIDS center je leckdy velmi problematická. Je tedy nutné velmi uvážlivě postupovat při volbě terapeutického programu pro takového jedince. Vždyť cena léčby pro jednoho pacienta v rozvinutém stadiu onemocnění se pohybuje přibližně kolem 750 000 Kč. Nikoho tedy k dispenzarizaci nenutíme, ale každého, kdo projeví dobrou vůli spolupracovat, se ochotně ujmeme.

AIDS epidemie reprezentuje jednu z velkých změn v lidské historii. Byl sice učiněn dramatický pokrok v oblasti HIV infekce a její terapie, ale přesto je třeba si uvědomit, že tato infekce i v současné době vede neúprosně k smrti. A proto je životně důležité pro budoucí rozvoj dané země dosáhnout v široké populaci změny v jednání a chování a co nejvíce rozšířit znalosti a vědomosti o této problematice. Každý musí začít sám u sebe – jedině odpovědné chování každého jednotlivce pomůže získat kontrolu nad touto smrtící epidemií.

Epidemie HIV / AIDS - 31. 12. 1997

Tabulka č. 1	celkem	dospělí	ženy	Děti do 15 let
Celkový počet případů HIV / AIDS	30 600 000	29 500 000	12 100 000	1 100 000
Nové případy infekce HIV 1997	5 800 000	5 200 000	2 100 000	590 000
Úmrtí na AIDS v roce 1997	2 300 000	1 800 000	820 000	460 000
Úmrtí na AIDS od počátku epidemie	11 700 000	9 000 000	4 000 000	2 700 000

KONCENTRACE DROG V BIOLOGICKÝCH TEKUTINÁCH A OVLÁDACÍ SCHOPNOSTI ŘIDIČŮ

Ing. Marie BALÍKOVÁ, CSc.,
Národní referenční laboratoř pro forenzní toxikologii, ÚTSCCH, 1. LF UK a VFN Praha

Úvodem k zorientování se a hledání pozitivního řešení velmi komplexní problematiky řízení vozidel v silničním provozu pod vlivem psychoaktivních látek by snad byla užitečná inventura toho, co chceme a co principiálně můžeme, utřídění některých představ, vyjít z poznání současných možností a limitů jak ve vědě, tak i v legislativě, impulsem mohou být i zahraniční zvyklosti. Problém, který je před námi, není problém nový ani lokální. Je to problém, s kterým se potýká stále intenzivněji přinejmenším celá Evropa. Zejména země Evropského společenství se snaží postupovat v této oblasti velmi koordinovaně a hledat harmonizovaná řešení. Je pochopitelný zájem vyspělých Evropských zemí rozšířit přijatá harmonizovaná standardní řešení i přes otevřené hranice do sousedních zemí. K praktickému zavedení osvědčených řešení nemusí ovšem dobrá vůle stačit, ochota může narazit na tvrdou materiální realitu, finanční omezení, nepřipravenost či zanedbanost v potřebných oblastech, nepřipravené legislativní ale i technické zázemí, nevyškolenost potřebných specialistů. Je na uvážení, zda prostředky na různé preventivní projekty by nemohly být také s rozmyslem směřovány do této komplexní problematiky řízení motorových vozidel pod vlivem drog.

Na doložení snah evropských institucí zmapovat současnou nepřehlednou situaci v jednotlivých zemích bych zmínila realizaci letošního projektu Rady Evropy, Group Pompidou, a sice „**Illicit Drugs and Traffic Safety in Europe**“, kterého jsem s dalšími odborníky se zúčastnila. Potřebné informace byly sbírány formou dotazníku zaměřeného na:

- 1) Obecný platný právní rámec v zemi. Důsledky prodeje, vlastnění, konzumace psychoaktivních látek, v podrobném členění pro jednotlivé látky, v podrobném členění postihu pro dílčí situace.
- 2) Drogy v dopravě. Právní důsledky pro řidiče, u kterého je detekována přítomnost psychoaktivních látek ve čtyřech různých situacích. Rozlišuje se náhodná policejní silniční kontrola, kontrola při nedodržování pravidel bezpečného řízení, kontrola řidiče jako pouhého účastníka nehody, kontrola řidiče, který způsobil nehodu. Předpokládá se možnost detekce jako samozřejmost, o její kvalitě se neuvažuje.
- 3) Právní rámec policejních kontrolních aktivit u řidičů.
V dotazníku není přímá otázka, za jakých okolností policie může odebrat vzorek a jaký.
Otázka je obecná, jaký je právní rámec detekční rutiny a postupu.
Další otázky předpokládají, že policie prostě detekuje drogy.
Výhradu máme my toxikologové, protože se v dotazníku naprosto přehlíží důležitost analytických aspektů
detekce, zajištění srovnatelnosti kvalitních výsledků, přijetí standardních kritérií pro interpretaci.
- 4) Další oddíl jsou otázky, jak se soudnictví vypořádává s případy zahrnujícími alkohol, drogy a řízení.

Z koordinačního centra projektu bylo sděleno, že vyhodnocení projektu je plánováno na podzim tohoto roku a všichni účastníci dostanou o výsledcích projektu zprávu, která tedy bude snad někdy i u mne k dispozici.

Je nesporná pravda, že problematika detekce drog v biologickém materiálu je nesmírně složitá, komplexní, jsou o ní pořádány mezinárodní kongresy, věnuje se jí vědecký výzkum atd.

Aplikovaná v praxi je drahá, a proto by měla být vyžadována s rozmyslem a účelně. V USA již v osmdesátých letech byla zavedena do praxe speciálně vyškolených policistů série standardizovaných testů a pozorování chování tzv. „Drug Recognition Examination“, D. R. E., s účelem diagnostikovat, zda osoba je pod vlivem návykových látek. (Podrobné informace např. V. Spiehler, Bulletin TIAFT 3/1997). Takové testy mohou být užitečným sítím v terénních podmínkách, jako jsou např. kontroly na silnicích. Praxe ukazuje, že kvalitně provedené D. R. E. pozitivní testy asi v 80-90% odpovídaly pozitivnímu toxikologickému nálezu některé psychoaktivní látky v krvi. Naopak i přes negativní výsledky D. R. E. může být toxikologický nálezn v krvi pozitivní. Pokud se blíže specifikovala skupina drog, shoda byla asi 64-79%. Z různých studií vyplývá, že korelace mezi zjištěným stupněm ovlivnění pomocí systému D. R. E. a zjištěnými hladinami v krvi není příliš dobrá. Nicméně výsledky testů v terénu jsou určitým vodítkem pro další postup. Pozitivní výsledky D. R. E. v kombinaci s pozitivními toxikologickými výsledky v krvi poskytují přímý vědecký důkaz, že osoba byla ovlivněna právě prokázanou látkou v krvi. Je-li však pozitivní výsledek D. R. E. kombinován s pozitivními nálezy v moči, považuje se to pouze za značnou pravděpodobnost, že ovlivnění bylo způsobeno právě prokázanou látkou v moči. Některé látky se totiž vylučují močí ještě řadu dní po aplikaci.

Na letošním setkání toxikologů v Olomouci předseda německé společnosti GTFCH, Gesellschaft für Toxikologie und Gerichtliche Chemie, profesor Thomas Daldrup z Duesseldorfu informoval o novém přístupu k detekci drog u řidičů v Německu a ve Švýcarsku, mj. také v souvislosti s platností nového zákona od 1. 8. 1998 v Německu, podle kterého je legitimní za jistých podmínek odebrat vzorek krve k toxikologickému vyšetření a potom stíhat účastníka dopravy, u kterého byly prokázány taxativně vyjmenované psychoaktivní látky. Jedná se zatím o šest vyjmenovaných látek: delta-9-tetrahydrocannabinol v původní nemetabolizované formě, volný morfin, benzoylekgonin jako metabolit kokainu, amfetamin, methyldioxyamfetamin a methyldioxyethylamfetamin. Změna postoje, a sice upřednostnění analýz vzorku krve místo vzorku moče je určitou revolucí, ale odráží také zčásti snahu přímo prokázat příčinu ovlivnění. Argumentuje se také, že se vzorkem krve není možné tak snadno manipulovat jako s močí. Kvantitativní nálezy v krvi lze podrobněji interpretovat pro soudní účely, byť osud drog v organismu a jejich účinky zejména u častých kombinovaných aplikací jsou mnohem komplexnější problematika než alkoholu a ne vždy se podaří dojít k jednoduchému závěru. Hledání těsnějších korelací mezi chováním a hladinou některých látek, jako je např. morfin, je neúspěšné. Kvantitativní vyšetření krve je poměrně obtížné, náročnější než kvalitativní vyšetření moče, kde bývají koncentrační hodnoty vyšší a tedy postačují méně citlivé metody. Stopové kvantitativní analýzy drog a jejich metabolitů v krvi kladou zvýšené nároky na profesionalitu odborníků a metodické vybavení toxikologických laboratoří. Optimální příprava vzorků pro daný účel, používání deuterovaných vnitřních standardních substancí pro přesnou stopovou analýzu, plynová chromatografie s hmotovou spektrometrií jsou neodmyslitelné standardní požadavky. Podle německé tradice není v zákoně prostor pro libovůli a nekvalitu, jen laboratoře vyhovující přísným kritériím externí kontroly laboratorní kvality, které stanovuje a kontroluje GTFCH se svým referenčním centrem v Heildebergu, jsou oprávněny provádět tato forenzně

toxikologická vyšetření v krvi. Program „kontroly laboratorní kvality“ definuje požadavky a standardy, které musí splnit moderní metodika toxikologické analýzy krve a příslušná laboratoř. Certifikát je vystavován periodicky na základě úspěšných výsledků v pravidelných kontrolních srovnávacích testech podle předem definovaných kritérií. Podařilo se nám získat příslib zúčastnit se bezplatně jednoho testovacího cyklu. Z kuloárových diskuzí se zahraničními kolegy v Olomouci vyplynulo, že pokud budou dobré zkušenosti s aplikací nového zákona v Německu, nebude nic bránit jeho rozšíření do dalších Evropských zemí, pokud ovšem odhlédneme od finančního zázemí. U nás s přísně rozdělenou rezortní příslušností financování, je namísto zvědavá otázka, v kterém rezortu se asi nalezne prostor pro tak specifický problém, jako je materiální podpora a vzdělávání odborníků v potřebné základní síti takto certifikovaných laboratoří. Pokud vím, garant profesního postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví Česká lékařská komora má na mysli vzdělávání lékařů, na přírodovědce, chemiky specializujících se na toxikologii (ale i jiné nelékařské profese poskytující službu ve zdravotnictví) se jaksí zapomíná. I v dobré toxikologii je permanentní vzdělávání, sledování pokroku ve vědě a technologiích profesionální nezbytností, chceme-li tuto společenskou službu mít kvalitní a na jejích výsledcích dále stavět.

ALTERNATIVA

Dr. Jaromír ZÝKA

Oddělení pro mládež ohroženou drogou ALTERNATIVA („AT“) v proseckém Středisku pro mládež Klíčov (SMK) začalo nabízet speciální služby v roce 1988; „matkou zakladatelkou“ byla (za působení tehdejšího ředitele SMK PhDr. Matouše Řezníčka) psychoterapeutka PhDr. Marta Danešová. Výhodnou zvláštností prvních tří let fungování „AT“ byly zdravotnické i ekonomické vazby k albertovské Klinice rehabilitačního lékařství VFN prof. Pfeiffera. Umožňovaly přímou účast lékařů, léčebné krytí lůžkové péče a využívání chráněných dílen. Kliniky (určených pro rehabilitace tělesně, duševně a společensky handicapovaných pacientů) k dopolední pracovní terapii pobytové klientely „AT“ SMK. Co se týče názvu oddělení, procházel vývojem v rámci změn administrativního „zastřešení“ a legislativně ekonomického statutu Střediska. Ono nepřilíš originální pojmenování „ALTERNATIVA“ bylo po diskusích přijato až v roce 1993 – korespondovalo s heslem „ALTERNATIVA ŽIVOTA“, výrazně nadepsaným na barevných propagačních plakátech a letáčích (šířených už delší dobu předtím), vystihovalo programovou nabídku „alternatovního“, zdravějšího životního stylu a obsahovalo zavedená písmena AT (to znamená specializaci na alkoholismus a jiné toxikománie), známé i pod přezdívkou oddělení „ÁTĚČKO“.

Oddělení ALTERNATIVA (dále jen „AT“) je otevřeno pro dobrovolnou spolupráci mladým lidem obou pohlaví ve věku zhruba 15 – 20 let (zprvu byl věkový záběr širší) z celé republiky, jejich rodinným příslušníkům a dalším blízkým osobám. Docházkově i pobytově (s kapacitou 12 lůžek – zpočátku 16) je poskytována preventivní, poradensko-léčebná a rehabilitační pomoc v problémech, týkajících se škodlivých návyků a závislostí, látkových a procesních, včetně chorobného hráčství (nejčastěji na výherních automatech). Prožitkově sebepoznávacích a tréninkových cílů se dosahuje při pobytové péči v celoročních programech. Ty zahrnují letní i zimní prázdninové i víkendové výjezdy mimo Prahu, do „přírody“. S pobytovými i docházkovými klienty se spolupracuje individuálně i skupinově, s páry i s celými rodinnými systémy. Volba metod a technik je vedena snahou o pojetí příčinně- vývojové a systémově-kontextové. Umožňuje to mimo jiné i postupná proměna skladby zachycené klientely. V průběhu 90. let totiž všeobecně přibylo charitativních, nízkoprahových, relativně nenáročujících zařízení – a navíc v „AT“ SMK přestala být pobytová péče bezplatnou. Odliv k léčbě nemotivovaných „bezdomovců“ uvolnil kapacity pro opravdovější spolupráci s mladíky a slečnami, příznivěji vybavenými a také „dozrálejšími“ k pozitivní změně – a zároveň pro práci s jejich nyní již existujícím a dosažitelným rodinným zázemím (prostřednictvím rodičovské skupiny, rodinných terapií a rodinných konzultací). Dovoluje to v současnosti i cíleně zdůvodněné zvýšení nároků – propracování a zpevnění pobytových pravidel spolu se zavedením odpovědného a funkčního správního režimu, což napomáhá i ke zlepšení celkového léčebného klimatu v pobytové komunitě klientely „AT“ SMK.

Po PhDr. Martě Danešové (již při řízení SMK PhDr. Václavem Vrbou, se zastupováním JUDr. Janou Portlíkovou) se vedení „AT“ s psychoterapeutickým uplatněním vystřídal PhDr. Milada Votavová (při zastupování psycholožkou PhDr. Mirou Beranovou) a MUDr. Ivan Platz. Současným terapeuticky činným vedoucím oddělení je Mgr. Martin Rejmiš, zástupkyní psycholožka Mgr. Monika Vaňková. Od samého počátku 90. let pracuje v „AT“ samostatný rodinný poradce a psychoterapeut (supervizor) PhDr. Jaromír Zýka, zapojený i trenérsky a výzkumnicky a také i sociální pracovnice s psychoterapeutickou přípravou Alice Slavíková, lektorka prevence AIDS.

Jednotliví členové terapeutického týmu vždy vřazovali do integrativně (ekleticky) pojatých postupů dynamických, transakčně analytických, gestalgických a systematických i účelné aplikace speciálních technik, například arteterapeutických (Mgr. Klementová; Novotná), biblioterapeutických (Mgr. Dračka), relaxačních (Libišová), výkladových rozborů snů (Dr. Zýka).

Sportovním a společensky herním, výchovným a terapeutickým aktivitám se kromě vedoucího Mgr. Rejmiše a Mgr. Vaňkové, místně i výjezdově věnuje soustavněji několik pracovníků „AT“ (zejména kolegyně Bartošek, Mikula; Ing. Lorenz, kolegyně Křepelková) při jištění sociálními pracovníci Slavíkovou a Bc. Vyčítalovou.

Své zkušenosti s preventivním, propagačním i speciálně odborným záměrem předávají pracovníci „AT“ na přednáškách, seminářích, vědeckých schůzích a pracovních komisích školákům, studentům SŠ a VŠ, pedagogům, zdravotníkům, kurátorům a protidrogovým koordinátorům.

U všech členů týmu se klade důraz na psychoterapeutický výcvik a na průběžné podstupování individuálních i týmových supervizí; s důvěrnými konzultacemi, s metodickým dohledem a korekcemi s praktickým cvičením. Kvalifikovanou a nezávislou supervizorkou je psychoterapeutka a samostatná rodinná poradkyně PhDr. Magdaléna Frouzová.

Ilustrační kazuistika – relativně zdařilý případ z terapeutické praxe.

P.B. (nar. 1978) nastoupil léčebný pobyt v „AT“ SMK na podzim roku 1995. Předcházela mu několikadenní hospitalizace v psychiatrické léčebně v Bohnicích. Od 13 let chodil pilně do hospod, od 15 let experimentoval se všemi dostupnými drogami. Koketoval s příslušností k několika protikladným hnutím od skinů po anarchisty. Zanedbával nejzákladnější povinnosti jak doma tak i na střední farmaceutické škole.

Spořádaná trojčlenná rodina, matka i otčím jsou inženýry. Nevlastní sestra a bratr s nimi nežijí. Od 10 let začalo u P.B. problémové chování. V posledních letech střídal konflikty s útekem, hrubiánsky revoltoval, hledal a prosazoval se velice bouřlivě. Demonstrativně se takto projevoval zčásti ještě i při dvouměsíčním pobytu v „AT“, zvláště okázale pak během 15 rodinně terapeutických setkání vedených Dr. Zýkou, zaměřených na dešifrování pseudokomunikací, komunikační úpravu, „instrumentální“ dohody pro dočasné spoluzití a na separační program (v bytě, který mu později rodiče pořídili – a to za nájemné ve svém domě). Kromě toho byl v rodině zkoušen i videotrénink interakcí. Přes neuvěřitelnou shovívavost a vstřícnost školy dotáhl do konce dílčí revoltu a nechal se vyloučit těsně před maturitou. V době, kdy pokračoval ve spolupráci s „AT“ docházkově, přijal tam poněkud riskantní a záškolácky únikovou možnost stážování. Zálibně se zhodnocoval, potvrdil a vychutnával na té opačné, „správné“ straně „feťácké barikády“. Pokus o opakovaný léčebný pobyt však už „nestrávil“, nezabralo ani motivační zdůvodňování výcvikem. Našel i poměrně náročné zaměstnání nemocničního zřízence a vytrval v něm. Vede si odpovědně, fascinuje ho patologie a chirurgické mistrovství. Chce večerně vystudovat střední školu aby mohl na VŠ – lékařskou fakultu. Na „AT“ se nadále obrací evidentně pro občasné potvrzení správnosti svého chování, pro nepřímé podpoření, doplňkové „společenské vyžití“ i pro trochu satisfakce z produčování před klienty. Skončil i s příležitostným fetem. Příslušnost k hnutí anarchistů mu nejspíše již přišla nedůstojná, vyrostl z toho. Nyní má jiné zájmy, nejnovější parašutismus, slušnější slečny, fenka německého ovčáka vykoupená z útulku. Na vojnu nemusí. Revoltu v podstatě ukončil. S matkou a otčím se za ty necelé čtyři roky naučil nejen útrpně snášet, ale i „nezávisle“ vycházet. A to natolik přívětivě a příjemně, že matka vděčně nabídla svoji účast na setkáních rodičovské skupiny, aby předala povzbudivé zkušenosti akutně zoufalým rodičům. Původně se tam v roztrpčenosti a hanbě a vůbec nechtěla ukazovat.

DROGY V JIHOVÝCHODNÍ ASII A STŘEDNÍ EVROPA

PhDr. Miroslav NOŽINA

Když celníci v Pražské Ruzyni objevili 1.3.1993 v příručím zavazadle třiapadesátiletého Malajsijce čínského původu Ewe Hock Lima 4 kilogramy 85% heroinu, bylo zřejmé, že tento záchyt na lince OK z thajského Bangkoku, otevírá novou historickou éru v oblasti pašování drog. Naše země se jím po pádu Železné opony stala dalším teritoriem, které bylo začleněno do pašeráckých sítí, směřujících z producentských oblastí pověstného „Zlatého trojúhelníku“ v jihovýchodní Asii do světa. Další záchyty u nás i v zahraničí tento trend potvrdily. I když tato oblast nehraje ve středoevropském regionu tak významnou úlohu jako Blízký a Střední východ či Latinská Amerika, je nutné s ní zejména v souvislosti s očekávanou rozsáhlou asijskou migrací - a zároveň s tím i expanzí asijského organizovaného zločinu do Evropy - počítat. Rostoucí aktivita asijských skupin organizovaného zločinu na našem území tuto skutečnost více než potvrzuje.

Ramena trojúhelníku

„Zlatý trojúhelník“, to je čtvrt miliónu čtverečních kilometrů hornatého území, z velké části navíc porostlého hustou, těžko prostupnou džunglí a osídleného desítkami často značně odlišných etnických skupin. Právě tyto horalé každoročně vyprodukují na polích osetých mákem odrůdy *Papaver somniferum* 2500-3000 tun surového opia.

Centrální území „Zlatého trojúhelníku“ tvoří Šanská vysočina na severovýchodě Barmy (Myanmaru), pohoří severního Thajska a náhorní planiny Laosu. Zejména v posledních letech se však rozloha původní producentské oblasti rozšiřuje dále na východ do Vietnamu, na jih Číny a do střední Barmy.

Barma (Myanmar)

V barské části „Zlatého trojúhelníku“ je dnes produkováno 50-60% všech exportovaných opiátů. V praxi to představuje minimálně 100 tun heroinu určeného pro export. Počátky drogového boomeru zde sahají do roku 1948, kdy po odchodu britských kolonizátorů a dosažení nezávislosti země propuklo důsledku tvrdé politiky mladé barské vlády vůči probritsky nakloněným horským kmenům vypuklo v horských oblastech Barmy povstání etnické skupiny Karenů, k nimž se postupně přidali i Šanové, Kajahové, Kačjinové, Monové, Lahuové, Waové a další. Prostředky pro dlouhodobé vedení boje povstalci začali získávat především z podloudného obchodu s týkovým dřevem, nerostnými surovinami, nefritem, starožitnostmi a především opiem. Složitá vojenskopolitická situace využívá i několik skupin, věnujících se především obchodu s narkotiky. Nejvýznamnější z nich byla po léta tzv. Armáda Mong Thai (asi 8 tisíc mužů) vedená čínsko - šanským míšencem Šan Sí-fuem (známějším pod přezdívkou Kchun Sa). Jejím dlouholetým konkurentem pak byly zbytky 93. divize čínského Kuomintangu, které uprchly do severní Barmy po vítězství komunistů v Číně v roce 1949. Podle údajů DEA (americká agentura pro potírání drog) Kchun Sa ještě počátkem 90. let kontroloval ze 70% produkci heroinu ve „Zlatém trojúhelníku“. Postupně však ztratil své výsadní postavení v konkurenčním boji s novou generací obchodníků s narkotiky, kterým se podařilo ovládnout strategicky významnou oblast Kokangu, ležící v sousedství čínské provincie Jün-nan. Tuto situaci způsobily zejména dvě politické události - brutální potlačení prodemokratického povstání barskou vojenskou juntou v roce 1988 a vzpoura v řadách nejsilnější povstalecké skupiny v zemi - Komunistické strany Barmy (KSB) - v roce 1989. Když se 18. září roku 1988, po týdnech protivládních demonstrací, podařilo

armádě znovu získat kontrolu ve státě, odešlo na 8 tisíc odpůrců režimu na povstalecká území. Hrozilo nebezpečí, že se prodemokratická opozice spojí s povstalcí a zahájí koordinovaný odboj. Pro rangúnskou vládu se stalo problémem životní důležitosti neutralizovat i za cenu výrazných ústupků tolik povstalců, kolik jen bude možné - zejména pak KSB. K tomu jí výrazně napomohl i rozkol uvnitř této organizace, který v březnu až dubnu 1989 vyústil ve svržení jejího maoistického vedení, rozdělení vojenských jednotek KSB (10 - 12 000 mužů) do čtyř skupin zformovaných na etnickém principu a přerušení kontaktů s Čínou, resp. zahájení blokády ze strany čínských úřadů. Rangúnské vládě se pak poměrně snadno podařilo dohodnout se s postkomunistickými frakcemi na příměří. Povstalci si na základě dohod mohli ponechat zbraně a udrželi si i kontrolu nad svými územími. Tento úspěšný postup se stal modelem pro dohody vlády i s dalšími organizacemi odporu. S jedinou výjimkou Pa-O, kteří žijí v horách v okolí Taund'i (jižní oblasti Šanského státu) se všechny tyto původně povstalecké armády začaly ve zvýšené míře angažovat v nezákonném obchodu se vzácným dřevem, drahými kameny a především narkotiky. Jenom na komunistickém území zahájilo v následujícím roce činnost okolo 20 nových laboratoří na rafinaci opia v heroin. V únoru 1990 rovněž vláda vyhlásila čtyřměsíční „daňovou amnestii“, která umožňovala podnikatelům přiznat své zisky a zaplatit 25% daň bez toho, že by museli prokázat zákonnost svého podnikání. Je nemožné odhadnout částku, pocházející z obchodu s narkotiky, která byla během amnestie „proprána“, ale celkově tak bylo legalizováno na 9 miliard kyatů (960 miliónů amerických dolarů podle oficiálního kurzu, anebo reálnějších 66 miliónů dolarů podle kurzu černého trhu). Řada obchodníků s narkotiky při té příležitosti vystoupila z ilegality a stali se „soukromými podnikateli“. Někteří z nich - například Lin Ming-sien a Čang Č'-ming (předáci drogového syndikátu, operujícího zejména na východě Šanského státu), či Luo Sin-chan - mají úzké kontakty s představiteli rangúnské vlády.

Kchun Sa nakonec uzavřel „příměří“ s vládou a dnes žije nerušeně v honosném domě v diplomatické čtvrti Rangúnu i přesto, že Spojené státy nabídky odměnu dvou milionů dolarů za informace vedoucí k jeho zatčení. Kchun Saových 18 000 mužů bylo zčásti demobilizováno, zčásti přešlo pod prapor vlády a bylo přeformováno do vojenských milic. Proud drog na západ se však nezastavil. Vzniklou mezeru ve výnosném obchodě s drogami záhy zaplnily jiné překupnické organizace. Finanční zdroje, pocházející z obchodu s drogami jsou dnes významnou součástí stagnující barmské ekonomiky. V zemi je kolem 300 000 heroinomanů, z nichž 70% již bylo infikováno virem HIV.

Laos

Roční výnos opia v Laosu se dlouhodobě pohybuje mezi 100 - 200 tunami. Značně je zde rozšířeno i pěstování marihuany.

Znalost pěstování opiového máku s sebou do Laosu přinesli příslušníci horských etnik, která do Laosu migrovala z jižní Číny zejména počátkem 19. století. Během francouzského koloniálního období zde byla produkce opia na základě tzv. „Régie d'opium“ podřízena kontrole francouzské koloniální správy. Na přelomu 19. a 20. století výtěžky z prodeje narkotik představovaly 25-50% veškerých francouzských příjmů v Indočíně. Horalé v laoské provincii Xiengkhuang získali v té době výsadní právo na pěstování opiového máku. Po zrušení Régie d'opium a odchodu Francouzů v roce 1954 produkce opia v Laosu nadále rostla. Během konfliktu v Indočíně totiž různé frakce využívaly obchodu s narkotiky ke krytí svých válečných výdajů a k zajišťování si loajality příslušníků národnostních menšin.

Po nástupu levice k moci (1974) se Laoská lidově demokratická republika přihlásila ke Konvenci OSN z roku 1961. Fakticky zde ale nikdy nebyly přijaty zákony, které by produkci opia formálně zakazovaly.

Již od války v Indočíně v severním Laosu operuje řada povstaleckých skupin. V případě, že by vláda vyvíjela příliš silný tlak na horaly, pro řadu z nichž je opium hlavním zdrojem příjmů, a neposkytla jim alternativní zdroje obživy, hrozí nebezpečí, že se horalé připojí k opozičnímu hnutí. Zejména v severovýchodním Laosu proto vláda produkci a prodej opia i nadále toleruje. Podle odhadů amerického Úřadu pro potírání drog žije v deseti provinciích severního Laosu z prodeje opia 68 tisíc rodin. Do drogového byznysu je zde zapojena řada příslušníků armády, předáků protivládních povstaleckých skupin a zločineckých gangů operujících ve zdejších horách. Problematická je v tomto ohledu role Společnosti pro rozvoj horských oblastí, řízené laoskou armádou, jejíž řada členů je podle informačních zdrojů z Vientiane do nezákonného obchodu s narkotiky zapojena. Současný laoský ministr turistiky Čen je neoficiálně označován za jednoho z největších překupníků drog v jihovýchodní Asii.

Thajsko

Thajsko ve stále větší míře plní úlohu spíše tranzitní, nežli producentské země „Zlatého trojúhelníku“. Odhady produkce narkotik v posledních deseti letech se zde pohybují mezi 15-40 tunami opia ročně. Znepokojujícím trendem v Thajsku posledních let je šíření AIDS spojené s injekčními drogami a nárůst ilegální spotřeby stimulantů, zejména metamfetaminu.

Vlivem rozsáhlých protidrogových kampaní domácí produkce narkotik pozvolna klesá. Thajsko však, především díky svému rozvinutému systému komunikací, i nadále zůstává jednou z hlavních tras, po níž putují drogy, zejména heroin a kanabis z východní a jihovýchodní Asie na ilegální trhy celého světa. Zpráva Institutu pro výzkum rozvoje Thajska (TDRI) odhaduje, že zisky z nelegálního obchodu s drogami, jež pocházejí anebo jsou transportovány přes thajské území, dosahují téměř 100 miliard báthů (3,9 miliardy amerických dolarů) ročně (v letech 1989-90 tato částka činila 17% zisků z thajského exportu). Konexe překupníků drog dosahují do nejvyšších vrstev thajské společnosti. V roce 1996 byl vydán do USA bývalý poslanec Thanong Siriprečapong a obviněn z toho, že na západní pobřeží USA pašoval po dvacet let marihuanu. V souvislosti se zatčením významného překupníka drog Li Jun-čunga v červnu 1997 vyšly najevo Liovy kontakty s řadou thajských vedoucích policejních a státních představitelů. Překupník byl vydán do Spojených států, kde byl uvězněn pro pokus propašovat do Kalifornie 486 kilogramů heroinu.

V současné době je v Thajsku vyráběno a ilegálně exportováno i značné množství benzodiazepinů. Počet heroinomanů je zde odhadován na půl milionu lidí.

Vietnam

Zhruba 1000 ha půdy ve Vietnamu je využíváno pro pěstování opiového máku. Neoficiální odhady jsou řádově mnohem vyšší. Množství opia určeného pro export není známo. Vzhledem k rozloze osídlených ploch je možné předpokládat, že Vietnam se v objemu produkce ocitá, anebo v nejbližší době ocitne, na třetím místě za Barmou a Laosem. Roste především úloha VSR jako tranzitního území. Oficiální hanojský deník Nhan Dan 29. dubna 1993 napsal, že vedle opia produkovaného na severozápadě země jsou sem „tuny drog podloudně dopravovány z Laosu“, což vyvolává „velice vážnou situaci“. Dodávky směřují zejména na přístav Danang a letiště Tan Son Nhut v Ho Či Minově městě.

V několika posledních letech vláda VSR provádí významné změny v hospodářském systému země. Tyto změny mají významný vliv na domácí produkci narkotik, nárůst narkomanie a nezákonný obchod s drogami. Ve svém důsledku vyúsťují ve zvýšeném pohybu lidí a zboží uvnitř země i mimo ni. Vzhledem k územní blízkosti s hlavními producentskými oblastmi „Zlatého trojúhelníku“ a k geografické i kulturní podobnosti místních podmínek se zeměmi celého subregionu, se VSR stává cílem obchodníků s narkotiky jako zdroj drog, tranzitní země i odbytiště. Přes veškeré snahy vlády počet případů pašování drog ve Vietnamu

roste. Objevuje se rostoucí množství tvrdých drog i gangů vytvářející mafiánská uskupení s velkým vlivem ve státní správě.

V roce 1996 byl ve Vietnamu odsouzen k smrti významný laoský překupník heroinu. Ve snaze odvrátit rozsudek prozradil svého vietnamského partnera, kapitána Vu Xuan Truonga. Tento důstojník pohraniční stráže v provincii Lai Chau při hranici s Laosem byl krátce předtím nominován na významný post na ministerstvu vnitra. Společně s ním „padly hlavy“ deseti dalších významných úředníků pohraniční stráže, státní správy a prestižní hospodářské policie. (včetně jejího velitele, plukovníka Vu Bana). V prosinci 1996 byl zatčen i major Vu Huu Chinh, odpovědný na ministerstvu vnitra za oblast boje s drogami. Skandálu využili i odpůrci nových vietnamských reforem a požadovali rezignaci reformátorského premiéra Vo Van Kieta. Skandál měl údajně spojitost se spory mezi policií a armádou. Armáda, která se svými 750 000 muži tradičně tvoří pilíř režimu, významně těží z ekonomické liberalizace země a podniká ve velkém. Řada armádních důstojníků podniká v oblasti obchodu s rýží, vzácnými dřevinami a pravděpodobně i s drogami. V této oblasti udržují úzké kontakty se svými „kolegy“ v Laosu a Kambodži. To vyvolává nevěli policejních složek.

Vzrostl i problém zločinnosti „exportované do zahraničí“. Vietnamské gangy, složené převážně z emigrantů do USA po roce 1975, dnes kontrolují obchod s drogami v řadě severoamerických měst. Vietnamští překupníci pronikají i do Evropy, a to včetně regionu střední Evropy.

Policie registruje ve Vietnamu na 80 000 narkomanů. Jejich celkový počet se odhaduje na 240 000.

Čína a Hongkong

Přes území Číny je v současné době přepravováno zhruba 30% narkotik z barmské části Zlatého trojúhelníku, směřujících do Spojených států a Evropy. V 80. letech, v souvislosti s novou hospodářskou politikou pekingské vlády a otevíráním země světu začal v Číně prudce stoupat počet případů toxikománie. V prosinci 1990 Národní lidové shromáždění přijalo protidrogový zákon, na jehož základě každý, kdo byl zadržen při pašování 1 kg surového opia anebo 50 g heroinu podléhá trestu minimálně 15 let odnětí svobody - maximálním trestem je trest smrti. Následujícího roku Čína oficiálně vyhlásila „lidovou válku drogám“. Došlo zde k zintenzívnění jak léčebných, tak represivních protinarkotických aktivit. Celkově Čínská policie v letech 1991 až 1996 zatkla 46 000 pašeráků drog a přes 7300 odsoudila k smrti nebo k doživotnímu vězení.

Čínská vláda si zvolila restriktivní cestu. Vychází přitom ze zkušeností, získaných v 50. letech. Je ovšem problematické, zda tyto postupy mohou fungovat za současné politické situace, kdy se země snaží otevírat světu a navazovat těsnější hospodářské vztahy se svými sousedy. V posledních pěti letech barmští producenti narkotik vytvořili přes hranici do Číny řadu nových pašeráckých cest. Rozsáhlé kontakty na čínské straně mají zejména příslušníci oddílů bývalé Komunistické stany Barmy.

Aktivity spojené s pašováním droge rozšířily z pohraničních provincií Jün-nan, Kuang-tung a Kuang-si do více jak 700 správních okresů v deseti provinciích a autonomních oblastech, včetně Šan-si a Vnitřního Mongolska. I přes moment překvapení úspěšnost záchytů v roce 1991 představovala podle hrubých odhadů pouze 5-10% z celkového objemu narkotik pašovaných z Barmy přes čínské území a 15% v roce následujícím. Vzhledem k objemu pašovaných drog je opodstatněné se domnívat, že zaangažovanost čínských provinčních orgánů bude podstatně větší, nežli je Čína ochotná přiznat.

Zásilky drog směřují přes čínské území do Hongkongu a ve stále vzrůstající míře i do Šanghaje, Pekingu a ostatních významných přístavů a center letecké i železniční přepravy. Klíčovými postavami v obchodě s narkotiky jsou etničtí Číňané z Barmy, Thajska, Hongkongu a Severní Ameriky, třebaže zaangažovanost skupin přímo z Číny stoupá. Číňané,

prodávající narkotika importovaná z jihovýchodní Asie, jsou nyní aktivní na ilegálních heroinových trzích v USA a významnou roli hrají i v západní Evropě.

Podle oficiálních údajů ze srpna 1995 bylo v ČLR registrováno 400 tisíc toxikomanů. Neoficiální odhad se pohybuje přes 1 milion lidí.

V roce 1997 byl Hongkong na základě smlouvy s Velkou Británií uzavřené „na 99 let“ navrácen Číně. Situace zde se nadále zhoršuje po propuknutí tranzitního boomu v Číně. Je zde kolem 100 000 toxikomanů, kteří ročně spotřebují 3 tuny heroínu. Řada z 500 hongkongských bank je využívána k legalizaci nezákonných zisků, pocházejících z obchodu s drogami. Na ostrově byla v poslední době zaznamenána celá řada případů organizované korupce celních a policejních orgánů, spojených s pašováním. V souvislosti s rostoucí emigrací obyvatel Hongkongu odsud dochází i k rozšiřování působnosti zločineckých syndikátů, Triád. Ty, vedle pronikání do Evropy a USA, vytvářejí svoji síť i na území ČLR. Hongkong a také sousední Macao zůstávají i nadále významnými body, přes něž putují drogy z ČLR do světa, rychle roste úloha Tchaj-wanu. Tato ostrovní země se pomalu a jistě stává hlavní branou exportu drog přes Čínu do světa.

Kambodža

Kambodža se v posledních třech letech stala nejvýznamnějším překladištěm drog v regionu jihovýchodní Asie. Každého dne je přes její území dopraveno kolem 100 kilogramů heroínu. Až do září 1992 v zemi neexistoval jediný zákon, který by omezoval užívání a obchod s drogami. Poté UNTAC (Dočasný orgán OSN v Kambodži) prosadil poněkud vágní paragrafy, které klasifikují zneužívání narkotik v Kambodži jako nezákonné a podléhající trestnímu právu. Nicméně, kanabis je nadále veřejně prodáváno na trzích v Phnompenhu a kambodžských provinčních městech.

Laxně dodržované protidrogové zákony, slabá policie a úřady, pro něž jsou úplatky regulérním zdrojem příjmů, snadný přístup k moři, totálně nepřehledný bankovní systém - to vše sem láká gangstery z celého světa. V kambodžském hlavním městě Phnompenhu, přímořském Sihanoukville a v oblastech při hranici s Thajskem dnes vedle sebe operují příslušníci čínské triády 14K, Tchajwanci, Malajci, překupníci drog ze Spojených států, Evropy či africké Ghany a Nigérie. Interpol eviduje podle vyjádření svého regionálního šéfa generála Skadavyho tři stovky významných zločinců různých národností, kteří v Kambodži vyvíjejí své nezákonné aktivity bez toho, že by byli jakkoliv obtěžováni úřady.

Nejvíce diskusí vzbuzuje postava kambodžského průmyslníka číslo 1 Theng Bunmy. Jméno tohoto muže uložené v bankovníctví a několika obchodních společnostech je odhadováno na 400 milionů dolarů. Bunma, přezdívaný v podsvětí „Cukrový tatínek“, předsedou phnompenhské obchodní komory a významným sponzorem Hun Senovy postkomunistické Strany kambodžského lidu. Před nedávnem podpořil částkou 3 milionů dolarů hroučící se kambodžský vojenský rozpočet. Údajně financoval i Hun Senův vojenský převrat v červenci 1997. Americké zdroje ovšem tvrdí, že Bun Ma významnou část svých příjmů získává z obchodu s drogami. Pozornost Američanů vzbuzuje zejména Bunmova společnost Thai Bun Rung, jejíž podezřelé aktivity se pohybují od pašování cigaret přes správu kasin až po exporty vzácných dřevin.

Na americkém seznamu velkých pašeráků drog figuruje i premiérův ekonomický poradce Mong Rethy, který mimo jiné v loňském roce štědrě sponzoroval Hun Senovu předvolební kampaň. Interpol Rethyho podezřívá z toho, že prostřednictvím svojí exportní firmy na vývoz latexu zatím nerušeně dopravuje kontejnery napěchované lisovanou marihuanou svému francouzskému prostředníkovi v Singapuru. Ten je potom expeduje do celého světa. Když se však policie pokoušela prosadit Rethyho zatčení v souvislosti se záchytem kontrabandu sedmi tun marihuany, prohlásil premiér Hun Sen že každý, kdo se pokusí Rethyho zadržet, „by měl nosit ocelovou přilbu“.

Situace není o mnoho lepší ani na straně protihunsenovské monarchistické opozice. Její vůdce princ Norodom Ranariddh hojně využíval Bun Movy štedrosti ještě v době, kdy byl kambodžským premiérem. Důvěrná zpráva tajné protidrogové jednotky Q111 operující v Kambodži tvrdí, že do nelegálního obchodu s drogami je anebo byla zapojena i Ranariddhova sestra - současná ministryně kultury Bofa Devi. Monarchistický ministr vnitra Ju Hokry, obviněný z krádeže heroinu zabaveného policií, unikl předloni vězení jenom díky podpoře prince Ranariddha, který se postavil proti snahám zbavit Hokryho poslanecké imunity. Ministr se bránil tím, že „došlo k chybě při vážení“. Tyto „chyby“ policie jsou však nezvykle časté. Rada zadržených pašeráků udává, že původně převáželi dvoj i trojnásobně větší množství, nežli bylo oznámeno. Zmizelé drogy se zpravidla opět objevují na černém trhu. Interpol zaznamenal dokonce boje mezi vojenskou a protidrogovou policií o zabavené náklady drog.

Malajsie a Singapur

Na základě Aktu o nebezpečných drogách z roku 1952 je v Malajsii obchod s drogami penalizován až smrtí (jestliže byl obviněný zadržen s více jak 15 g heroinu či morfia nebo 200 g cannabis). V roce 1983 vyhlásila vláda Malajsie drogy za primární problém národní bezpečnosti. Národnímu protinarkotickému výboru předsedá od roku 1986 sám premiér. Královská malajsijská policie vytvořila zvláštní vyšetřovací jednotku (Protidrogová vyšetřovací skupina) o zhruba 200 lidech. Byl zde rozvinut rozsáhlý program prevence, protidrogoví aktivisté a důvěrníci pracují přímo na školách, v továrnách apod. Malajsie spolupracuje s celou řadou zemí při výměně informací a technologií odhalování nelegálních drog. Vyvíjí také mezinárodní protidrogové aktivity v rámci zemí ASEAN. I přes tato opatření Malajsie vzhledem ke své geografické poloze zůstává významnou tranzitní zemí pro heroin, který pochází z jihovýchodní Asie.

Singapur je významné dopravní a obchodní centrum asijského regionu. Sbíhá se sem i řada tras dopravy drog, směřujících do Austrálie, USA a Evropy - to i přesto, že podle singapurského protidrogového zákona může být vynesena za obchod s více než 15 gramy heroinu anebo 500 gramy kanabisu trest smrti. Objevuje se stále větší množství dokladů, které dokazují, že se Singapur stal i významným centrem „praní špinavých peněz“.

Pašerácké trasy do Evropy

V současné době je k transportu drog využíváno jak leteckých, tak i pozemních a námořních spojů. Časté je rovněž jejich kombinování (např. droga je přepravena pozemní cestou do třetí země, která má slabý celní systém, popř. nevzbuzuje takovou pozornost bezpečnostních orgánů v zemi určení, a odtud dále putuje letecky). Perspektivně nelze vyloučit žádné z letišť v regionu Jv. Asie z možnosti, že je využíváno k přepravě drog. Významnou úlohu sehrává Hongkong, Singapur, Bangkok, Peking, stoupá i význam Ho Či Mínova města a Hanoje. Mezi cílovými stanicemi dominují západoevropská velkoměsta. Rychle vzrůstá i úloha Moskvy, která se po rozpadu SSSR stala překladištěm drog, směřujících do Skandinávie a do západní Evropy. Např. již krátce po pádu „Železné opony“, v letech 1990 - 1992 vybuďovala skupina bývalých příslušníků sovětské armády ve spolupráci s vietnamskými partnery „Ruskou spojkou“. Na této trase byl barmský morfin dopravován do laoské provincie Savannakhet. Vietnamci poté zajišťovali jeho leteckou přepravu do Cam Ranhu (Vietnam) a Hanoje. Zde byl morfin přeměněn na heroin a odeslán, ukryt v exportovaných výrobcích ze dřeva, do Ruska. Z Ruska pokračoval dále do Vídně, kde si ho přebrali příslušníci sicilské mafie.

Velké množství heroinu z jihovýchodní Asie do Evropy putuje přes africký kontinent. Na tuto trasu se specializují zejména kurýři pocházející ze západní Afriky. Od konce 80. let se heroin pocházející z jihovýchodní Asie (č.4) stal předmětem rozsáhlého pašování

organizovaného a prováděného především Nigérijci, usídlenými v thajském Bangkoku, a také na jiných místech asijského regionu (např. v Nepálu). Turistické centrum Khao San v Bangkoku se stalo shromaždištěm profesionálních drogových kurýrů ze subsaharské Afriky. Jejich aktivita nabírá na obrátkách i v Kambodži, kde dnes působí samostatná ghanská distribuční síť, a Laosu. Častými body tranzitu na africkém kontinentu se staly Keňa, Spojené arabské emiráty a Etiopie. Metody, které kurýři při vývozu drog z regionu používají, jsou velmi různorodé. Databáze CIS (Ustřední informační systém celní služby) zaznamenává velké množství „polykačů (průměrně 1 kg na kurýra), dále úkryty v zavazadlech, knihách, botách, jídle (láhve alkoholu, sušené ryby, konzervy s krevetami, džem, ovoce, koření apod.).

Jak dokazují záchyty z posledních let, po rozpadu komunistického bloku, dopravci drog z Jv. Asie často využívají země východní Evropy k tranzitu na Západ. (V případě pouhého tranzitu, tj. jestliže neopustí odbavovací prostor, nemusí kurýr znovu projít celní kontrolou). Letecké spoje z východní Evropy nebudí takovou pozornost, jako spoje z Jv. Asie. Proto bývá přechod pro kurýra snazší. Jinou variantou je opuštění letedla ve východní Evropě a pokračování pozemní trasou. Kurýr se tak vyhýbá obtížnému odbavování na letištích v západní Evropě, která jsou podstatně lépe vybavena protinarkotickými detekčními zařízeními i specializovaným personálem, nežli letiště na Východě. Do pašování drog pro pašerácké syndikáty z jihovýchodní Asie jsou stále častěji zapojováni i občané zemí východní Evropy, včetně ČR.

K námořní přepravě drog jsou dnes využívány všechny hlavní lodní trasy z Jv. Asie do Evropy. Vedle pašování na palubu lodí v přístavech je časté nalodování drog na zaoceánská plavidla mimo pohraniční vody jednotlivých států. V současné době nigérijští podloudníci pracují s velkými dodávkami heroinu, dopravovaného na lodích. K zatím největšímu záchytu došlo v roce 1994, kdy bylo v kontejneru lodí, směřující z Bangkoku do nigérijského Lagosu odhaleno 259 kilogramů této drogy. Největší množství zásilek směřuje do Amsterdamu, a také do Hamburku, Liverpoolu a jiných evropských přístavů. Vedle tradičního Hongkongu jako překladiště stále dnes stále více drog směřuje na Tchaj-wan.

Pro střední Evropu mají větší význam pozemní trasy. První z nich vede Indií do Pákistánu a dále do Turecka, kde se napojuje na tzv. balkánskou stezku. Po zavedení tvrdých protidrogových opatření v Íránu směřuje část zásilek tzv. „afghánskou trasou“ rovněž na sever do zemí bývalého Sovětského svazu a odtud přes střední Evropu na Západ.

Do bývalého Sovětského svazu vedou i dvě další trasy - jedna přes hranice západní Číny do bývalých středoasijských republik a druhá přes mongolský Ulánbátar na západ. V tomto směru zatím došlo pouze k nepříliš významným záchytům zásilek drog. Železnici z Pekingu do Ulánbátaru ovšem ovládá čínsko - mongolská mafie, která úzce spolupracuje s polskými překupníky.

Expanze asijského zločinu

Informace z asijských komunit naznačují, že můžeme očekávat silné imigrační vlny z Asie. Ve všech zemích střední Evropy dnes asijsťáci podnikatelé nakupují pozemky a nemovitosti určené pro potřeby emigrantů z Vietnamu, Číny, Koreje. Odhaduje se, že na počátku 21. století bude v ČR žít více jak 100 000 obyvatel asijského původu. I když jejich imigrace znamená nesporný ekonomický i kulturní přínos, vytváří zároveň příležitosti pro nárůst zločinnosti. Asijsťáci kriminální bossové očividně kalkulují s perspektivou připojení České republiky k Evropské unii a budují na našem území předmostí pro budoucí expanzi do západní Evropy. To vše klade zvýšené nároky na české bezpečnostní složky, pro které je asijský zločin relativně novým jevem. Jednou z významných oblastí činnosti, kterými se asijský organizovaný zločin zabývá, je i nezákonný obchod s drogami.

Asijský organizovaný zločin se dnes ocitá v centru pozornosti evropských bezpečnostních orgánů. Ještě koncem osmdesátých let se např. oblast působnosti čínských Triád omezovala

mimo mimo domácí asijskou půdu pouze na severní Ameriku a Austrálii, v Evropě na britský Londýn a Manchester a holandský Rotterdam. Po Hongkongu pod svrchovanost lidové Číny v roce 1997 se nejen zvýšil počet nezákonných přistěhovalců v zemích Evropské unie a postkomunistických středoevropských státech, ale také výskyt čínského gangsterismu. Evropská policejní agentura Europol odhaduje, že Triády dopravují každého roku do Evropy 100 - 200 tisíc ilegálních čínských emigrantů. Obvykle přitom využívají námořních tras a rovněž pozemní přepravu přes Balkán a východní Evropu. Ani zdaleka nelze tvrdit, že by asijsí přistěhovalci většinou patřili k organizovanému podsvětí. Prakticky ovšem málokterý z ilegálních emigrantů dokáže uskutečnit svou cestu bez pomoci tajných společností. Vezmeme-li v úvahu, že za propašování jedné osoby inkasují čínské gangy až 10 tisíc dolarů, přináší dnes Triádám pašování lidí miliardové zisky.

Z ekonomického hlediska vyvolává starosti už samotné ilegální zaměstnávání levné čínské pracovní síly v drobných dílnách a provozovnách, jejichž konkurence je silná především v textilním a obuvnickém průmyslu. Na daňové úniky v tomto sektoru přímo navazuje i padělání značkového zboží, nezákonné rozmnožování hudebních nahrávek na kazetách a kompaktních discích, videoporogramů a počítačových programů. Asijské gangy se už v souvislosti s pašováním svých spoluobčanů do Evropy specializovaly také na dokonalé padělání veškerých osobních dokladů a následně i kreditních karet. V tomto oboru údajně mezi Asijsci vynikají především specialisté z Vietnamu.

Členové japonské *jakuzy*, experti na rozsáhlé finanční podvody, kteří ve své vlasti téměř vytvořili stínovou vládu, pronikají na americké a evropské trhy s realitami a bankovního průmyslu. Využívají přitom dobré pověsti japonské ekonomiky. V USA dnes narůstá násilí čínských a vietnamských pouličních gangů, které se specializují na obsazování domů, prodej drog v malém a vybírání výpalného. Asijsí zločinci neznají žádné hranice. Podle expertů asijské gangy pružně čelí většině nástrah, na nichž ztroskotaly jiné skupiny organizovaného zločinu. Problémy s nimi se odvíjejí od neschopnosti evropských policí proniknout do jejich struktur. Zatímco známým pojmem se stávají taková exotická jména gangů jako „Žraloci“, „Tygří hlava“, „Rudé slunce“ či „Zelený drak“, vyznat se ve spleti desítek jimi používaných čínských dialektů a vlastního argotu je téměř nemožné. Až donedávna se aktivita asijských gangů v Evropě i Severní America omezovala většinou na vlastní asijskou komunitu. Oblast působení zahrnovala prostituci, čínskou lotynku, lichvářství, vynucování poplatků za „ochranu“, distribuci opia a dalších drog. Právě v této souvislosti Triády začínají pronikat i do sfér působnosti tradičního evropského podsvětí - sicilské mafie, kalabrijské camorry a neapolské ndranghetty v Itálii, exponentů kolumbijských drogových kartelů. Podle nejvyšších odhadů dnes skupiny Triád vydělávají na mezinárodní síti pašování heroinu 200 miliard dolarů ročně. Příznačné je, že v Evropě se prakticky nezabývají pouliční distribucí drog. „Číňané neprodávají na ulicích ani ždibec hašiše. Jsou to obchodníci ve velkém, kteří přicházejí“, udává Nicola Cavaliere, ředitel vyšetřování činnosti mafie v oblasti Říma v rozhovoru pro časopis Newsweek.

Na druhé straně dochází i k propojování aktivit tradičního evropského podsvětí s asijskými gangy, především v otázce praní peněz pocházejících z nezákonné činnosti. Podle tvrzení Johna Costanza z pobočky americké DEA v Římě není možné, aby tyto gangy přišly do země a operovaly nezávisle. Zákonitě by to vedlo ke střetům s místním podsvětím. Za posledních pět let stoupl počet čínských restaurací pouze v Římě z asi dvou tuctů na víc než 400. Většina z nich prakticky nemá hosty, zato vykazuje vysoké příjmy. Policejní orgány přitom poukazují i na obdobný nárůst čínských podniků v zemích střední a východní Evropy, včetně České republiky.

Skupiny Triád dnes žijí v symbióze se světovou ekonomikou. Hlavní faktory, které urychlily jejich nástup v globálním rozměru, byly:

1) vstup Číny do světové ekonomiky

2) snížení kontroly na hranicích zemí světa

3) globalizace celosvětové ekonomiky, zvýšení rychlosti bankovních a obchodních operací.

Další „příznivou“ skutečností je fakt, že čínský organizovaný zločin byl, a mnohdy ještě je, v řadě zemí světa zanedbáván. Častým důvodem jsou kulturní a jazykové rozdíly a s tím související těžkosti při vyšetřování. Ještě v roce 1993 měla americká FBI pouze jednoho agenta, který hovořil čínsky. Rovněž v zemích Evropy pracuje podobných specialistů minimum.

Po organizační stránce nejsou Triády nijak pevně hierarchizované. Fakticky se jedná o volné seskupení v jistém smyslu podnikatelských jednotek, působících po celém světě. Tyto jednotky jsou zpravidla organizovány na klanovém a dialektovém, „krajanském“ principu. Vynikají mezi nimi zejména Kantoňané a Fu-tieňané (kteří zahájili svůj nástup do světa až po roce 1986). Uvnitř i vně jsou jednotlivé skupiny provázány systémem *kuan-si*, tradičním konceptem důvěry a vzájemných úsluh lidí jednoho dialektu. V rámci tohoto systému může jeden příslušník skupiny požádat druhého o „laskavost“ bez toho, že by mu hrozilo vyzrazení. Jeho protějšek má právo odmítnout, ale zpravidla se tak neděje, protože ví, že v opačném případě i jemu *kuan-si* pomůže.

V praxi potom základní model obchodu s drogami prováděného Triádami vyhlíží takto: Podnikatel pomocí „přátel“ v terénu shromáždí jisté množství drogy (velká část produkce ve Zlatém trojúhelníku je dnes v rukou Číňanů a Tchaj-wanců). Poté se obrátí na dalšího „přítele“ - mnohdy majitele firmy, zabývající se leteckou či nákladní přepravou - aby mu zprostředkoval transport drog na určené místo. Ten zaktivizuje svoji síť „přátel“ - řidiče kamiónů apod. Tito přepravci nemusejí být do obchodu s drogami ani ve větší míře zapojeni a mohou podnikat zcela legálně. Prostě v jednom konkrétním případě vykonají svému „příteli“ „laskavost“. V závěrečné fázi se podnikatel obrátí na „přátele“ kdekoliv ve světě a jejich prostřednictvím zajistí distribuci drogy k toxikomanům. Podnikatel často zná sotva 10% celé zaktivizované sítě. Když je obchod realizován, síť prostě zmizí do doby, dokud není v jiné variantě opět vyvolána k životu.

Dalším zneklidňujícím jevem je vývoz asijského organizovaného zločinu v rámci investic. Tchaj-wan dnes rozsáhle investuje v řadě zemí světa (i s cílem přesvědčit malé státy, aby hlasovaly pro jeho uznání v OSN). Stejně je tomu i v případě Hongkongu a Singapuru. Paralelně s těmito investicemi se objevuje i nárůst aktivit čínského organizovaného zločinu. Investice s následným příchodem čínských zločineckých skupin zaznamenaly např. Paraguay, Bahamy, státy rovníkové Afriky. V Guatemale a Belize se imigrační úřady ocitly zcela pod kontrolou těchto skupin. Česká republika, stejně jako Polsko, se silně angažuje v obchodu s Tchaj-wanem. Je nutné pečlivě zvažovat, jaká další rizika by mohla daná investice ještě přinést.

Asijské perspektivy

Celkově je možné konstatovat, že produkce a nezákonný obchod s drogami si v regionu jihovýchodní Asie nadále udržuje vysokou úroveň. Výnosy z nelegálního obchodu s drogami významně ovlivňují ekonomiku států regionu. Konexe překupníků drog zde často dosahují na nejvyšší vládní místa. Plány OSN na výrazné snížení objem nezákonné produkce a obchodu s drogami v regionu během 10 let proto za existujících podmínek zřejmě zůstanou pouze na úrovni dalších z řady nesplněných politických deklamací. Po nástupu asijských kriminálních seskupení na východní Evropu je možné očekávat, že řada drogových cest bude nasměrována na a přes toto území. V důsledku toho bude objem drog pocházejících z oblasti „Zlatého trojúhelníku“ ve střední Evropě stoupat.

S použitím materiálů z knihy *Svět drog v Čechách*, Koniasch Latin Press, Praha 1997

ASIJSKÁ SESKUPENÍ

Zdroj : NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

Problematika asijských seskupení a jejich zapojení do trestné činnosti z pohledu Národní protidrogové centrály ÚOOZ S KP P ČR.

Systematické shromažďování informací k nelegálním aktivitám osob původem z Asie a asijským zločineckým seskupením, které by byly činné v oblasti obchodu s a distribuce OPL bylo pracovníky NPDC zahájeno v roce 1995, kdy byla na zdejší součást předána severským styčným důstojníkem informace o možném pašování heroinu osobami ze Singapuru. Jednalo se o jeden z prvních konkrétních poznatků, který se týkal osob původem z Asie a jejich zapojení do nelegálního obchodu s OPL - informace získané do této doby svědčily o účasti Asiatů na TČ jiného charakteru (převaděčství, obchod se zbraněmi, finanční podvody, vraždy, únosy, vydírání, hazardní hry a "praní špinavých peněz"). Vyhodnocením poznatků a informací týkajících se drogové problematiky bylo zřejmé, že od samého počátku je třeba rozlišně posuzovat působení osob a skupin původem z

- a) Číny,
- b) Japonska,
- c) Vietnamu,
- d) KLR,
- e) Singapuru,
- f) dalších asijských zemí.

V roce 1989 provedli agenti FBI společně s policejními složkami města New York zákrok, jehož výsledkem byla zabavení cca 3 mil. USD v hotovosti a 820 liber (cca 400 kg) 90ti procentního "čínského" heroinu z jihovýchodní Asie. Odhadovaná tržní hodnota zabaveného heroinu byla více než jedna miliarda USD.

Důležitější však bylo, že pracovníci, zodpovědní za prosazování zákona zasadili organizaci, provozující tuto lukrativní činnost s drogami zdrcující úder. Vyšetřování s kódovým názvem "Bílá klisna" představovalo největší drogový záťah ve Spojených státech amerických a doposud mělo za následek zatčení 44 osob po celém světě včetně členů pěti různých asijských organizací, zapojených do nelegálních drogových obchodů.

Tento případ může sloužit jako překvapující příklad rozsahu, v jakém asijské organizované skupiny získaly místo na nelegálním trhu s OPL. Asijské organizované skupiny začínají být ve stále větší míře zapojeny do páchaní vysoce organizované trestné činnosti. Není vyloučeno, že asijský organizovaný zločin se může pro instituce v ČR stát problémem číslo jedna. Aby represivní složky státní správy mohly čelit nebezpečí asijského organizovaného zločinu je nesmírně důležité, aby získaly přehled a znalosti o těchto organizacích. Tato informace poskytuje částečný přehled o asijských zločineckých organizacích působících na teritoriu České republiky a pochází ze zdrojů a informací NPDC dostupných.

ČÍNSKÉ TRIÁDY

Jedná se o velice známý název tajných zločineckých organizací, často uváděni pod samostatným názvem "TRIÁDY". Slovo "TRIÁD - TRIÁDA" je anglický termín, odvozený od tvaru posvátného emblému společnosti trojúhelníku, jehož strany představují tři základní síly : nebe, zemi a člověka. Triády jsou ze skupin čínského organizovaného zločinu aktivních po celém světě nejstarší. Současné Triády se vyvinuly z tajných společností - skupin odporu,

organizovaných v 17. století ke svržení dynastie MAN CHU, která vládla v Číně až do roku 1912. Po vytvoření Čínské republiky v roce 1912 kriminální elementy převzaly strukturu těchto společností a začaly je "provozovat" jako skupiny organizovaného zločinu. Triády úspěšně vzkvétaly v Hong Kongu a na Taiwanu v 50. a 60. letech a dokonce kontrolovaly mnoho důležitých míst v policejních sborech.

Struktura současných Triád se poněkud liší od původních. Všechny jsou založeny zhruba na modelech a tradicích s historickým podtextem. Například iniciační obřad známý jako "zavěšení modré lucerny" stále vyžaduje, aby nováčci opakovali 36 přísah věrnosti, tajnosti a bratrství. Integrita a zachování tajemství organizace je také přísně a brutálně prosazována jednotlivci zvanými "červená tyč", kteří jsou cvičeni v boji muže proti muži a spolu s ostatními členy gangu mají zodpovědnost za vnitřní a vnější bezpečnost. Triády se stále spoléhají na strach o život jako na jeden z nejučinnějších prostředků k udržení poslušnosti v organizaci a věrnosti k ní. Praxe vysílání najatých vrahů za hranice pro vzbuzení strachu není neobvyklá. Původ, vývoj, rituály, praxe a dokonce současná činnost Triád je pozoruhodně podobná činnosti sicilské mafie. Na Sicílii jsou oddanost a solidarita zaručovány v rámci "omerty", více známé jako kodex mlčenlivosti nebo mlčení mafie. Čínské přísloví, které podrobně udržuje mlčení tváří v tvář úřadům říká :

" Když jsi naživu, nechod' k úřadům, když jsi mrtvý, nechod' do pekla ".

V obou organizacích existují také podobné uváděcí rituály, včetně smísení krve a pálení papíru (symbolické "spálení mostů" za svojí minulostí).

Královská policie města Hong-Kong odhaduje, že Triády v Hong Kongu mají desítky tisíc členů v 50-55ti separátních organizacích, které mají své pobočky po celém světě. Nejvíce aktivní jsou Triády 14 K, HE, SUN YEE ON, HOP TO.

Většina Triád se podílí na širokém rozsahu trestné činnosti, která zahrnuje "praní špinavých peněz", přepravu a distribuci drog, provozování hazardních her, šíření pornografie, prostituci, vyděračství, nezákonné půjčky na vysoký úrok a v nemalé míře pašování osob do zahraničí. S tímto je mnohdy spojeno i novodobé otrokářství, kdy osoba která nemá na zaplacení přepravy do zahraničí si musí dlužnou částku odpracovat.

V období formování se byla společenství Triád rozčleněna do tří kategorií (typů) :

1. lépe organizované Triády s centrálním vedením. Vedoucí si určili asistenty odpovídající za disciplínu, přijímání nových členů a kontrolní činnost.
2. v druhém typu Triád jsou členové vybíráni jejich vedoucími na základě ustálených pravidel. Úroveň řízení je mnohem nižší než v bodě č. 1.
3. třetím typem jsou Triády, které nemají ustanoveno vedení nebo centrální řízení. Tato kategorie reprezentuje charakter Triád v současné době.

V současné době neexistují konkrétní informace, které by prokázaly, že společenství Triád existují na území ČR jako samostatné celky. Členové Triád, kteří však působí na území ČR, se nacházejí v pouličních bandách a zejména působí ve skupinách, které jsou označovány "TONGS".

Jedná se o "Čínské bratrské a obchodní společenství Triád", které má pobočky po celém světě a i ve větších městech na území ČR. Členové Tongs jsou současně členy Triád nebo na ně mají úzký kontakt.

Jako nebezpečné se jeví to, že čínská vláda často oficiálně schvaluje některé triádské společnosti a uznává je jako určitou formu vlasteneckých sdružení. Dalším nebezpečím je oddělování členů a jednotlivých skupin a jejich pronikání za hranice Číny. Státní úředníci jsou znepokojeni rostoucím počtem evidovaných členů Triád v Hong Kongu a na Taiwanu. V

nelegálních aktivitách Triády spolupracují s americkou základnou skupin ACE (byl zde zjištěn velmi častý pohyb členů i kapitálu).

TONGS

Jedná se o méně známý název, který znamená "shromažďovací hala nebo místo". Triády a Tongs jsou organizovány podle stejné struktury, mají mnoho stejných ceremoniálů, tradic a jsou známy tím, že spolu vzájemně pravidelně komunikují.

Tongy vznikaly původně pravděpodobně jako "profesní" sdružení obchodníků a později podnikatelů. S rostoucím bohatstvím jednotlivých členů postupně vyvstala i potřeba ochrany jednotlivců tak celého Tongu. Byly proto vytvořeny obranné mechanismy a to jak vůči vnějším vlivům tak i mechanismy směřované do společenství samého. Dalším vývojem nabyly vrchu tendence, využívající tyto základy pro stále častější páchaní různé trestné činnosti až byly Tongy "dotvořeny" do současné podoby kriminálních organizací.

Hlavní zájmovou oblastí zločinecky ovlivněných Tongs jsou hazardní hry, prostituce, vyděračství, úplatkářství, vraždy, korupce, přeprava drog a pornografie. Členové Tongs obvykle "udávají tón" činnosti asijských organizovaných pouličních gangů, které poskytují "ochranu" a "bezpečnost" a stanovují a prosazují podmínky pro provozování hazardních her. Původně nebyly tyto gangy strukturovány a byly volně svázané. S postupem času se staly více soudržné a mají jasně definovanou hierarchii.

Podle dostupných informací existuje např. v USA několik typů čínských sdružení pod názvy :

1. "Rodinné sdružení",
2. "Oblastní sdružení"
3. "Tongy".

Většina členů Tongů nebyla doposud trestána. Postupné pronikání a vyšetřování FBI v ACE odhalilo nečekaně velký vliv Tongů i v kriminálně trestné činnosti páchané mimo čínskou komunitu. Tongy jako takové slučují čínské a vietnamské kriminální gangy. Některé ze základních kriminálně orientovaných Tongů jsou :

- 1) On Leohg Toong / Ghost Gang,
- 2) Hi Sing Tong / Flying Dragons Gang,
- 3) Hop Sing / Wo Ho To Triad.

ORGANIZACE ČÍNSKÝCH POULIČNÍCH GANGŮ

Velikost gangů je různá a pohybuje se okolo 20 - 50 členů včetně několika neaktivních členů a společníků. Vedoucí nebo "Dai Los" jsou starší 20ti let. Jestliže vznikne problém s nedostatkem členů, jsou do gangu nabírány posily z řad jiných komunit.

Pro ilustraci stojí zato se zmínit o odhadu, kdy v některých čínských společenstvích je gangy vydíráno více než 50% obchodníků.

Původní čínské gangy přepracovaly svoji strukturu. Časem se staly více soudržné s přísně definovanou hierarchií. Jsou i nadále zcela samostatné a tedy nepodřízené žádnému Tongu.

Činnost čínských gangů, včetně Ghost Shadow, Wah Ching a Fuk Ching se stává stále více rutinovanější a násilnější, což není Tongy schvalováno.

Příčiny čínské emigrace

Čína má populační problém - počet obyvatel se podle odhadu zvyšuje o 16 milionů ročně. Má také velkou nezaměstnanost, hlavně na venkově. Přesunující se populace Číňanů z venkovských oblastí hledající práci ve městech je nyní odhadována na více než 100 milionů osob. Příliv do měst klade velké požadavky na ubytování a zaměstnání a jestliže migrující osoby nenajdou zaměstnání, potom jsou zranitelní vůči organizované kriminalitě. Vše toto podněcuje emigraci.

Navíc čínské otevírání se západu znamená, že lidé jsou nyní mnohem více konfrontováni s životním stylem, který je pro ně atraktivnější než styl života v mateřské zemi.

Zhruba je možné říci, že do ČR přicházejí tři skupiny Číňanů a to :

- 1) obchodníci z chudých oblastí Číny,
- 2) osoby, kterým se v ČR dostane vysokoškolského vzdělání a které se v drtivé většině případů vrací zpět do Číny,
- 3) osoby, které ČR berou jako útočiště či úkryt před trestním postihem za své kriminální aktivity mimo území ČR.

Od počátku r. 1998 byly na základě operativních informací rozpracovány poznatky o výrobě a dovozu prekurzorů z Číny. Tyto informace byly potvrzeny i 5ti podchycenými dodávkami PMK (vzorky byly získány ze dvou zásilek). Podle vyjádření informačních zdrojů, které byly potvrzeny pracovníky KÚ Praha se jedná o nejkvalitnější PMK, které bylo doposud v ČR analyzováno.

BORYOKUDAN

Boryokudan ("Ti, kteří jsou násilní") je společenství zločineckých skupin, známé především pod názvem YAKUZA. Skládá se z více jak 3.000 skupin a slučuje na 85 tisíc členů. Tím se řadí mezi největší kriminální seskupení na světě.

Boryokudan má sám o sobě více jak 300 letou historii, časem přebíral některé zvyky a tradice japonských samurajů a válečníků. V průběhu historického vývoje, zakončeného japonskou občanskou válkou, v období hledání a nejistoty se stává Boryokudan násilnou zločineckou organizací. V této době, kdy se organizovali psanci ve společnostech BAKUTO (provozují nelegální hry), TEKIYA (sdružení kapsářů) a dalších, přijal Boryokudan většinu svých členů právě z těchto společností.

Nejvýznamnější změnou v činnosti Boryokudanu bylo rozhodnutí o sociálních a ekonomických změnách, učiněné po 2. světové válce, které umožnilo v poválečném období chaosu Boryokudanu kontrolovat černý trh a způsobilo nárůst kriminální aktivity. Celková struktura Yakuzy se mění a tato přebírá některé charakteristiky amerických "kolegů" jako je např. nošení tmavých obleků, tmavých vázanek a slunečních brýlí. V dnešní době, v důsledku jejich otevřeně uznané existence a statutu v japonské společnosti tvoří Yakuza se svým bohatstvím, členstvím, kulturními a politickými svazky oddělenou třídu. Členové Yakuzy se otevřeně chlubí svým členstvím a každá skupina má svůj vlastní odlišný znak, který každý člen s pýchou nosí. Symboly a vlajky gangu jsou také otevřeně vyvěšovány v jejich schůzovních místech a na budovách. Členové Yakuzy jsou tetováni téměř po celém těle. Tetování zobrazují hady, draky, vlny a mystické postavy, které symbolizují jejich předcházející nebo přijaté organizace a demonstrují jejich trvalý závazek. Tetování, které má

přibližně 75% členů Yakuzy je používáno na zastrašování lidí mimo organizaci, i když je obvykle zakryto oděvem nositele.

Příjem Boryokudanu činil v r. 1988 cca 9,8 bil. USD. Největší podíl na tomto zisku činily příjmy z hazardních her a obchodu s drogami. Investice Boryokudanu zaznamenaly obrovský nárůst, překročily hranice Japonska a staly se národním kapitálem (což hovoří samo o sobě) - množství japonských investic proto vzrostlo závratnou rychlostí a současně stoupala i hodnota japonského jenu. Vzestupnou tendenci má nejen životní úroveň Japonců spolupracujících s Boryokudanem ale i vývoj japonské ekonomiky jako takové. Současná hodnota japonských investic v USA může cosi naznačit o mezinárodní expanzi Boryokudanu.

Pro příklad čtyři nejvýznamnější skupiny Boryokudanu působící na území USA :

- 1) Yamagushi - Gumi,
- 2) Sumiyoshi - Kai,
- 3) Inagava - Kai,
- 4) Toa Yuai Jigyo Kumiai.

Například Toa Yuai Jigyo dnes kontroluje 90% obchodu s "ICE" (krystalizovaný methamphetamin) na Havaji.

Společenství Sokaita, jedno ze společenství Boryokudanu je výborně adaptováno na podmínky americké obchodní struktury, kde provádí vydírání obchodníků a obchodních společností.

Členové tří "speciálně cílených" skupin Boryokudanu, Yamaguchi-Gumi, Sumiyshi-Kai a Inagava-Kai, rovněž obracejí centrum zájmu za hranice a to především do USA. V Boryokudanu je zaznamenáno více mezinárodního pohybu než v obdobných kriminálních organizacích. Analýza prokázala, že 75% členů Boryokudanu mnohonásobně překračuje hranice USA. Členové Boryokudan - Yakuza cestují po světě výrazně více, než členové kterékoli jiné zločinecké organizace. Přednost vstupu na území jiných států dávají členové těm zemím, kde jsou vhodné ekonomické a legislativní podmínky.

Boryokudan spolupracuje s dalšími kriminálními organizacemi včetně známé La Cosa Nostra, s čínskými Triádami nebo s kolumbijskými kriminálními skupinami.

Japonská vláda se snaží přijetím a aplikací různých legislativních i represivních opatření omezit vliv Boryokudanu. Reakcí na tato opatření bylo přeorganizování a restrukturalizace společenství s důsledným zakrýváním kriminálních aktivit obchodní a politickou činností. Dalším opatřením byla přísná konspirace operací a jejich přesun za hranice Japonska.

Přes všechna povolená opatření konstatuje Mezinárodní policejní agentura (NPA), že i nadále dochází v Japonsku k nárůstu kriminální aktivity Boryokudanu. V současné době nebylo zjištěno, že by Yakuza byla pevně etablována na území České republiky.

Nebezpečí

Největší hrozba Boryokudanu spočívá v jeho velké ekonomické síle a schopnosti působit na státní management (např. vydíráním a úplatky). Vliv Boryokudanu lze vystopovat i na místech, kde není fyzicky přítomen.

VIETNAMSKÝ ORGGANIZOVANÝ ZLOČIN

Největší příliv Vietnanců a jejich následné usazování se na území ČR se datuje po roce 1975. Jednalo se o období takzvané "pomoci Vietnamu", kdy na území tehdejší ČSSR přichází několik tisíc vietnamských občanů, kteří jsou zařazováni do výrobních procesů s cílem pomoci ekonomice jak v ČSSR, tak i ve Vietnamu. Jednalo se převážně o mladší a méně vzdělané osoby, kterým se zde dostalo na území ČSSR určitého stupně vzdělání. Část těchto Vietnanců se velmi dobře etablovala v místních poměrech a v současné době jsou součástí Triád a Tongs, zejména pro jejich místní znalost.

Po pádu Saigonu v roce 1975 odcházejí velké skupiny Vietnanců do zahraničí a hledají v celém světě jiné místo působení. Přesun se konal ve dvou vlnách. První vlna následovala ihned po pádu Saigonu. Jednalo se především o Vietnamce středního věku, kteří měli poměrně dobré znalosti politických a sociálních systémů v jednotlivých zemích. Druhá vlna vietnamských přistěhovalců se objevuje po roce 1975. Na rozdíl od první vlny byli tito běženci mladší a méně vzdělaní. Po příjezdu na místa určení se zaměřovali především na vydírání, pašování drog, prostituci a hazardní hry. Byli nuceni kořistit na místních obyvatelích a bohatých Vietnamcích z první vlny. Zákonná opatření byla ve svém důsledku zcela neúčinná, protože směřovala jen proti přistěhovalcům z první vlny. Jakmile se emigranti usídlili, část z nich se začíná živit zločinem. Většinou se jednalo o jednotlivce, kteří zjistili, že je snadného získat finanční prostředky pomocí zastrašování případně použitím násilí na poctivých podnikatelích a obchodnících.

Potulné bandy, sdružující mladé Vietnamce, putují po celém světě od jedné vietnamské komunity ke druhé a prostředky ke své k obživě získávají násilím. Jejich členství je velmi variabilní a neexistuje žádná oddanost ke skupině. Věk v těchto skupinách se pohybuje v rozmezí od 14 do 35 let. Tyto skupiny mají od 3 do 20 osob. Mají malé nebo vůbec žádné jazykové znalosti, nemají rodinu a velmi neradi pracují. K prosazování svých zájmů používají různé zbraně, které velmi dobře ovládají. Provádí krádeže automobilů, vloupání do automobilů, loupeže, vydírání a v nemalé míře se podílí na obchodu s drogami, který v současné době velice vzkvétá a vystupuje do popředí. Velice často používají konspirační byty a z konspiračních důvodů mění způsob páchání trestné činnosti. Často spáchají počáteční nevyprovokovaný akt násilí, aby získali pozornost všech účastněných a tyto zastrašili.

Na území ČR se velmi často nechávají najímat na špinavou práci od Triád a Tongs. V ČR působí organizace pod názvem "Létající draci". Jedná se o gang, který vznikl v New Yorku a sdružuje jak Vietnamce a Číňany tak i další etnické skupiny, které mají zájem v této organizaci působit.

Velké procento trestné činnosti připisované Vietnamcům je spácháno tzv. "Viet ching", což jsou etničtí Číňané, narození nebo vychovaní ve Vietnamu.

Na území ČR ale i jinde na světě vietnamští zločinci slouží jako nájemní "donucovatelé" čínských Triád a Tongs.

Viet Ching ovládají jak čínštinu tak i vietnamštinu a velmi snadno pronikají do obou etnických skupin. Mají velmi arogantní a sebevědomé chování a "pracují" s vědomím, že orgány prosazující zákon nejsou schopné pronikat do jejich zločineckého skupin.

ROVING BANDS

Tento název je používán pro skupiny, které se pohybují od jedné vietnamské skupiny ke druhé po celém "obsazeném" území. Vyznačují se enormním sklonem k násilí, vůdci těchto skupin jsou bezejmenní a často určováni na velice krátké období.

Řadoví členové jsou velmi adaptabilní, většinou se jedná o muže bez rodin ve věku 16 až 20 let. Mluví dobře anglicky. Je o nich známo že jsou velice obratní v používání mnoha druhů zbraní. Jejich kriminální aktivita je zaměřena na vloupání do bytů, loupeže, vykrádání motorových vozidel a páchání jiných krádeží.

Nebezpečí

Po roce 1991 je většina Vietnamců usazených na území České republiky ve spojení s Triádami a Tongs, začínají ovládat stánkový prodej se sortimentem, který je uváděn u Triád. Na rozdíl od zkušeností z jiných států žijí vietnamské skupiny v symbióze s čínskými triádami a nedochází mezi nimi k vážnějším konfliktům.

V současné době se situace v ČR jeví tak, že došlo k rozdělení sféry zájmu mezi vietnamskými organizovanými gangy a Triádami. Zatímco vietnamské gangy plně ovládly západní a severní hranici se stánkovým prodejem (i v návaznosti na pašování veškerých druhů zboží, které se v těchto stáncích prodává), členové Triád a Tongs páchají též uváděnou trestnou činnost.

Obdobně jako Tongs se vietnamské gangy se snaží skupovat nemovitosti a pozemky stejně jako podnikat v oblastech, které neovládají Tongs.

Trestná činnost vietnamských gangů je velice úzce vázána na spektrum trestné činnosti Triád.

K proniknutí do ČR používají všech dostupných metod a kanálů, v široké míře využívají "mezer" v zákonech ČR.

Vyhodnocováním informací bylo a je možno sledovat, jak ve stoupajícím počtu osob, které vstupují na území ČR postupně narůstá počet osob kriminálně závadových. Tyto osoby se postupně zapojily do nelegálních aktivit na našem území - v roce 1995 bylo k dispozici minimum konkrétních informací a poznatků o jejich zapojení do obchodu s a distribucí OPL. V období r. 1996 a počátek r. 1997 se Vietnamci aktivněji zapojují především do přepravy OPL, která je organizována jinými než vietnamskými seskupeními (Cikáni, kosovští Albánci, čeští obchodníci s OPL). V dalším období je možno pozorovat vzestup Vietnamců v hierarchii skupin obchodníků s OPL směrem k vyšším postům, kdy např. distribuční řetězec "kosovští Albánci - Cikáni - Vietnamci" je nahrazen přímým propojením mezi albánskými dodavateli OPL a vietnamskými distributory, kteří tímto přebírají roli organizátorů distribuce či transportu OPL (a to i ve větším množství) do vlastních rukou. Cca od 1998 jsou k dispozici poznatky, že organizace obchodu s OPL je plně v rukou vietnamských organizátorů počínaje dovozem do ČR a končen jejich distribucí.

K této TČ velmi často používají své vlastní firmy, jejichž legálním působením kryjí vlastní nelegální aktivity - mezinárodní obchod s OPL.

MÍSTNÍ SKUPINY

Tyto skupiny mají různou strukturu, někdy s pevně stanoveným hierarchií. Jsou vedeny vůdcem ve věku 25 - 35 let, který řídí veškeré akce skupiny. Vůdce je ovlivňován staršími, respektovanými členy komunity. Řadoví členové jsou plně podřízeni. Ve středu zájmu jejich kriminálních aktivit stojí vydírání, vymáhání peněz, hazardní hry a loupeže. I u těchto skupin lze pozorovat velké sklon k násilí.

Členové jsou nabíráni ze skupiny "Turf" neboli "zelená louka" (rozsáhlá kriminální skupina nízké úrovně). Obětmi místních skupin se nestávají Vietnamci ale jiné usídlené skupiny osob. Jde o uzavřená sdružení uznávaná i čínskými kriminálními skupinami.

Čínské kriminální skupiny jako Wah Ching, Flying Dragons nebo Ghost Shadov začaly ke svým kriminálním aktivitám využívat i vietnamské mladíky. Mnoho Vietnamců je čínského původu. Jejich schopnost mluvit vietnamsky a čínsky jim umožnila volný pohyb mezi vietnamskými a čínskými etniky. Mnoho organizovaných skupin začínalo pracovat jako čínská sdružení, která se počala větvit a utvářet vlastní spolky. Na základě těchto postupů a zkušeností se stávají akceschopnými a samostatnými skupinami.

KOREJSKÝ ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

První organizace korejského gangu byla utvořena na podporu národního osvobození Koreje v srpnu roku 1945.

V 80. letech se tyto gangy, které byly dříve politicky motivovány začínají zapojovat do zločineckých aktivit jako je vydírání, provozování prostituce a hledají napojení na ostatní zločinecké skupiny v celém světě. Korejské gangy se ve svých aktivitách zaměřují na vydírání a podvody, především se též nechávají najímat většími kriminálními organizacemi.

Po roce 1988 se počet zločineckých gangů zvyšuje a což má za následek i zvyšování korupce v Koreji. V současné době jsou skupiny korejského organizovaného zločinu v úzkém spojení s Yakuzou. Zapojují se do hazardních her, vyděračství, lichvy, prostituce a jejich specifikou jsou podvody s úvěrovými kartami a padělání cizí měny.

Nejvýznamnější korejské kriminální skupiny :

- 1) Korean Power
- 2) Korean Killer
- 3) Magui
- 4) Korean Mafia
- 5) Korean Fuk Ching

Od počátku roku 1996 byly získány první poznatky o aktivitách občanů KLDK - převážně diplomatů, kteří měli být zapojeni do rozsáhlé sítě, dopravující OPL korejské provenience do evropských států. Byl získán vzorek OPL pod jeho názvem "pylopon", název používaný v Korei, který je podle chemické analýzy značně podobný metamfetaminu ale se slabším účinkem než náš "pervitin". Pylopon je dle získaných informací vyráběn z korejských rostlinných zdrojů. Byla to droga pracovníkům NPDC do té doby neznámá jak podle názvu, tak i svým složením. Jednalo se o drogu používanou za 2 sv. války japonskými piloty "kamikadze". Následným provedeným šetřením nebyly potvrzeny dodávky této drogy na český nelegální trh. Šetření v této oblasti byla ukončena na jaře roku 1998, nové poznatky obdobného charakteru nebyly do současnosti získány.

Trochu informací k droze PYLOPON

Jde o čiré, téměř průhledné krystaly s povrchovými nehomogenitami dobře viditelnými pod mikroskopem. Chemicky se jedná o metamfetamin (ve formě hydrochloridu, což je běžné u nás). Této formě velkých krystalů se slangově říká "ice" (led). V našich podmínkách jde o naprostou kuriozitu, protože všichni domácí výrobci jsou zvyklí z časových důvodů použít při finální úpravě buď jen prosté odkouření přebytku kyseliny chlorovodíkové nebo maximálně přečištění rušenou krystalizací (oblíbené je rozpustit produkt v co nejmenším množství vody, přidat aceton, dát roztok do ledničky a pak "to občas zamíchat"). Přečištěný produkt vypadává ve formě drobných krystalků. K přípravě velkých krystalů, které jsou určitou

zárukou, že jde skutečně o čistý produkt (nesmíchaný s žádnou přidanou látkou) je třeba svolné krystalizace, která je velmi pomalá. Vodný roztok látky se nechá zvolna odpařovat. Do roztoku se může ponořit např. nit, která se postupně obaluje krystaly. Je také možné přidat některé látky, které potlačují tvorbu krystalizačních center. Výsledkem jsou velké, dobře vyvinuté krystaly.

Z hlediska chiraloty (optické aktivity) byla ve vzorku přítomna převážně pravotočivá forma, obvyklá i u nás, pokud jde o výsledek z lékařského efedrinu. Byla však rozpoznatelná i přítomnost levotočivé formy. Mohlo by jít o výrobu z přírodního efedrinu (toto potvrzují i operativní informace z prostředí).

Z hlediska obsahu těkavých látek nebyla přítomná žádná rozpouštědla, jde o krystalizaci z vody. Byly však přítomny aziridin a některé kondenzační produkty vzniklé při výrobě. I když jejich složení je poněkud neobvyklé, jde pouze o stopové příměsi.

Výsledek analýzy zněl : "Jde o metamphetamin (pervitin) s příměsí amphetaminu a dalších látek. Z optických isomerů nalezena totální převaha S-isomeru metamphetaminu, může jít o produkt vyrobený z ephedrinu."

Nebezpečí

Korejské skupiny organizovaného zločinu začínají ve světě působit s vietnamskými zločineckými skupinami a Yakuzou. Jejich působnost je přizpůsobena činnosti zločineckých skupin, se kterými spolupracují. Na území ČR prozatím nebyl zjištěn výskyt těchto skupin jako samostatně působících zločineckých organizací.

Korejské gangy jako "Korean Killers", "Korean Power", "Magui", "Korean Fu Ching" a "24K" mají velkou konkurenci v čínských zločineckých skupinách.

SINGAPURSKÝ ORGANIZAVANÝ ZLOČIN

Kromě již zmíněného případu možného obchodu s heroinem osobami ze Singapuru nebyly získány konkrétní poznatky, které by svědčily o zapojení osob z některé další asijské země do nelegálních činností souvisejících s obchodem nebo distribucí OPL.

SOUČASNÁ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICCE

Po roce 1989 s pádem "železné opony" asijský organizovaný zločin začíná mapovat situaci v ČR a současně vytváří podmínky pro své pevné a trvalé usídlení v České republice. Zločinecké organizace Triády, Tongs, Yakuza nebo ostatní asijské zločinecké seskupení přicházejí zejména ze západní Evropy, přímo z Asie a kontinentální Číny, cestou přes země bývalého Ruska a z Maďarska.

Asijský organizovaný zločin proniká do ČR postupně. Nejprve přichází do ČR jednotlivci, kteří zjišťují situaci na trhu a v legislativě (možnosti zakládání firem, pohostinských a restauračních zařízení apod). Po získání povolení k pobytu a podnikání zakládají velké množství firem a dalších právnických osob s různým zaměřením a předmětem podnikání. Představitelé těchto firem (většinou disponují značným kapitálem, který byl získán páchaním trestné činnosti mimo území ČR) zaměstnávají další Asiaty, kteří se po získání povolení k pobytu osamostatňují a začínají také "podnikat", čímž se popsany proces lavinovitě šíří. Je zjištěno, že firmám které jsou ovládány zločineckými organizacemi stačí velmi malý zisk,

neboť firmy slouží pouze ke krytí dalších nelegálních aktivit a "praní špinavých peněz", pocházejících z nezákonné činnosti.

V uvedené činnosti mají tyto organizace velké zkušenosti. Jedná se především o oblast investování zisků, praní špinavých peněz a dalších finančních machinací. Jsou signály, že asijská zločinecká společenství budují v ČR velmi silné opěrné body a jejich cílem je proniknout do nejvyšších sfér ekonomiky a do státní správy. Získávají na svoji stranu právníky, úředníky státní správy, pracovníky z oblasti bankovníctví s cílem najít nedostatky v legislativě a těchto plně využívají ve svůj prospěch.

Většina nelegálních zisků pochází z následujících oblastí trestné činnosti :

- 1) hazardní hry,
- 2) lichvářství a vymáhání nesplacených dluhů,
- 3) obchodování s drogami,
- 4) pašování všech dostupných komodit,
- 5) ilegální migrace osob,
- 6) vydírání,
- 7) únosy,
- 8) krádeže dodávek zboží,
- 9) obchod s lidmi - novodobé otroctví, prostituce,
- 10) padělání kreditních karet,
- 11) padělání úředních dokladů,
- 12) padělání peněz,
- 13) nezákonné finanční operace.

Jaký vývoj je možno očekávat :

Někteří odborníci ve světě jsou přesvědčeni, že hrozba čínské mafie je neopodstatnělá a přirovnávají ji k rasistickému strašáku, "žlutému nebezpečí". Jako celek patří čínští emigranti ve všech zemích zdánlivě k nejsvědomitějším v dodržování zákonů. Nyní se tento příznivý image velmi úspěšných a legálně podnikajících čínských obchodníků pokouší využít ve svůj prospěch skupiny asijských zločineckých organizací.

V České republice se dá předpokládat další růst obchodních iniciativ bohatých asijských podnikatelů. V tomto směru je třeba počítat s velkým přílivem korejského, čínského, vietnamského, thajwanského a v neposlední řadě hongkongského kapitálu. Informace získané z čínské komunity hovoří rovněž o velkém přílivu asijských zločineckých skupin, které dlouhodobě vykořisťují obchodníky a následují je do ČR.

V ČR jsou pro tyto skupiny velmi dobré podmínky, vyhovující legislativa a prakticky velmi jednoduché získání jakéhokoli povolení. Kontrola ze strany státních orgánů je nedostatečná.

Do současné doby státní orgány příliv cizinců do ČR administrativně nezvládají popř. jej stěžejně pouze mapují což potvrzuje např. chaos v evidencích (vyvolaný samotnými Asiaty) cizinecké policie, kde je pravidlem dosti velký (i několikaměsíční) skluz při zakládání evidenčních karet cizinců. V praxi se toto potvrzuje tím, že údaje z evidenčních karet

nesouhlasí se skutečností. Orgány prosazující zákon nemají dostatek finančních prostředků na fyzické vyhoštění osob a toto se děje pouze administrativně. V praxi se toto projevuje tím, že je bývá propuštěn pachatel závažného tr. činu, kterého se na území ČR dopustil - tento stav umožňuje pachateli nadále se pohybovat po našem území a páchat další trestnou činnost, mařit vyšetřování a ovlivňovat svědky.

Velmi častým jevem je situace, kdy cizinci přicestují na hranice ČR ze států s vízovou povinností bez platného víza. Pokud takováto osoba sdělí, že chce na naše území vstoupit jako turista je ve většině případů vízum na hraničním přechodu uděleno. Tohoto stavu využívají především jedinci s kriminální minulostí a a vstupují na území České republiky pod falešnými jmény a se zfalšovanými doklady.

Obdobná situace v oblasti kontroly panuje u dalších orgánů státní správy jako jsou např. městské úřady, kdy především živnostenské a finanční odbory nejsou zastřešeny orgánem, který by prováděl ucelenou kontrolní činnost.

Tento vývoj bude nadále pro další období nepříznivý, nebudou-li urychleně přijata nová legislativní opatření. Návrhy těchto opatření byly již několikrát předkládány, prozatím bez žádoucího efektu.

Problémy vznikající při odhalování asijského organizovaného zločinu jsou vzhledem ke kulturním a sociálním faktorům specifické. Převážná většina asijského zločinu se omezuje na asijské komunity nebo na jedince. Díky časté jazykové bariéře se poškození nebo svědci brání ohlašování trestných činů a styku s lidmi, kteří nejsou asijského původu. Vzhledem ke zkušenostem z domovské země mnoho Asijsců podezřívá policii z brutality a korupce. V případě asijských turistů, kteří jsou poškozeni při trestné činnosti se většina vrací domů před tím, než je trestní stíhání zahájeno. Vyšetřovat trestnou činnost Asijsců je složitá protože se Asijsci zdráhají jednat s pracovníky represivních složek. Většina nerozumí systému vyšetřování a část mu ani rozumět nechce.

Při předpovědi trendů vývoje v České republice by se organizace zodpovědné za prosazování zákona měly intenzivně zajímat o okolnosti převzetí správy Hong Kongu Čínou v roce 1997. Zpravodajské informace naznačují, že i když ČLR souhlasila s tím, že povolí stávající vládě pokračovat v činnosti nejméně 50 let, vysoce postavení představitelé zločineckých organizací mohou z Hong Kongu uprchnout před tím, než tato kolonie změní "majitele" a přejde pod komunistickou vládu. Česká republika bude pravděpodobně místem volby pro mnohé z těchto zločineckých elementů. Intenzivní a koncentrovaná činnost asijských zločineckých skupin tomu nasvědčuje.

Hrozba, kterou představují asijské zločinecké organizace, se neustále zvyšuje a musí být zohledňována odpovídajícím způsobem tak aby ti, kdo jsou zodpovědní za prosazování zákona nebyli zaskočeni touto vlnou zločineckých aktivit. Expanze asijských zločineckých skupin se ve větší míře datuje od roku 1991. Lze to demonstrovat na příkladu nárůstu počtu asijských obchodních organizací na území ČR. V roce 1991 jich je evidováno cca 40, v roce 1994 již více jak 1 000 na celém území ČR. Větší část těchto firem je takzvaně "mrtvých" a nevykazuje žádnou činnost. Jedná se o takzvané účelové firmy, které měly a mají sloužit k etablování Asijsců na území České republiky.

PROBLÉMY POLICEJNÍ PRÁCE

Ze zkušeností pracovníků policejních složek vyplývá, že asijská komunita není ochotna hlásit trestné činy. Toto představuje komplikaci při jakémkoli pokusu o vyhodnocení úrovně kriminality, neboť je obtížné rozeznat, zda nedostatek informací při hlášení kriminality

znamená, že trestná činnost je skutečně páchána a není hlášena nebo že k ní jednoduše nedochází. Jestliže Asiaté vůbec trestnou činnost ohlásí nechtějí velmi často doložit důkazy nebo vystupovat jako svědek. Jedná se částečně i kulturní problém - Asiaté, konkrétně starší generace, mají vrozenou nedůvěru k cizincům a státním orgánům, což se projevuje na vzájemné komunikaci.

Celkově lze říci, že práce na výše uvedené problematice je komplikována a významně ztěžována především jazykovou bariérou, rozdílnou mentalitou a kulturními rozdíly mezi cílovými skupinami osob a pracovníky našich represivních složek. Proniknutí do zájmových struktur a získání informací potažmo důkazního materiálu je velmi problematické leč nezbytně nutné.

SRN

Turci kontrolují drogovou trasu přes Evropu

Společné operace kriminalistů podél tzv. balkánské trasy přispěly k tomu, že bezpečnostní orgány ve střední a východní Evropě zajistily v roce 1998 dosud největší množství heroinu. Podle situační zprávy Spolkového kriminalistického úřadu (BKA) bylo na této hlavní drogové trase z Turecka do západní Evropy zabaveno celkem 8112 kg heroinu, tj. o 17,3 % více než v roce 1997.

Jen v průběhu jednoho víkendu objevili celníci ve Frankfurtu nad Odrou více než 600 kg heroinu ve dvojitě podlaze nákladního automobilu, který byl na cestě z Turecka do Nizozemska. Jedná se o zatím největší nález heroinu v SRN a jeho cena na černém trhu představuje 25 mil. DEM. BKA odhaduje, že 80 % tvrdých drog bylo na evropský trh propašováno z Turecka.

Podle prohlášení ředitele BKA Leo Schustera hodlá německá policejní centrála zintenzivnit spolupráci s bezpečnostními orgány středo a východoevropských států. Schuster zdůraznil, že již vyslání styčných pracovníků BKA do Turecka a deseti států střední a východní Evropy svědčí o tom, jaký význam přikládá BKA mezinárodní spolupráci. Kromě toho BKA poskytuje policii východních sousedů pomoc při výcviku a při získávání materiálního vybavení.

Podle Schusterova názoru stále stoupající množství zajištěného heroinu na balkánské trase a stagnující nebo dokonce klesající ceny této drogy v západních zemích dokazují, že "dovozní tlak heroinu do západní Evropy se nezmenšuje". Jako centrum a logistická velkoobchodní centrála mezi Evropou a Asií funguje Istanbul, kde probíhá celková koordinace transportů do skladů omamných látek ve východoevropských státech, především v České a Slovenské republice. Hlavní cílovou zemí pro drogy přepravované po balkánské trase je podle BKA především SRN. SRN je však současně i tranzitní zemí pro transport heroinu do dalších západo- a severoevropských států, především do Nizozemska, Švýcarska a skandinávských zemí.

K oblíbeným dopravním prostředkům pašeráků drog stále patří osobní automobily, ale v minulých letech se výrazně zvýšilo množství heroinu nalezeného v nákladních automobilech. Podle situační zprávy BKA i nadále trvá pašování heroinu v autobusech. Ve většině případů se jednalo o autobusy cestovních kanceláří nebo pravidelné autobusové linky, které provozují dopravu mezi evropskými velkoměsty.

Bezpečnostní orgány dále zjistily, že kromě pozemní trasy z Istanbulu přes Bulharsko do Rumunska se k pašování ve zvýšené míře využívá trasy přes Černé moře do Konstance (Rumunsko). Tato trasa nabízí pašeráckým organizacím kratší a levnější spojení mezi Tureckem a Rumunskem. Výchozími přístavy v Turecku jsou Istanbul, Samsun a Trabzon. Z Rumunska pak pokračuje trasa přes Maďarsko nebo Slovensko a Českou republiku dále do západní Evropy.

Na této rozvětvené balkánské trase bylo v roce 1998 podle údajů BKA zaregistrováno 1736 osob podezřelých z pašování drog (v roce 1997 pouze 1482). Největší podíl podezřelých (47,6 %) tvořili turečtí státní příslušníci. Podle policie se jedná o další důkaz, že obchod s heroinem je pevně v rukou tureckých drogových band. Podle zjištění BKA je především turecká mafie zodpovědná za transport velkých zásilek prostřednictvím nákladních automobilů nebo autobusů. Dále se jedná především o etnické Albánce, kteří zajišťují distribuci heroinu na západoevropské trhy v množství od 1 do 5 kg. Jako kurýři jsou často používáni východoevropští státní příslušníci.

(SCHERER, P.: Türken kontrollieren Drogenrollbahn durch Europa. Die Welt, 1.3.1999.)

Počet úmrtí v důsledku konzumace drog se zvýšil

Nárůst počtu mrtvých v důsledku konzumace drog, více zkušeností s omamnými látkami u mladistvých a stoupající spotřeba kokainu a amfetaminu – to jsou hlavní údaje drogové bilance SRN za rok 1998. "Drogová situace se ani v roce 1998 nezlepšila," prohlásila Christa Nickelsová, pověřenkyně spolkové vlády pro drogové záležitosti z bonnského ministerstva zdravotnictví, které je na základě rozhodnutí spolkové vlády poprvé kompetentní za předložení výroční zprávy o drogové závislosti.

Počet mrtvých narkomanů se v roce 1998 zvýšil o 11,5 % na 1674 osob, tj. o 173 osob více než v roce 1997. Počet osob, které policie registrovala poprvé jako konzumenty tvrdých drog se zvýšil oproti roku 1997 o 1,7 % na 20 943.

V jednotlivých regionech však byly zjištěny rozdílné trendy. Počet úmrtí se zvýšil v Brémách, Hesensku, Bavorsku, Braniborsku a Duryňsku, současně se snížil v Porýní-Falci a Severním Porýní-Vestfálsku. Experti bonnského ministerstva zdravotnictví nemohou tyto trendy uspokojivě vysvětlit. S konzumací ecstasy souviselo 17 případů úmrtí (v roce 1997 pouze 9). Konzumace metadonu byla zjištěna u 240 osob, z toho 78 zemřelo na předávkování metadonem nebo na fatální kombinaci metadonu s jinými látkami, např. i s alkoholem. Nickelsová prohlásila, že výdej metadonu musí být lépe kontrolován.

Vývoj trendů u jednotlivých druhů drog probíhal podle zprávy různě. Zatímco byl zaznamenán vysoký nárůst u amfetaminu (22,2 %) a u kokainu (10,6 %), k poklesu došlo u heroínu (o 1,3 %) a u LSD (o 19,6 %). Zajímavým poznatkem je zastavení nárůstu konzumace ecstasy.

Jako znepokojující označila Nickelsová vzrůstající trend konzumace drog u mladistvých. Podíl osob ve věku 12 až 25 let v západní části Německa, kteří mají zkušenosti s drogami, se zvýšil v 90. letech na 22 %. Ve východní části Německa se počet mladistvých, kteří již mají zkušenosti s drogami, zvýšil na 17 %.

Kanabisové drogy představují nejrozšířenější nelegální drogy, se kterými již přišly do styku přibližně 2 mil. osob ve věku 12 až 59 let. Zkušenosti s heroinem má 0,6 % občanů ve věku 18 až 39 let ve starých spolkových zemích a 0,1 % v nových zemích.

Zvláštní část zprávy je věnována narkomanům z řad přistěhovalců a osob vystěhovaných z bývalého Sovětského svazu. Nárůst počtu závislých v této skupině vysvětlují odborníci porušením rodinných svazků a kulturními, jazykovými a pracovními bariérami v německé společnosti včetně stoupající nedůvěry.

Podle Nickelsové způsobuje většinu problémů heroin, který je hlavní příčinou zdravotního a sociálního zbláznění narkomanů. Nickelsová oznámila, že předloží návrh zákona legalizujícího provoz "prostorů pro konzumaci drog" (Fixerstuben). Kromě toho má být v roce 2000 zahájen modelový pokus s výdejem heroínu na lékařský předpis pro těžké narkomany. Všechny spolkové země, kromě Bavorska, oznámily svou připravenost podílet se na tomto pokusu.

Cílem tohoto pokusu, který je plánován na dobu tří let, je pomoci narkomanům, kterým v důsledku jejich těžké závislosti nelze již jinak pomoci. Přitom se má zjistit, zda je možno kontrolovaným výdejem heroínu vyvést narkomany ze zajetí jejich závislosti a páchání kriminality spojené s obstaráváním drog. V celé SRN by se mohlo tohoto pokusu zúčastnit až 2000 osob.

Bonnské ministerstvo zdravotnictví zdůrazňuje, že se jedná o klinickou zkoušku výdeje heroínu pacientům. Musí být ještě rozhodnuto, kdo bude považován za těžkého narkomana, kdo ponese náklady a jak dlouho bude pokus trvat. Bude se vycházet ze zásady, že města ponесou náklady na heroin a na vlastní realizaci pokusu a spolkové orgány uhradí náklady spojené s vědeckou doprovodnou činností. Náklady se mají pohybovat ve výši 1 až 2 mil. DEM ročně.

(Zahl der Drogentoten stark gestiegen. Die Welt, 2.3.1999; Steigende Zahl der Drogentoten in Deutschland. Neue Zürcher Zeitung, 2.3.1999, č. 50, s. 3.)

Některá německá velkoměsta kritizují pokus s výdejem heroinu

Projekt spolkové vlády na výdej heroinu těžce závislým narkomanům je hodnocen policií a místními úřady v německých velkoměstech různě. Pozitivní ohlasy přicházejí z Hamburku. Podle názoru senátora pro vnitřní záležitosti Harmutha Wrocklageho může mít takový projekt pozitivní vliv na vývoj kriminální situace ve městě. V Hamburku požadoval výdej heroinu již před mnoha lety tehdejší starosta Henning Voscherau. Bývalý hamburský policejní prezident Ernst Uhrlau vystoupil s odpovídajícími návrhy na veřejnosti společně se svými kolegy ze Stuttgartu, Bonnu a Hannoveru. Také současný hamburský policejní prezident Justus Woydt je zastáncem kontrolovaného výdeje drog.

Oproti tomu v Berlíně zaujímají městské úřady vůči postupu spolkové vlády kritický postoj. "Není vůbec jasné, jak může být výdejem drogy snížena kriminalita, související se získáváním drog," uvedl Martin Strunden, mluvčí úřadů. Naopak existují obavy, že kriminalita v okolí výdejních míst může stoupnout. Kde se pravidelně vyskytují závislé osoby, tam se brzy budou objevovat i dealeri.

Skeptický postoj zastávají také městské úřady v Brémách. "Stát se výdejem heroinu stane legitimním dealerem," kritizuje návrh spolkové vlády mluvčí Anne Stoltenbergová. Podle brémského senátora pro vnitřní záležitosti Ralfsa Borttschellera (CDU) neexistují žádné vědecké nebo lékařské poznatky, že by výdej heroinu narkomanům prospíval.

Ve Frankfurtu nad Mohanem se policie snaží, aby město bylo přijato do modelového pokusu spolkové vlády. Svě očekávání vyjádřil policejní viceprezident Peter Frerichs: "Místa výdeje státního heroinu by měla umožnit kontakt s dlouhodobě těžce závislými osobami. Tyto kontakty mohou navodit situaci, která v budoucnosti může narkomany, zařazené do experimentu, přivést do terapeutických zařízení."

(HEIMANN, D.: In den Grossstädten nicht nur Zustimmung für Heroin-Projekt. Die Welt, 2.3.1999.)

Prudký nárůst úmrtí v důsledku konzumace metadonu

Více než 50 000 narkomanů v SRN užívá denně náhradní drogy metadon a polamidon s cílem zbavit se návyku. Podle studie Lékařského právního institutu hamburské univerzity však substituční drogy byly v roce 1998 hlavní příčinou úmrtí narkomanů v Hamburku. Z počtu 78 úmrtí připadalo na metadon 38 případů, na směs heroinu a metadonu 8 a na heroin 32. V Berlíně byl metadon příčinou jedné třetiny ze 160 úmrtí zaviněných drogami. Spolkový kriminalistický úřad registroval v roce 1998 celkem 240 obětí konzumace metadonu, přičemž v roce 1997 se jednalo pouze o 100 případů.

Tento obrovský nárůst počtu úmrtí narkomanů konzumujících metadon připisují odborníci vzkvétajícímu černému trhu. Berlínská pověřenkyně pro drogové otázky Elfrieda Kollerová uvedla, že někteří lékaři předepisují metadon nezodpovědně a tím podporují ilegální obchod.

Od února 1998 si totiž závislé osoby mohou vzít sebou domů dávky až na 7 dní. Nadbytečná droga tak často končí na drogové scéně, kde je konzumována bez lékařského dohledu a ve směsi s heroinem, benzodiazepinem nebo alkoholem.

Nárůst počtu obětí v důsledku konzumace metadonu znepokojuje také prezidenta Spolkové lékařské komory Karstena Vilmara. "Pokud nebudeme opatrní, přijdeme o smysluplný program," varuje prezident. Pro mnohé narkomany je dávka na 7 dní, kterou si mohou vzít sebou domů, příliš vysoká. Vilmar apeluje na lékaře, aby narkomany přísněji sledovali a předepisovali jen menší dávky. Laxní praxe při výdeji metadonu již v mnoha místech vzbudila pozornost justice. V Mnichově vyšetřovalo státní zastupitelství lékaře, který zásoboval asi 500 pacientů metadonem ve velkém množství. Hamburské státní zastupitelství již dva roky sleduje Markuse Abtse, kterému je kladeno za vinu usmrcení z nedbalosti a nebezpečné ublížení na zdraví v jedenácti případech. "Zkoumáme, zda podezřelý

nepředepisoval příliš vysoké dávky a věnoval pozornost podezření na současnou konzumaci dalších drog," tvrdí mluvčí státního zastupitelství Rüdiger Bagger.

Na hamburské drogové scéně je lékař Markus Abts znám tím, že často předepisuje narkomanům příliš mnoho metadonu. Zneužití metadonu mohou ale zabránit velmi obtížně i svědomití lékaři. Vedoucí drogové ambulance v Hamburku uvádí, že třetina pacientů podvádí při kontrolách moči, které mají vyloučit současnou konzumaci jiných drog. Narkomani přinášejí ke zkouškám v tubách od zubní pasty nebo v kondomech moč osob, které drogy neberou.

Expert na metadon Hartmut Ewig kritizuje přílišnou důvěru v odpovědnost lékařů a tvrdí, že metadon je pro lékaře velmi lukrativní záležitostí. Podle Ewiga přijde lékař za čtvrt roku až o 2500 DEM, pokud vyloučí svého pacienta při přísnějších kontrolách z metadonového programu.

Ewig pečuje o narkomany již řadu let. V roce 1998 však svou praxi v blízkosti Düsseldorfu ukončil. Bývalý obhájce substituční drogy kapituloval před nebezpečným a divokým rozšiřováním státního metadonového programu. "Neexistují žádné koncepty a žádné kontroly, a proto bude počet úmrtí v důsledku konzumace metadonu i nadále rapidně vzrůstat," předpovídá Ewig.

(HEYDE, V. - MARKS, J. – ÖZGENC, K.: Goldener Schluck. Focus, 8.3.1999, č. 10, s. 44.)

Strany Unie nemění svou drogovou politiku

"Život bez drog musí zůstat cílem naší politiky," prohlásil pověřenec pro drogovou politiku frakce poslanců CDU a CSU ve Spolkovém sněmu Hubert Hüppe (CDU) k probíhající diskusi k problémům legalizace prostor pro konzumaci drog a kontrolovaného výdeje heroinu při modelových pokusech.

V souvislosti se zřizováním prostor pro konzumaci drog upozornil Hüppe na nebezpečí, že vzhledem k nedostatečným rozpočtům zemí a obcí by mohlo dojít ke snížení výdajů na terapii. Například v Dortmundu museli narkomani čekat až čtyři měsíce na umístění v léčebně, současně však byl zřízen prostor pro konzumaci drog. Politik CDU konstatoval, že se poměry mění ve prospěch liberalizace drog. Při diskusi o státem kontrolovaném vydávání heroinu je třeba mít v patrnosti, že toto opatření se bude týkat pouze nepatrné části narkomanů. "V drogové politice stran Unie nedochází k žádným změnám, neboť k nim není žádný důvod," uvedl Hüppe. Pracovní skupina má vypracovat pod vedením Hüppeho jednotné stanovisko Unie k drogové situaci. Šéf zemské skupiny CSU Michael Glos poukázal na to, že CDU a CSU se ve svém společném volebním programu v roce 1998 vyslovili proti zřizování prostorů pro konzumaci drog a proti vydávání heroinu státem. Taková opatření by byla špatným signálem pro mládež, neboť stát nemůže akceptovat drogovou závislost. Také podle bavorského ministra vnitra Güntera Becksteina je špatné zaměřovat pozornost výhradně na závislé osoby. "Musí jít také o to, jak zabránit jiným osobám, aby se nestaly závislými," uvedl tento politik CSU.

(FIETZ, M.: Union streitet über Drogenpolitik. Die Welt, 25.3.1999.)

ITÁLIE

Nigerijská mafie pašuje do Itálie drogy

Nigerijští obchodníci s drogami na severu Itálie mají k dispozici síť dealerů a na mezikontinentální lety najímají bulharské, ruské a romské kurýry-polykače, z nichž každý pašuje v tělních dutinách až 800 g drogy. Droga je pašována do Itálie z Brazílie nebo z jihovýchodní Asie přes Amsterdam nebo letiště východní Evropy. Na italských ulicích pak drogu prodávají imigranti ze severní Afriky. Nigerijci kmene Ibo pouze vybírají zisky z

prodeje heroinu a kokainu a zůstávají v pozadí. Poslední vyšetřování ukazují, že aktivity nigerijské mafie se v Itálii zvyšují. Bylo zatčeno několik Nigerijců (všichni pocházeli z kmene Ibo), podezřelých z organizování obchodu s drogami, a byly odhaleny "kanály" praní drogových peněz.

(MARTIRANO, D.: *Attacco alla mafia nigeriana. Corriere della Sera, 6.3.1999.*)

SLOVENSKO

Slovensko je tranzitní zemí surovin pro výrobu ecstasy

Celníci žilinského protinarkotického oddělení zadrželi 2,5 tuny chemické látky piperonyl metyl keton (PMK), která se používá jako základní surovina pro výrobu syntetické drogy ecstasy. Ze zajištěného množství PMK by bylo možno vyrobit přibližně 20 miliónů tabletek ecstasy, jejichž hodnota by na černém trhu činila více než 4 mld. Sk. Podle informace z neoficiálních zdrojů tato zásilka údajně směřovala do zemí EU, přičemž Slovensko bylo pouze tranzitním státem. Rovněž se předpokládá, že slovenští občané, kteří se na transportu látky podíleli, by mohli tvořit součást mezinárodní narkomafie, působící minimálně ve čtyřech zemích.

(*Slovensko tranzitnou krajinou "extázy"? Nový čas, 15.2.1999, s. 7.*)

LITVA

Litevští celníci odhalili případ pašování efedrinu

Nelegální náklad se pokusili převézt v automobilu přes teritorium Litvy dva bratři z Kaliningradu. Zboží pocházelo z jedné z jižních oblastí Ruska, kterou celníci považují za potenciální zónu vyššího rizika pašování. Při kontrole nebylo předloženo prohlášení o převážení narkotických nebo lékařských preparátů. Když celníci objevili v zavazadlovém prostoru automobilu podezřelé pytlíky, bratři prohlásili, že se jedná o lék proti astma.

Expertí ministerstva vnitra Litvy došli k závěru, že zabavené bílé tabletky jsou efedrin. Proti bratrům bylo zahájeno řízení pro nelegální přepravu narkotických látek ve zvláště velkém množství.

Podle údajů odboru vyšetřování narkobyznysu policejního departmentu bylo v roce 1998 v Litvě zadrženo 393 obchodníků s drogami. Pašování drog se v zemi stále více rozšiřuje. Například na jaře 1998 byla v Litvě zabavena zásilka kokainu o váze více než 9 kg, která pocházela z Panamy a byla dopravena do Litvy přes SRN.

Největší operace roku 1998 souvisela se zásilkou 52 kg kokainu z Bahamských ostrovů. Náklad v ceně 10 mil. USD byl ukryt v motorovém člunu, který byl ve speciálním kontejneru dopraven do přístavu Klajpeda, odtud do Polska a dále do Kaliningradské oblasti. Litevská policie ve spolupráci s kolegy z Velké Británie, SRN, Polska a RF kontrolovala pohyb nákladu po teritoriu Litvy.

(SKRIPOVA, Ž.: *Efedrinovyj avtoprobeg. Biznes Baltija, 9.3.1999, č. 47.*)

Program boje proti drogám v Moskvě

Moskevská městská správa schválila komplexní program boje s nelegální distribucí drog a narkomanií. Podle sdělení úřadu starosty program, stanovený na období dvou let, předpokládá řadu extrémních opatření k přerušení distribuce drog v ruském hlavním městě. Orgány činné v trestním řízení budou denně provádět operaci Doping, zaměřenou na prověrku lékáren, skladů chemikálií a farmaceutických výrobků, skladišť a pracovišť, kde se používají lékařské preparáty obsahující narkotické látky. Cílem speciální operace milice bude odhalování nelegálních laboratoří, ve kterých se vyrábějí drogy. K zabránění dovozu drog do Moskvy je určena řada speciálních opatření na nádražích a letištích. Zvláštní pozornost milice má být soustředěna na prostory, kde tráví volný čas mládež, jako jsou bary, noční kluby a diskotéky. Městské orgány jsou rozhodnuty připravit legislativní normy umožňující uzavřít zařízení, ve kterých bude možno koupit drogy. V prvním pololetí 1999 má být v Moskvě zřízena "linka důvěry" pro poskytování psychologické pomoci narkomanům. Dále je plánováno rozšíření sítě speciálních zařízení pro rehabilitaci mladistvých narkomanů. (*Prinjata programma protivodejstvija narkomaniji. Segodnja, 11.2.1999, č. 30.*)

Odpovědnost za nezamezení zneužívání drog

Návrh zákona "O odpovědnosti za nezamezení nelegálnímu obratu nebo nelegální konzumaci narkotických prostředků nebo psychotropních látek" přijala moskevská дума jako základ pro další legislativní postup. Návrh stanoví odpovědnost právnických osob, působících ve sféře obchodu a služeb, za nezamezení zneužívání drog. Zjištěný nelegální obrat nebo konzumace drog může být důvodem k uložení peněžitého trestu právnické osobě v rozsahu 50 až 200 minimálních mezd. Pokud potrestaná právnická osoba nepřijme v termínu, určeném městskými orgány, opatření k odstranění opakování podobných případů, předpokládá se uložení pokuty ve výši 200 až 500 minimálních mezd. Získané finanční prostředky mají být použity na financování městských programů, především na zkvalitnění materiálně-technické základny zdravotnických zařízení poskytujících narkologickou pomoc. (*Za popustitel'stvo prodaži narkotikov ždet štraf. Segodnja, 18.3.1999, č. 58.*)

Návrh zákona má snížit tresty za získání a držení drog

Je možné, že v blízké budoucnosti se stane činnost obchodníků s drogami mnohem klidnější, pokud Státní дума přijme zákon O změnách a doplňcích k článkům 228 a 234 Trestního zákona Ruské federace, jehož návrh připravil výbor Státní dumy pro zákonodárství a pro reformu práva a soudnictví.

Ideovým autorem novely Trestního zákona je poslanec Valerij Borščev. Celkové pojetí novely vychází z toho, že tresty, předpokládané současným zákonem za získání a držení narkotických prostředků bez úmyslu prodeje ve velkém množství jsou příliš tvrdé. Část 1 článku 228 totiž tento delikt považuje za středně těžký zločin a předpokládá u něho trest odnětí svobody do 3 let. Zločince, kteří se nezabývají odbytem drog, jak předpokládají zpracovatelé tohoto zákona, je třeba místo vězením trestat pouze nucenými pracemi a pokutami.

Kromě toho poslanci navrhli značně rozšířit uvedenou část 1 článku 228 doplněním pojmů nevýznamné a zvláště velké množství narkotik. V navrženém textu části 1 je možno za nezákonnou výrobu, získání, držení a přepravu narkotik bez úmyslu prodeje ve zvláště velkém množství udělit trest do 2 let odnětí svobody nebo peněžitý trest ve výši do 1000

minimálních mezd. U narkomana, který byl dopaden s jedinou dávkou heroinu, postačí jako trest 120 hodin nucených prací nebo pokuta.

Když policie u narkomana objeví 1 kg heroinu, není jasné, proč si opatřil tak velké množství drogy, když ji nechce prodat. Z hlediska čistě právního však může prohlásit, že drogu koupil skutečně jen pro vlastní potřebu. Pokud tedy obchodník s drogami je sám konzument a má dobrého advokáta, téměř vždy vyvázne pouze s pokutou.

Nový návrh zákona vyvolává u milicionářů rozpaky. Podle jednoho z vedoucích představitelů Hlavní správy pro boj proti nezákonné distribuci narkotik (Glavnoje Upravlenije po nezakonnomu oborotu narkotikov) MV Ruské federace jsou nové úpravy dalšími zadními dvířky pro zločince. V současnosti, kdy konzumace drog, zvláště mezi mladistvými, dosahuje katastrofických rozměrů, by bylo vhodné spíše zpřísnování trestů.

(UKOLOV, R.: Narodnyje izbranniki ozabotilis 'sud' boj narkotorgovcev. Segodnja, 26.2.1999, č. 43.)

Drogová kriminalita v Moskvě v roce 1998

Každý šestý v Moskvě zaregistrovaný trestný čin souvisí s nelegálním prodejem nebo skladováním drog. Hlavními dodavateli drog do Moskvy jsou Afghánistánci, Pákistánci, Angolané a osoby ze Střední Asie.

Podle Vitalije Pritula, zástupce náčelníka moskevského odboru řízení vyšetřování, bylo v roce 1998 obviněno podle článku 228, část 1 Trestního zákona (skladování) 3196 Moskvanů a 1329 dalších ruských občanů a cizinců a za prodej drog (části 2, 3, 4 článku 228) bylo zatčeno 1765 Moskvanů a 1400 dalších osob, z toho 476 cizinců.

Dynamika rozvoje trhu s drogami ukazuje, že role Nigerijců se podstatně snížila. V roce 1998 spáchali 223 trestné činy, což je o 101 méně než v roce 1997. Mnohem méně aktivní jsou na drogovém trhu také Angolané, kteří spáchali v roce 1998 pouze 6 trestných činů (v roce 1997 celkem 37). I u Afghánců počet trestných činů klesl ze 182 v roce 1997 na 101 v roce 1998. Milici nyní nejvíce zaměstnávají Tádžici, kteří jsou v současnosti nejpodnikavějším národem v oblasti obchodování s drogami. Jsou u nich zabavovány zpravidla velké zásilky drog od 300 g do 3 kg. Do Moskvy je lákají především vysoké ceny drog. Velkoobchodní cena 1 g heroinu dosahuje v Moskvě 40 USD, maloobchodní 60 USD.

(RYBAS, E.: Aktivizacija tadžickich narkodel'cov. Nezavisimaja gazeta, 11.3.1999, č. 43.)

Rada federace RF požaduje vyšší tresty za výrobu a distribuci drog

Na zasedání Rady federace navrhl gubernátor Omské oblasti Leonid Poležajev zpřísnění trestů za výrobu, distribuci a prodej drog, včetně zavedení trestu smrti.

Tato iniciativa souvisí s prudkým nárůstem narkomanie v Rusku. Nejstrašnější je však to, že narkobyznys je především orientován na mladou generaci, tj. přímo ohrožuje budoucnost země. Poležajev uvedl, že 8 až 11 mil. z 23 mil. Rusů ve věku od 15 do 25 let konzumuje s různým stupněm pravidelnosti drogy. Ročně umírá 75 000 Rusů mladších 30 let, přičemž ve značném počtu těchto případů je příčinou smrti drogová závislost. Gubernátor tvrdí, že v Rusku již byla překonána hranice, za níž národu hrozí ztráta genofondu.

V Omské oblasti je přitom podle statistických údajů obchodování s drogami rozšířeno 5krát méně než v sousední Tjumenské oblasti, i když se nachází na hranici s Kazachstánem, odkud přichází do Ruska velké množství drog z Pákistánu, Afghánistánu a středoasijských republik. I v Omské oblasti se však v roce 1998 počet oficiálně zaregistrovaných narkomanů zvýšil o 52 %. Poležajev podepsal 1.3.1999 nařízení o vytvoření mimořádné komise, jejíž činnost bude soustředěna na boj proti dalšímu šíření narkomanie. "Jsem přesvědčen, že ještě můžeme dosáhnout zlomu ve vývoji drogové situace, pokud bude boj proti narkomanii

všenárodním úkolem. Regiony nemohou bojovat s tímto strašným zlem samostatně," prohlásil Poležajev.

Kolegové z Rady federace Poležajeva plně podpořili a rozhodli se zařadit na program jednoho z nejbližších zasedání otázku vytvoření koordinačního výboru pro přípravu a provedení všenárodního referenda k problému zpřísnění trestního postihu za výrobu, distribuci a prodej drog.

"Je velmi pravděpodobné, že zavedení trestu smrti vyvolá odpor v Radě Evropy, ale zkušenosti jiných zemí, např. Číny, Malajsie a Íránu, ukazují, že v boji s nejhorším zločinem, který představuje narkobiznis a který ohrožuje nejen jednotlivé osoby, ale celou společnost, efektivnost působení obdobného trestu opravňuje k porušení humánních principů," prohlásil Poležajev. Již nyní v Omské oblasti začalo sbírání podpisů na podporu referenda. Milice však nechce nečinně čekat až na rozhodnutí mocenských orgánů. Proto provádí kontroly ve školách, učilištích a dalších místech prodeje drog mladistvým s cílem vyřešit tento problém alespoň na místní úrovni.

(RYBAS, E.: Vplot' do vvedenija smertnoj kazni. Nezavisimaja gazeta, 24.3.1999, č. 52.)

ÍRÁN

Írán bojuje proti zneužívání drog

Podle údajů íránských protidrogových orgánů je v zemi, která má přibližně 67 mil. obyvatel, 1,2 mil. drogově závislých osob. Úřady organizující státní kampaň proti AIDS však vycházejí z počtu 3,6 mil. narkomanů, mezi nimiž je 260 000 studentů a žáků škol.

Za obchodování s větším množstvím drog je v Íránu ukládán trest smrti, a proto se pašeráci drog urputně brání zatčení. Nedávno v poušti Beludžistan byla zadržena karavana šestnácti velbloudů, která se pokoušela dopravit přes hranice 1,5 tuny opia a heroinu. Při akci byli zastřeleni čtyři pašeráci. Ztráty na životech však bývají na obou stranách. Za posledních dvacet let přišlo v boji s obchodníky s drogami o život více než 2500 členů protidrogových brigád a dalších policistů. Novou opiovou válku vede sedm speciálních jednotek, každou tvoří 1000 příslušníků, kteří jsou vyzbrojeni i těžkými zbraněmi. Podle informací šéfa programu OSN pro kontrolu drog Pino Arlacchiho vydal Írán na tento boj 500 mil. USD. Íránský prezident Chátamí řídí osobně Vysoký úřad pro boj proti drogám.

Nejvíce propustná je severozápadní hranice Íránu s Tureckem. Protidrogoví specialisté konzumentských států jsou přesvědčeni, že v íránském Ázerbájdžánu a Kurdistánu vydělává mnoho místních činitelů a důstojníků revolučních gard na společných transakcích s příslušníky PKK a mezinárodními drogovými obchodníky v Istanbulu. Pokušení zneužít strategické postavení na drogové trase na Západ je stále větší, než strach ze sankcí teheránské vlády.

Zeměpisná poloha předurčila Íránu roli centra obchodování s drogami. Na východě leží dvě nejdůležitější producentské země omamných látek, Afghánistán a Pákistán. "V roce 1979 činila produkce Afghánistánu 140 až 150 tun ročně, v současnosti je to až 3000 tun," uvedl ředitel protinarkotického oddělení íránských bezpečnostních sil Ali Schafei. Vůdci Talibanu nedělají nic pro to, aby v zemi utlumili produkci opia, protože nechtějí vyvolat nespokojenost obyvatelstva. Proto již dříve požadoval prezident Chátamí vytvoření bezpečnostního pásu kolem Afghánistánu. Íránský prezident se obává, že z politických, vojenských, sociálních a kulturních důvodů není možno v dohledné době ukončit pěstování rostlin pro výrobu drog v Afghánistánu.

Na severním okraji Teheránu proběhla likvidace drog zabavených v roce 1998. Bylo zde spáleno 50 tun opia a 1 tuna heroinu. Na západoevropském trhu by zlikvidovaná droga měla cenu 1,3 mld. DEM.

V roce 1998 bylo v Íránu zabaveno 150 tun omamných látek a zatčeno 100 000 velkých a malých obchodníků s drogami. V současné době 60 % všech vězňů v zemi tvoří lidé, kteří byli odsouzeni v souvislosti s drogami.

(CHIMELLI, R.: *Teherans Therapie gegen das Gift. Süddeutsche Zeitung, 24.3.1999, č. 69, s. 3.*)

AFGHÁNISTÁN

Pokračování výroby drog v Afghánistánu

Již delší dobu zaujímá Afghánistán vedoucí úlohu ve Zlatém pŕlmesíci, v oblasti pěstování opia, která se rozprostírá od Íránu, přes Afghánistán do Pákistánu. Údajů o současné produkci je málo. Podle United Nations International Narcotics Control Board (UNDCP) již Afghánistán předebral Barmu a je největším producentem opia na světě. K podstatnému snížení produkce opia v Barmě přispěly dva faktory: špatné počasí, které poškodilo úrodu máku, a přísnější opatření v Pákistánu. K rozvoji pěstování máku v Afghánistánu přispěl nejen vlažný přístup Talibanu, ale v některých případech dokonce spolupráce s výrobcí opia. V únoru 1999 vláda USA, na základě četných zpráv o obchodování s drogami v oblasti ovládané Talibanem, zpochybnila dodržování povinností, ke kterým se kábulský režim zavázal přistoupením ke Konvenci OSN o drogách z roku 1988.

Přísná opatření v sousedním Pákistánu měla vliv na zvýšení aktivity výrobců drog v Afghánistánu. Malé laboratoře na výrobu heroinu, podobné těm, které Taliban zničil před novináři, začaly vznikat již v 80. letech v severozápadní pohraniční oblasti Pákistánu. V minulých letech, kdy se důstojníci z povolání ujali kontroly nad plněním islamabádského zákazu drog, se tito výrobci nuceně přemístili na území Afghánistánu. Představitel programu OSN pro mezinárodní kontrolu drog (UNDCP) Bernard Frahi tvrdí, že Afghánistán by nyní mohl produkovat veškerý ilegální heroin, který dříve přicházel z Pákistánu.

Západní Evropa dostává 80 % svého heroinu právě z oblasti Zlatého pŕlmesíce. Mnoho dodávek se však uskutečňuje po nových trasách. V minulosti pašeráci přešli do Íránu, pak odpluli z Karáčí nebo využili bludiště cest a vyschlých řečišť na úpatí Himalájí a pustých pouští v Rajasthanu a pronikli do Indie, odkud odesílali drogy z Bombaje nebo z Dillí. Vzhledem k tomu, že okolní země nyní zesilují ochranu svých hranic, se 65 % opia a vyrobeného heroinu dopravuje ze země přes stredoasijské republiky Tádžikistán a Turkmenistán a potom přes Rusko a pobaltské státy do západní Evropy.

Představitelé Talibanu tvrdí, že by maková pole ničili mnohem rychleji, kdyby světové společenství financovalo programy na pěstování náhradních plodin a kdyby uznalo Taliban jako legitimní vládu Afghánistánu. Vysoký komisař Talibanu pro kontrolu drog Abdul Hamid Akhundzada konstatuje, že by se zemědělci rádi vzdali pěstování máku, kdyby měli zajištěné náhradní prostředky obživy. Podle administrativy USA je však opium pro Afghánistán nejdůležitější plodinou a představuje největší finanční zdroj země. Špatná pověst Talibanu proto odrazuje potenciální sponzory protidrogového úsilí Afghánistánu. Činitelé OSN jsou schopni poskytnout na tento účel jen 10 mil. USD. UNDCP zahájila zatím dva programy pěstování náhradních plodin v provinciích Kandahár a Nangarhar.

(HAJARI, N.: *Losing the Opium War. Time, 22.3.1999, s. 37.*)

KLDR

Korejští diplomaté pašují drogy

Diplomaté KLDR jsou v poslední době minimálně v 16 státech podezřelí ze zločineckých aktivit. Dva příslušníci vyslanectví v Mexiku byli dopadeni na moskevském letišti s 35 kg kokainu. Droga, zapečetěná v plátěných pytlích, měla hodnotu 4 mil. USD. Dva pracovníci severokorejského zastupitelského úřadu v Sýrii chtěli na letišti v Káhiře odbavit šest kufrů s 506 000 tabletami rohypnolu. Thajská policie zabavila v Bangkoku 2,5 tuny efedrinu, suroviny pro výrobu povzbuzujících prostředků. Zásilka směřovala z Indie do Severní Koreje, která nyní zásobuje asi 20 % z odhadovaných 500 000 konzumentů japonského černého trhu syntetických drog.

V jednom kutru, který se plavil pod falešnou vlajkou, našla japonská pobřežní stráž 300 kg amfetaminu. Již dříve se Japoncům podařilo odhalit dalších 60 kg amfetaminu v nádobách s medem.

V Severní Koreji se asi na 6900 ha pěstuje mák. Podle informací přeběhlíků vyrábí asi 44 tun zvláště kvalitního opia v hodnotě kolem 300 mil. USD chemický závod Chongjin. Hlavním zákazníkem je ruská mafie.

(FALKSOHN, R.: Opium für die Mafia. Der Spiegel, 1.3.1999, č. 9, s. 172.)

USA

DEA je nejvlivnější protidrogovou institucí na světě

DEA (Drug Enforcement Administration) byla založena v roce 1973 prezidentem Richardem Nixonem jako reakce na drastický nárůst produkce drog v Jižní Americe a jihovýchodní Asii. Elitní jednotka, která podléhá ministerstvu spravedlnosti, má jako nejvyšší drogová instituce pečovat o dodržování amerických zákonů o omamných látkách. DEA provádí vyšetřování, shromažďuje tajné informace a uskutečňuje programy boje proti drogám. K vyhlášeným cílům patří rozbití jihoamerických drogových kartelů.

V současnosti má DEA přibližně 7000 agentů po celém světě, roční rozpočet dosahuje 1,2 mld. USD. Ve více než 50 zemích má DEA své kanceláře se styčnými pracovníky. Vídeňská stanice DEA těsně kooperuje s rakouskou Jednotkou pro boj proti omamným drogám (Die Einsatzgruppe zur Suchtgiftbekämpfung - EBS) ministerstva vnitra. Dosud největším úspěchem byla operace v roce 1997, při níž dva pracovníci DEA ve spolupráci s pátračem EBS v USA překazili transport 120 kg heroínu.

(Die Drogenjäger. Profil, 1.2.1999, s. 69.)

VENEZUELA

Houba umožňuje prokazování konzumace kokainu

Venezuelští vědci objevili houbu, která se živí kokainem. Jedná se o nepatrný organizmus, který je vzdáleně příbuzný s druhem Aspergillus. Podle sdělení venezuelského mikrobiologa Efrena Antrade má houba, která byla označena jako policejní, pozoruhodnou vlastnost. Ještě týdny a měsíce po konzumaci kokainu prokáže jeho požití nejen v nosních dutinách, ale za dlouhou dobu po kontaktu s drogou zjistí její přítomnost také na ruce. Kromě toho se jeví jako vhodná k ničení kokových plantáží, neboť nepoškozuje jinou vegetaci. Houba údajně zničí listy a kořeny kokových rostlin v průběhu 10 dnů.

(Killer-Pilz gegen Koka-Pflanzen. Der Spiegel, 1.3.1999, č. 9, s. 211.)

Rozhovor s šéfem DEA Thomasem A. Constantinem o drogové situaci ve světě (pro rakouský týdeník Profil)

V boji proti drogám jste znám jako stoupenec tvrdé linie. Jak se tato restriktivní politika osvědčila?

Do poloviny 60. let byly USA, stejně jako většina evropských zemí, téměř bez drog. Potom došlo z celé řady důvodů ke smířlivému postoji vůči drogám. Z dnešního hlediska to byla velká chyba. Ve městech, kde došlo k prudkému vzestupu násilí, jsme měli vážný problém s drogami. V minulých letech se nám opět podařilo kriminalitu v USA podstatně omezit, v některých městech až o 70 %. Můžeme proto říci, že jsme pracovali velmi efektivně.

Jak se liší problém s drogami v Americe od tohoto problému v Evropě?

V Americe je drogou číslo jedna kokain, následuje heroin. V Evropě je heroin na prvním místě, na druhém místě pak syntetické drogy. Dodavateli drog na americký trh jsou Kolumbie a Mexiko, zatímco heroin pro evropský trh pochází z Afghánistánu, je zpracován v Pákistánu a distribuován tureckými organizacemi. Syntetické drogy pocházejí z Polska, Maďarska a Nizozemska, kde jsou dislokováni největší výrobci ecstasy.

Přicházejí nějaké nové drogy?

Do Ameriky ne, neboť zde je kokain již 25 let na prvním místě. Heroin se u nás konzumuje od začátku století, ale jeho spotřeba nyní stoupá. Dříve byl heroin drogou chudých a byl rozšířen především v městských oblastech. V minulých letech se však heroin rozšířil jako droga mladistvých střední a horní společenské vrstvy. Zejména v malých městech, v prostředí přepychových domů, kde dětem nic nechybí, máme s konzumací drog enormní problémy.

Jaké následky má otevření hranic s východní Evropou?

Podle mého názoru zde vznikly dva problémy: Za prvé, v komunistických zemích nebyly problémy s drogami až do doby, kdy se otevřely hranice. Za druhé, policejní aparát těchto států nebyl na vznikající situaci připraven. V budoucnosti bude nutno tomuto tématu věnovat větší pozornost.

Jaký význam dnes mají zločinecké organizace z východní Evropy?

Podle mého názoru zatím neexistuje skupina, která by byla schopna vytlačit turecké heroinové bossy. Ti mají dostatek zdrojů, efektivní pašeráckou techniku a propracovaný distribuční systém. Jiné je to u syntetických drog, kde se etablovaly zcela nové organizace.

V boji proti drogám země spolupracují. Funguje tato mezinárodní spolupráce?

Tato spolupráce byla institucionálně vybudována. Nejsme ale dosud na úrovni, jakou bychom potřebovali. Ještě nikdy jsme se nesetkávali s tak přízrůbivými zločinci, kteří neznají hranice, nedrží se žádných dohod a operují jak v Chicagu, tak ve Vídni. Vlády se musí připravit na to, že v jejich zemích budou stále více dominovat mocné organizace, které mají své sídlo někde v zahraničí. Klasickým příkladem je Kolumbie, v Mexiku probíhá podobný vývoj.

Jak změnily drogovou válku nové nástroje, např. elektronické sledování?

Aby mohli zločinci provádět rozsáhlé operace, potřebují řídicí centrum. Nemohou se setkat někde v parku, když jeden partner sedí v New Yorku a druhý v Mexiku. Musí si zatelefonovat, e-mailovat nebo poslat fax, když se chtějí dohodnout, koho zavraždit, jakou stanovit cenu heroinu, jak politiky podplatit. Toto spojení můžeme za určitých okolností odposlouchávat, a to je také jeden z našich nejučinnějších prostředků. Vývoj techniky se však nezastavil. Zločinci stále hledají možnosti, jak nerušeně komunikovat, a díky moderním šifrovacím metodám se jim to také daří.

OSN usiluje o snížení poptávky po drogách. Jak se jí to může podařit?

Z různých studií víme, že děti ze spořádaných rodin sáhnou po drogách devětkrát méně než děti z neuspořádaných poměrů. Pokud se nám podaří, aby mladiství ve věku do 18 nebo 19 let drogy nezačali konzumovat, je velká pravděpodobnost, že nezačnou ani později. To

znamená, že musíme opět dát do pořádku rodinné struktury, které se v Americe v šedesátých a sedmdesátých letech rozpadly. To by bylo účinnější než všechny protidrogové kampaně.

V některých evropských zemích se uvažuje o legalizaci měkkých drog. Jaký je váš názor?

Problém legalizace drog vede k otázce, jak velké násilí jsme ochotni tolerovat? Z celkového počtu zločinců vězněných v Americe bylo 70 % při spáchání zločinu pod vlivem drog. Proto nepovažuji legalizaci měkkých drog za dobrý nápad. Když už někdo tento návrh prosazuje, měl by to vyzkoušet nejdříve ve vlastní rodině.

Domníváte se, že se podaří dosáhnout konečného cíle – společnosti bez drog?

C.: Společnosti zcela bez drog určitě ne. Ale až do 60. let jsme byli téměř bezdrogovou společností. A této nízké úrovně můžeme opět dosáhnout.

(MEINHART, E.: Eine verrückte Idee. Profil, 1.2.1999, č. 5, s. 68.)

Claire Raynerová - NENIČ SVÉ CHYTRÉ TĚLO

Publikace je velice zdařilým dílem uvedené autorky, která živým a velice srozumitelným způsobem děti seznamuje s rizikem zneužívání legálních i nelegálních návykových látek. V této souvislosti se malý čtenáři názorně a nápaditě seznamují se stavbou a základními funkcemi lidského těla a prostřednictvím předkládané problematiky se učí vážit si " zdraví " jako významné životní hodnoty. A jak se tato publikace dostala mezi děti do České republiky?

Když jsem před lety přijela do Prahy vyučovat angličtinu, přivezla jsem si různé publikace, mezi nimi i knížku *DON'T SPOIL YOUR BODY BOOK* od Claire Raynerové a Tonyho Kinga. Tenkrát jsem ještě netušila, jak je publikace vzácná. Upozornila mě na to teprve dvanáctiletá holčička, kterou jsem učila angličtinu. Když jsme spolu knížku dočetli, Andulka si nahlas povzdechla: " Škoda, že to není v češtině, to bychom ve škole potřebovali! " A tak se zrodila myšlenka knížku přeložit a nabídnout zdejšími dětem.

Před pětadvaceti lety prožívaly Spojené státy období podobné tomu, které tady s drogami prožíváme my dnes. Tenkrát tam, stejně jako zde nyní, nebyli rodiče ani učitelé dostatečně informováni, děti se drog nebály lačně braly to, co jim bylo nabízeno. Následovala dlouhá a bolestivá cesta k poznání. Moc bych si přála, aby v mé rodné zemi byla tato cesta kratší a méně obtížná.

Dlouhou řadu let jsem žila v Chicagu, vychovávala svých šest dětí a netušila, jakým nebezpečím jsou drogy, dokud se tento problém nedotkl i naší rodiny. Nejstarší syn, hodný a citlivý chlapec, se skoro stal obětí toho zla. Zachránil se a stal se z něho mimořádný člověk. Spokojenost a smysl života nachází v pomoci těm, kteří se se závislostí na drogách potýkají.

Předností posuzované publikace (obsahové vymezení, jazykové zpracování) vidí Dr. Hana Pernicová, pracovnice Výzkumného ústavu pedagogického, především v těchto rovinách:

- Zpracovaná problematika zneužívání návykových látek odpovídá věku dětí, pro který je určena (9-11).
- Obsah učebního textu (jednotlivé kapitoly) plně koresponduje s kmenovým učivem základního vzdělávání na 1. stupni ZŠ - **Oblast zdravého životního stylu /Výchova ke zdraví/ Prevence zneužívání návykových látek**, a proto může být velice dobře využitelný v **předmětech prvouky a přírodovědy**, ve kterých je výchova ke zdraví rozpracována v učebních osnovách.
- Publikace a její možné využití ve vzdělávání žáků 1. stupně základní školy může významným způsobem přejímat práci s vrstevnickými **peer - modely** na 2.stupni základní školy.
- Autorka publikace se pouze nezaměřuje na jednostranné předávání informací o škodlivosti zneužívání návykových látek, ale předává žákům cenné informace a návody, jak si zachovat zdravé tělo.
- Systematická práce s učebním textem je předpokladem vytváření žádoucích postojů u dětí 1. stupně ZŠ v oblasti zdravého životního stylu (odmítání návykových látek a prosazování pozitivních alternativ při využívání volného času) .

- Text může pomoci i rodičům, kteří mají problémy otevřeně hovořit se svými dětmi o kouření, zneužívání alkoholu a nelegálních drog.

Práce s učebnicí přináší dětem mnoho informací nejen slovem, ale i zdařilými názorovými ilustracemi. Jsem si jista, že po knížce sáhnou se zájmem i dospělí. Dává jim totiž bezprostřední návod k tomu, jak svým "potomkům" srozumitelně vysvětlit, že návykové látky způsobují člověku mnoho nesnází.

Překladatelka knihy, p. Pavla Šulcová věnuje české vydání této knihy všem rodičům, aby jim pomohla ušetřit si utrpení, jakým sama procházela.

Zároveň ji věnuje všem dětem. Byla by moc ráda, kdyby pochopily, jak je život vzácný. Že radostné vzrušení mohou nalézt v přírodě kolem sebe a mír a klid ve své duši.

Z. Kašparová, H. Pernicová

Objednávky zasílejte na adresu :

SCHLUTZ distribuce

P.O. BOX č. 55

142 01 PRAHA 411

tel./zázn. 02/ 612 60 263 fax: 02/ 242 30 303 02/ 242 15 146

Vydalo nakladatelství SONUS, Praha 1995

ISBN 80-901830-1-8

Regine Schindlerová : **PETRO, CO JE TRIP ?**

Knihla *Petro, co je trip*, je publikací, která přístupnou a názornou formou, prostřednictvím poutavého příběhu, upozorňuje děti mna nebezpečí drogové závislosti, jakož i na neblahé důsledky, které toxikomanie přináší. Tato protidrogová publikace pro děti byla odměněna celou řadou poct a ocenění za zásluhy v prevenci a boji proti drogám.

Vydalo nakladatelství PRAGMA v roce 1997

ISBN 80-7205-400-7

Michail Bulgakov: **MORFIUM**

Sugestivní povídka z roku 1927 je součástí cyklu autorových textů s lékařskou tematikou. Na základě osobní zkušenosti Bulgakov líčí dramatický zápas doktora Poljakova s drogou, který končí na rozdíl od autorova příběhu tragicky. Forma dopisu a zápisků maximálně přibližuje vypravěče čtenářům a posiluje sugestivnost této mistrovské novely.

Vydalo nakladatelství VOLVOX-GLOBÁTOR v roce 1999.

ISBN 80-7207-235-8

EXTÁZE

Heinz G. KONSALIK

Technodiskotéky, noční bary, drogové podsvětí.... takové je z velké části prostředí, v němž se odehrává děj napínavého kriminálního románu nejúspěšnějšího německy píšícího autora. Je to Německo dnešních dnů, jak je málo známe. Je to svět v němž vládne „extáze“, zcela nový druh drogy, dokonce i její zaručeně ekologické a přírodní varianty „ekoextáze“. A je to také svět nemilosrdných mafií, východoevropských a hlavně asijských, které mezi sebou bojují o místo na drogovém trhu, přičemž neberou ohled na to, že jejich honba za ziskem je současně hrou o životy tisíců mladých lidí. Všichni v této hře balancují na pokraji propasti : pro mafiánské pěšáky může končit utazením ocelové smyčky na hrdle, pro mladistvé uživatele, drogové konzumenty, chvilkovým opojením, z něhož není návratu. To je případ Roberta Habichta, ještě nedávno nadaného mladého klavíristy, kterého jako mnohé jeho vrstevníky sevřela osidla drogy.

Kniha vyšla v roce 1999 v Knižním klubu.

ISBN 80-7176-942-8